UNGDOMSKOMMISSIONEN

SAMFUNDET OG UNGDOMMEN

AFSLUTTENDE
UDTALELSE FRA UNGDOMSKOMMISSIONEN MED
OVERSIGT OVER KOMMISSIONENS
VIRKSOMHED

Justitsministeriets
Bibliotek
Nr. A8 -19

Det administrative bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K

J. H. SCHULTZ A/S
UNIVERSITETS-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN
1952

37/6 ex. 2

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side

Forord 5

1. Ungdomskommissionens arbejde 7

2. De fremsatte forslag og de hidtil opnåede resultater 11
   Statistiske undersøgelser 11
   Ungdommens arbejds- og indkomstforhold og faglige uddannelse 12
      Ungdommen og arbejdslivet m. fl. betænkninger 12
      Ungdommens adgang til videregående uddannelse 20
      De værnepligtiges forhold 23
   Ungdommens boligforhold 24
   Udnyttelsen af fritiden 26
      Ungdommen og fritiden 26
      Ungdommens friluftsliv 31
   De unges familiedannelse og bosætning 33
   Den tilpasningsvanskelige ungdom 34
      Den tilflyttede ungdoms særlige problemer 34
      Betænkningen om den tilpasningsvanskelige ungdom 35

3. Gennemførelsen af kommissionens forslag 38
   Behovet for snarlig indsats 38
   Ungdomsforeningernes ansvar 40

4. Samarbejdet mellem det frie ungdomsarbejde og det offentlige 42
   Det lokale samarbejde 42
   Samarbejdet mellem ungdomsforeningerne og statsadministrationen 62

Bilag.

1. Vedtægter for Dansk Ungdoms Fællesråd 55
2. Sagregister til ungdomskommissionens publikationer 60

Forord.

Ungdomskommissionen, der blev nedsat ved arbejds- og socialministeriets skrivelse af 17. oktober 1945, har ved afslutningen af sit virke fundet det naturligt at give en oversigt over det arbejde, kommissionen har udført, og over de virkninger indenfor lovgivning og administration, som dette arbejde har haft. Man har i denne forbindelse ønsket at fremsætte kommissionens synspunkter med hensyn til ungdomsproblemernes behandling i tiden fremover, herunder særlig vedrørende det fremtidige samarbejde mellem det frie ungdomsarbejde og det offentlige.

Statskonsulent *Frode Kristensen* og forretningsfører *Knud Gedde* har som tilkaldte sagkyndige deltaget i behandlingen af den afsluttende udtalelse.

Udtalelsen er vedtaget på ungdomskommissionens plenarmøde den 31. oktober 1952.

Tage Albertsen. Chr. Klarskov Andersen. J. Th. Arnfred. Aksel Bertelsen.

Alice Bruun. Bent Christensen. Lauge Dahlgaard. Axel Egekvist.

N. Elkær-Hansen. Jens Peter Erichsen. Henning Friis, ledende sekretær. Henry Gran.

Toni Grøn. Kirsten Hartvig-Olsen. Erik Hauerslev. Per Hækkerup.

Jens Marinus Jensen. Karen M. Høirup Knudsen. Hal Koch, formand. R. M. Larsen.

Louis le Maire. Johannes Novrup. Knud Erik Svendsen. E. Torkild-Hansen.

1. Ungdomskommissionens arbejde.

I den sidste del af besættelsestiden og de første måneder efter besættelsens ophør drøftede Dansk Ungdomssamvirke, der samlede en overvejende del af ungdomsforeningerne i Danmark, mulighederne for, at ungdommens kulturelle, uddannelsesmæssige og sociale problemer kunne blive underkastet en indgående saglig behandling. Som resultat af disse overvejelser rettede Dansk Ungdomssamvirkes repræsentantskab med tilslutning fra Dansk Samlings Ungdomsgrupper og Danmarks kommunistiske Ungdom en henvendelse til samlingsregeringen, hvori man opfordrede denne til at nedsætte en kommission til undersøgelse af alle sider af disse spørgsmål.

Samlingsregeringen imødekom denne opfordring ved at nedsætte ungdomskommissionen under forsæde af formanden for Dansk Ungdomssamvirkes repræsentantskab, professor, dr. theol. *Hal Koch.*

Til næstformand udpegedes daværende kontorchef *Aksel Skalts,* arbejds- og socialministeriet, som i 1947 afløstes af daværende kommitteret *Jørgen S. Dich,* der fratrådte i 1949.

Man anmodede endvidere departementscheferne *H. H. Koch* og *J. Høirwp,* hvilken sidste senere afløstes af departementschef *H. G. Lorentzen,* om at ville deltage i kommissionens forhandlinger i det omfang, de skønnede hensigtsmæssigt.

Til leder af kommissionens sekretariat udpegedes arbejds- og socialministeriets statsvidenskabelige konsulent *Henning Friis.*

Følgende ministerier og organisationer blev repræsenteret i kommissionen:

Statsministeriet ved daværende fuldmægtig, nu ekspeditionssekretær *F. V. Grage,* febr. 1952 afløst af kontorchef *N. Elkær-Hansen.*

Arbejds- og socialministeriet ved kontorchef, frk. *Alice Bruun* og konsulent *Henning Friis.*

Justitsministeriet ved daværende ekspeditionssekretær, nu direktør, dr. jur. *Louis le Maire.*

Undervisningsministeriet ved daværende statskonsulent, nu højskoleforstander, mag. art. *Johannes Novrwp* og kontorchef, fru *E. Torkild-Hansen.*

Forsvarsministerens foredragsudvalg ved daværende kaptajnløjtnant, nu kaptajn *R. M. Larsen.*

Arbejdernes Oplysningsforbund ved sekretær *Erik Hauerslev.*

Danmarks kommunistiske Ungdom ved forbundsformand *Villy Karlsson,* marts 1951 afløst af sekretær *Knud Erik Svendsen.*

Danmarks Retsforbunds Ungdom ved daværende fuldmægtig, nu ekspeditionssekretær *Povl Skadegård,* jan. 1951 afløst af sekretær *Axel Egekvist.*

Danmarks socialdemokratiske Ungdom ved forbundsformand, nu forretningsfører *Victor Gram,* MF, febr. 1948 afløst af forbundsformand, nu generalsekretær *Per Hækkerwp,* MF.

Dansk Kvindesamfund ved læge *Karen M. Høirwp Knudsen.*

Dansk Samlings Ungdomsgrupper ved sekretær, nu højskolelærer *Poul Dam,* febr. 1948 afløst af prokurist *Tage Albertsen.*

Danske Studerendes Fællesråd ved civilingeniør *J. K. Dinesen,* jan. 1947 afløst af sekretær *Bent Christensen.*

Dansk Vandrelaug ved kommunelærer *J. Stig Hansen,* okt. 1947 afløst af kommunelærer, nu overlærer *Chr. Klarskov Andersen.*

De danske Ungdomsforeninger ved forstander *Jens Marinus Jensen.*

Faglig Ungdom ved sekretær, nu forretningsfører *Henry Gran,* MB.

Foreningen af Højskoler og Landbrugsskoler ved forstander *J. Th. Arnfred.*

Konservativ Ungdom ved sekretær, nu landsretssagfører *Poul Møller,* MF, nov. 1950 afløst af stud. jur. *Poul Schlüter,* udtrådt jan. 1952.

KFUK ved gymnasielærerinde, frk. *Kirsten Hartvig-Olsen.*

KFUM ved pastor 2V. *F. Lykkegaard Nielsen,* jan. 1950 afløst af byretsdommer *Aksel Bertelsen.*

Kvindeligt Arbejderforbund ved sekretær, fru *Toni Grøn,* MB.

Radikal Ungdoms Landsforbund ved afdelingsleder *Erik Jørgensen,* okt. 1947 afløst af fuldmægtig *Lauge Dahlgaard.*

Venstres Ungdoms Landsorganisation ved gårdejer *Jens Peter Petersen,* juni 1950 afløst af forpagter *Jens Peter Erichsen.*

Kommissoriet havde følgende ordlyd:

„I en henvendelse af 20. juni 1945 har Dansk Ungdomssamvirkes repræsentantskab med tilslutning fra Danmarks kommunistiske Ungdom og Dansk Samling anmodet regeringen om at ville nedsætte en kommission til „hurtig og grundig undersøgelse af alle sider af ungdommens kulturelle og uddannelsesmæssige problemer og til overfor regering og rigsdag at afgive betænkning med forslag til påkrævede lovforanstaltninger".

Fra de forskellige ungdomsorganisationers side er der i de senere år blevet peget på, at der er behov for en forbedring af de ydre kår, som bliver ungdommen til del, samtidig med at man har lagt vægt på, at bestræbelserne for ungdommens positive placering i det folkestyrede samfund støttes i højere grad, end det hidtil har været tilfældet.

Regeringen har derfor efter forslag fra arbejds- og socialministeren besluttet at nedsætte en ungdomskommission med repræsentanter for det folkelige og politiske ungdomsarbejde, som skal lade foretage de fornødne undersøgelser af ungdommens særlige problemer og behov og på grundlag heraf fremsætte egnede forslag.

Kommissionen vil bl. a. have til opgave at undersøge ungdommens arbejds- og indkomstforhold og faglige uddannelse, dens boligforhold og muligheder for en sund udnyttelse af fritiden, i hvilken forbindelse spørgsmålet om støtte til ungdommens foreninger, fritidslokaler og idrætsliv vil være at tage i betragtning. Endelig skal kommissionen tage hensyn til de problemer, som vedrører de unges familiedannelse og bosætning.

Kommissionen skal i sit arbejde i første række tage sigte på mulighederne for gennem positive foranstaltninger at sikre den normale ungdom en harmonisk social og kulturel udvikling, men skal samtidig optage spørgsmålet om den asociale ungdoms problemer til behandling med særlig henblik på forebyggelse af ungdomskriminaliteten.

Kommissionen har adgang til at tilkalde sagkyndige og repræsentanter for organisationer og grene af administrationen til deltagelse i kommissionens arbejde."

Den adgang, der blev givet kommissionen til at tilkalde sagkyndige til deltagelse i forhandlingerne, er i stort omfang blevet anvendt, således som det fremgår af hver enkelt betænkning.

I de 7 år, hvori kommissionen har virket, er der udsendt 17 selvstændige publikationer, hvoraf 14 betænkninger, samt 9 skrivelser og udtalelser.

1. Skrivelse af 29. januar 1946 vedrørende lejen af udlejningsværelser. (Optrykt i nr. 6).
2. Udtalelse af 21. februar 1946 vedrørende etablering af en offentlig erhvervsvejledning. (Trykt i Etablering af en offentlig erhvervsvejledning, 1946. (Andet oplag 1950)).
3. Skrivelse af 21. juni 1946 til samtlige kommunalbestyrelser og ungdomsforeninger vedrørende kommunale ungdomsudvalg og fællesråd for ungdomsforeningerne. (Se nærværende udtalelse side 42 ff).
4. Udtalelse af 10. september 1946 vedrørende revision af lov om ungdomslejre. (Optrykt i Rigsdagstidende 1946—47, tillæg A, spalte 2865).
5. Udtalelse af 27. februar 1947 vedrørende forslag om oprettelse af en arvefond. (Utrykt).
6. Betænkning angående ungdommens boligforhold I. (31 + 17 sider). 1947.
7. Udtalelse af 10. april 1947 til justitsministeriets udvalg vedrørende biograf spørgsmålet. (Optrykt i nr. 24).
8. Kommunerne og ungdommen. Foredrag ved ungdomskommissionens møde i Århus april 1947. (30 sider).
9. Udtalelse af 16. september 1947 vedrørende revision af lov om ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom. (Optrykt i nr. 22).
10. Betænkning om den tilflyttede ungdoms særlige problemer. (45 + 51 sider). 1948.
11. Ungdommens bosætningsproblemer. Betænkning. (80 + 22 sider). 1948.
12. Betænkning over beskyttelsesforanstaltninger m. v. samt etablering af en almindelig helbredskontrol for ungdommen. (84 + 62 sider). 1948.
13. De værnepligtiges forhold. Betænkning. (80 + 24 sider). 1949. (Andet oplag 1952).
14. Ungdommens adgang til den højere uddannelse I. Gymnasiet. Betænkning. (82 + 56 sider). 1949.
15. Boliger for ungdommen. Betænkning angående ungdommens boligforhold II. (60 sider). 1949.
16. Ungdommens friluftsliv. Betænkning. (108 + 90 sider). 1950.
17. Fritidslokaler på landet. Betænkning. (68 + 12 sider). 1951.
18. Udtalelse af 10. marts 1951 vedrørende ændringer i lov om foranstaltninger til imødegåelse af ungdomsarbejdsløshed. (Optrykt i nr. 22).
19. Udtalelse af 24. april 1951 vedrørende den ved lov om tipning oprettede studiefonds forvaltning og virksomhed. (Optrykt i nr. 23).
20. Den danske ungdom. En statistisk undersøgelse foretaget af ungdomskommissionen. (210 + 38 sider). 1951.
21. Ungdommens adgang til den højere uddannelse II. Studierne ved universiteterne og de højere læreanstalter. Betænkning. (96 + 40 sider). 1951.

22. Ungdommen og arbejdslivet. Betænkning. (160 + 34 sider). 1952.
23. Ungdommens adgang til uddannelserne ved de videregående faglige skoler m. v. Betænkning. (42 + 10 sider). 1952.
24. Ungdommen og fritiden. Betænkning. (234 + 98 sider). 1952.
25. Den tilpasningsvanskelige ungdom. Betænkning. (206 + 122 sider). 1952.
26. Samfundet og ungdommen. Afsluttende udtalelse. (54 + 18 sider). 1952.

I det følgende er der i hovedtræk gjort rede for de afkommissionen fremsatte forslag og disses virkninger indenfor lovgivningsarbejde og administration m. v. Som bilag 2 er der desuden optaget et alfabetisk sagregister til kommissionens publikationer. Ifølge sagens natur har det alene været muligt at medtage de mere væsentlige af de her behandlede emner i dette sagregister.

2. De fremsatte forslag og de hidtil opnåede resultater.

Kommissionens arbejde er i overensstemmelse med kommissoriet faldet i følgende hovedafsnit: Undersøgelse af ungdommens særlige problemer; ungdommens arbejds-og indkomstforhold og faglige uddannelse; ungdommens boligforhold; ungdommens udnyttelse af fritiden; de unges familiedannelse og bosætning samt den tilpasningsvanskelige ungdoms problemer.

Statistiske undersøgelser.

Undersøgelsen af ungdommens leveforhold fik en ganske særlig plads i arbejdet, idet den meget følelige mangel på pålideligt statistisk materiale til belysning af ungdommens forhold gjorde det nødvendigt at foretage en række statistiske undersøgelser, som er blevet udført dels af kommissionens sekretariat, dels under medvirken af dette. Det drejer sig navnlig om undersøgelser over:

1. Den 15—24-årige ungdoms forhold i almindelighed, 1946 (ungdomsenqueten).
2. Ungdomsforeningernes virksomhed, 1945—46 (foreningsenqueten).
3. Gymnasiasternes sociale forhold m. v., 1946 (gymnasieenqueten).
4. Studenternes sociale forhold, 1947 (studenterenqueten).
5. Forsamlingshusenes indretning og udnyttelse, 1947 (forsamlingshusenqueten).
6. Børneværnsklientellet, socialt og psykiatrisk belyst, 1948—49 (børneværnsundersøgelsen).

Gymnasieenquetens resultater er offentliggjort i betænkningen Ungdommens adgang til den højere uddannelse I. Gymnasiet, s. 85—112, mens studenterenqueten er offentliggjort i Statistiske Meddelelser, 4. række, 144. bind, 4. hæfte. Forsamlingshusundersøgelsen er refereret i betænkningen Fritidslokaler på landet, s. 17—21. Foreningsenquetens resultater er meddelt i betænkningen Ungdommen og fritiden, s. 268—286. For børneværnsundersøgelsen er der fremkommet en udførlig redegørelse i Den tilpasningsvanskelige ungdom, s. 211—316.

Ungdomsenqueten afholdtes i november—december 1946, og dens resultater er offentliggjort 1951 i Den danske ungdom.

Undersøgelsen tilrettelagdes som en landsomfattende stikprøveundersøgelse. På grundlag af allerede foreliggende statistisk materiale og andre oplysninger, f. eks. med hensyn til kulturelle forhold, blev der foretaget et bevidst udvalg af et antal kommuner, som efter alt foreliggende kunne siges at danne grundlag for et vellignende miniaturebillede af hele landet. Ved foretagne kontrolundersøgelser er det sandsynliggjort, at stikprøven, der omfatter ca. 9 000 eller knapt 2 pct. af hele befolkningen i den pågældende aldersklasse, giver et tilnærmelsesvis korrekt billede af den danske ungdom. Til belysning af visse særlige forskelle mellem de unge, som det ikke lykkedes at komme i kontakt med

ved enqueten, og dem, der blev udspurgt, har man foretaget en undersøgelse af de to gruppers kontakt med børneværn og domstole. Hovedresultaterne af denne undersøgelse er meddelt i Den tilpasningsvanskelige ungdom, s. 32—36.

De udvalgte unge blev udspurgt af særligt instruerede interviewere, der anvendte de i Den danske ungdom s. 215—227 aftrykte spørgeskemaer, som foruden oplysninger fra offentlige myndigheder (om navn, alder, indkomst etc.) omfattede:

I. Vandringer.
II. Uddannelses- og arbejdsforhold (skolegang, faglig uddannelse, deltagelse i almendannende undervisning, erhvervsvalg, erhvervsskifte, arbejde som barn, indkomst, arbejdstid, week-end, ferie etc.).
III. Værnepligtsforhold for mænd over 18 år (ikke anvendt).
IV. Familieforhold (søskendeantal, forsørgerens stilling, faktiske forsørger etc.).
V. Boligforhold (boligform, sovested, familiestørrelse, værelsets kvalitet, betaling for boligen etc.). For medhjælpere, der boede hos arbejdsgiverne, udfyldtes der særlige skemaer. Det samme gjaldt for gifte, der tillige spurgtes om de økonomiske forhold i forbindelse med deres bosætning.
VI. Fritidens udnyttelse. Herunder: 1. anvendelse af sidste uges fritid, 2. foreningsliv, 3. kirkegang, 4. biograf, 5. teater og musik, 6. dans, 7. restaurationsbesøg etc., 8. kortspil o. 1., 9. tobaksrygning, 10. avislæsning, 11. læsning af illustrerede blade, 12. læsning af tidsskrifter, 13. læsning af kioskhæfter, 14. læsning af bøger, 15. radioaflytning, 16. idræt, 17. andre fritidsinteresser, 18. vigtigste interesser og 19. ferieudnyttelse.

Den statistiske bearbejdelse af det indsamlede materiale blev foretaget af Det statistiske Departement.

Ungdommens arbejds- og indkomstforhold og faglige uddannelse.

Det meget store område, der vedrører ungdommens uddannelses- og erhvervsforhold, er af kommissionen blevet behandlet i en række udtalelser og betænkninger.

Ungdommen og arbejdslivet m. fl. betænkninger.

Den vigtigste af disse betænkninger er *Ungdommen og arbejdslivet*, som blev vedtaget den 7. december 1951.

I den følgende redegørelse for denne betænknings indhold er der også henvist til tidligere udtalelser og betænkninger, der behandler beslægtede emner.

Kommissionen understreger i indledningen til betænkningen, at ungdomstiden må ses som en læretid, hvor den unge modtager en uddannelse, som tager sigte på erhvervslivet. Den overgang fra skolemilieu til arbejdsmilieu, som dette indebærer, er præget af en række særlige problemer, hvis løsning er af stor betydning for, om den unge finder sig til rette i sin fremtidige stilling.

Man går i denne forbindelse ind for, at der på en række punkter søges skabt større lighed med hensyn til erhvervschancer mellem unge, der kommer fra forskellige samfundsgrupper, og som har forskellig skoleuddannelse, ligesom man lægger vægt på, at der sker en grundig erhvervsorientering og erhvervsvejledning.

Erhvervsvejledningen blev taget op til drøftelse af kommissionen ved begyndelsen

af arbejdet, idet arbejds- og socialministeriet anmodede kommissionen om en udtalelse over en af arbejds- og socialministeriets rådgivende udvalg vedrørende den offentlige arbejdsanvisning afgiven indstilling angående etablering af en offentlig erhvervsvejledning. Ungdomskommissionen afgav sin udtalelse 21. februar 1946, og den er sammen med den omtalte indstilling optrykt under titlen *Etablering af en offentlig erhvervsvejledning.* I sin udtalelse tiltræder kommissionen embedsmandsudvalgets indstilling om erhvervsvejledningen og understreger, at det efter dens mening er af stor betydning, at påbegyndelsen af erhvervsvejledningen sker snarest muligt og med al den kraft, som det forhåndenværende personale og materiale gør det muligt. På et enkelt punkt, der omtales nedenfor, foreslår man embedsmandsudvalgets forslag udvidet.

Embedsmandsudvalget foreslår, at der dels skal foregå en almindelig erhvervsoplysning, som hovedsagelig vil finde sted på skolerne, dels en egentlig, individuel erhvervsvejledning. Der foreslås udsendt en bog om erhvervsvalgets problemer samt et blad i lighed med centralarbejdsanvisningskontorets „Din fremtid" til samtlige elever i folkeskolens afgangsklasser. Det udsendte materiale bør gennemgås på skolen og eleverne have lejlighed til at skrive en fristil om deres erhvervsvalg.

I byerne og de bymæssige bebyggelser skal erhvervsvejlederen, bl. a. på grundlag af fristilene, afholde erhvervsoplysende timer på skolen, og dette foreslår ungdomskommissionen suppleret med en tilsvarende ordning i de egentlige landkommuner, hvor man i stedet for erhvervsvejledere kan benytte sig af kontaktmænd. Den individuelle erhvervsvejledning foreslås henlagt til de offentlige arbejdsanvisningskontorer, hvor der må ansættes særlige erhvervsvej ledere, og hvor man må have samarbejde med psykotekniske institutter. I forbindelse med erhvervsvejledningen skal der etableres en efterkontrol, der følger de unge ved det anviste arbejde.

På grundlag af det her omtalte forslag etableredes i sommeren 1946 en forsøgsordning ved ialt 8 arbejdsanvisningskontorer, deriblandt kontorerne i København, Århus og Odense, som allerede forud havde udøvet erhvervsvejledning. Forløbet af og resultaterne fra disse forsøg danner grundlag for arbejds- og socialministerens overvejelser ved rørende en eventuel lovfæstelse af ordningen og vedrørende dennes eventuelle udvidelse til at omfatte andre kontorer end de hidtidige 8 forsøgskontorer. Udover de nævnte forsøgsvise anordninger på amtsbasis er der i de senere år i en række enkelte kommuner på lokalt initiativ etableret erhvervsvejledning.

Situationen omkring erhvervsvalget er på mange måder præget af de fremtidsudsigter, der er indenfor de forskellige fag, og man understreger derfor i *Ungdommen og arbejdslivet,* at eventuelle arbejdsløshedsperioder bør gøres nyttige for de unge og muligheden for erhvervsskifte forøges.

Der bør efter kommissionens mening ydes støtte til bestræbelser for at give alle unge adgang til en passende form for faglig uddannelse, samtidig med at den faglige uddannelse tilrettelægges under størst mulig hensyntagen til de parallelle behov for almendannende undervisning og for undervisning, der tager sigte på familiedannelsen. Med hensyn til indkomstforholdene udtaler kommissionen, at de unge i årene op mod ægteskabets indgåelse bør have en sådan indtægt, at de både kan opfylde deres rimelige øjeblikkelige behov og foretage en sådan opsparing, at den kan bidrage til at konsolidere deres økonomiske stilling i et senere ægteskab. Overgangen til arbejdslivet rummer endelig forskellige problemer af fysisk og psykisk art, og man går ind for, at overgangen såvel med hensyn til den fritid, som de unge disponerer over, som med hensyn til de fysiske anstren-

gelser, som arbejdet byder på, foregår gradvis, og at det navnlig sikres, at arbejdsugen (iberegnet evt. skoletid og transporttid) for de unge under 18 år ikke er længere end de voksne arbejderes arbejdsuge.

De sundhedsmæssige problemer, der vedrører ungdommen, er særskilt behandlet i *Betænkning over beskyttelsesforanstaltninger m. v. samt etablering af en almindelig helbredskontrol for ungdommen*, der blev vedtaget af kommissionen den 25. juni 1948. Denne betænkning består af to dele, hvoraf den første indeholder en række ændringsforslag til de gældende beskyttelsesregler for ungdommen, medens der i den anden fremsættes et selvstændigt forslag til lov om lægeundersøgelse af unge.

Hovedtanken i dette lovforslag er, at det system af forebyggende lægeundersøgelser, der er skabt gennem lovene af 1946 om lægeundersøgelse af børn og om skolelæger, bør udbygges med regelmæssige helbredsundersøgelser i den meget vigtige udviklingsperiode, der går fra udgangen af skolen til begyndelsen af tyveårsalderen. Man foreslår derfor, at enhver ung, der ikke er omfattet af lov om skolelæger, skal have adgang til vederlagsfrit een gang om året til og med det 21. år af en læge at få foretaget en forebyggende helbredsundersøgelse ledsaget af sundhedsmæssig vejledning. Ved denne lægeundersøgelse vil forskellige andre af de i lovgivningen påbudte helbredsundersøgelser kunne overflødiggøres, og man vil få en værdifuld støtte i forbindelse med ungdommens tilpasning til erhvervslivets krav.

Videre fremhæver man det ønskelige i, at pligten til at søge optagelse i sygekasse indtræder ved det fyldte 15. år, samt at det for unge mellem 15 og 21 år gøres obligatorisk at tegne nydende medlemsskab i sygeforsikringen.

Der er ikke på rigsdagen fremsat lovforslag på grundlag af kommissionens forslag.

Betænkningens første halvdel knytter sig til det forslag til lov om arbejderbeskyttelse, som var fremsat i 1938 af et derom særlig nedsat udvalg, og som, efter at være behandlet af arbejdsrådet, skulle fremsættes for rigsdagen. I hovedsagen fremtræder kommissionens forslag som ændringsforslag til arbejderbeskyttelsesforslaget. På forskellige punkter har denne fremgangsmåde medført, at man i offentligheden ikke har skelnet mellem forslag, der var fremsat af ungdomskommissionen, og forslag, som man overtog uændrede fra det foreliggende arbejderbeskyttelsesforslag. Således indeholdt allerede det i 1938 fremsatte og siden af arbejdsrådet tiltrådte forslag til lov om arbejderbeskyttelse bestemmelser om udvidelse af arbejderbeskyttelsesreglerne til bl. a. landbrugserhvervet og et absolut forbud mod erhvervsmæssigt børnearbejde og mod søndagsarbejde.

I meget nær forbindelse med forslaget om almindelig helbredskontrol for alle unge står et forslag om, at en ung under 21 år ikke må antages til erhvervsmæssigt arbejde, medmindre pågældende til arbejdsgiveren afleverer en helbredsbog, hvoraf bl. a. fremgår, at der ikke af hensyn til pågældendes legemsudvikling eller helbred er noget til hinder for hans beskæftigelse ved det arbejde, som han antages til, eller i modsat fald arbejdstilsynets erklæring om, under hvilke betingelser pågældende må udføre dette arbejde. Helbredsbogen skal følge den unge indtil dennes fyldte 21. år og sikre, at han eller hun ikke bliver sat til arbejde, som medfører overanstrengelse eller anden skadelig påvirkning af legemsudvikling eller helbred. For unge, der er erhvervsmæssigt beskæftigede, vil den foreslåede, ovenfor omtalte, frivillige helbredsundersøgelse blive obligatorisk, idet helbredsbogen skal indeholde påtegning om, at undersøgelsen er foretaget. Et mindretal inden for kommissionen foreslår, at disse bestemmelser alene skal gælde unge under 18 år.

Med hensyn til arbejdstiden foreslår kommissionen, at den daglige arbejdstid for unge under 18 år ikke må overstige 8 timer pr. dag og om lørdagen ikke 5 timer pr. dag,

ligesom arbejdstiden for unge, der besøger faglige undervisningsanstalter, skal lægges således, at den ikke hindrer dem i at følge undervisningen i den fastsatte undervisningstid. Undervisningen skal lægges således, at den muliggør, at de unge har fri fra kl. 18 til kl. 6, idet det dog kan tillades, at den frie periode højst 3 gange om ugen indskrænkes til 11 timer, hvori indgår tiden mellem kl. 20 og kl. 6.

For de erhvervs vedkommende, der ikke omfattes af forslag til arbejderbeskyttelseslov, navnlig husligt arbejde, søfart, fiskeri og luftfart, anbefaler kommissionen, at lignende principper som de foreslåede tillempes. Specielt for husassistenterne foreslår man 1) pligt til at besidde helbredsbog og til at lade sig underkaste lægeundersøgelse til og med det 21. år, 2) for unge under 18 år dels en 12 timers sammenhængende fritid, som dog skal kunne fraviges på en række punkter, dels et samlet ugentligt fridøgn, og endelig en maksimal arbejdsdag på 8 timer, samt 3) gennemførelse af effektive regler til sikring af husassistenternes muligheder for at udnytte fritiden planmæssigt, f. eks. ved faglig eller almendannende undervisning.

Betænkningen beskæftiger sig endelig med spørgsmålet om de unges ferier, og man stiller her forslag om, at alle — også lærlinge og medhjælpere — skal henhøre under ferielovens regler, samt om at personer under 18 år skal have tre ugers ferie. Problemet om ydelse af ferie til lærlinge i det første læreår foreslås løst ved, at en særlig bestemmelse indføjes i lærlingeloven.

Feriespørgsmålet er siden blevet behandlet af den under 8. december 1948 nedsatte ferielovskommission, hvis flertal i 1951 foreslog, at alle beskæftigede — unge som ældre — skulle have 3 ugers ferie, og at også medhjælpere — men ikke lærlinge — skulle ind under ferielovens regler. I betænkningen Ungdommen og arbejdslivet har ungdomskommissionen heroverfor gjort opmærksom på de administrative fordele, der knytter sig til dens forslag om, at alle unge skal ind under ferieloven, samt på det forhold, at spørgsmålet om ferie ikke alene er et spørgsmål om feriegodtgørelsens størrelse, men også om retten til at holde ferie, der ikke tilsikres udlærlinge, medmindre lærlingene kommer ind under ferielovens system. Ved arbejdsoverenskomsterne i foråret 1952 er der sikret de af disse omfattede arbejdere, herunder ungarbejdere m. v., men ikke lærlinge, 3 ugers ferie. Arbejds- og socialministeren har i rigsdagssamlingen 1952—53 forelagt forslag til en ny ferielov, som svarer til ferielovskommissionens forslag, bortset fra, at den særlige ferieordning i medhjælperloven foreslås opretholdt. I et samtidig forelagt forslag til ændring i medhjælperloven foreslås ferien for medhjælpere, der er fæstet for et helt år eller har tjent i et sådant tidsrum, udvidet til 18 søgnedage.

Forslaget til ny arbejderbeskyttelseslov blev fremsat for rigsdagen i samlingen 1948—49 i alt væsentligt på grundlag af arbejdsrådets indstilling. På visse punkter var nogle af ungdomskommissionen fremsatte mindre detailforslag taget til følge. Lovforslaget er genfremsat i de følgende samlinger, men endnu ikke færdigbehandlet.

Den økonomiske ligestilling har man for en række uddannelsers vedkommende tilstræbt gennem de forslag, der er fremsat i betænkningerne om ungdommens adgang til gymnasiet, universiteterne og de højere læreanstalter samt de videregående faglige skoler (jfr. nedenfor s. 20 ff). Forskellige af de forslag, som vedrører bestemte erhvervsgrupper, og som er omtalt i det følgende, har samme formål. Dertil kommer, at kommissionen i betænkningen Ungdommen og arbejdslivet generelt har fremhævet ønskeligheden af, at den støtte, som gennem loven om børnetilskud og gennem skattelovens børnefradragsregler ydes til forsørgere med børn, dels ændres således, at der tilvejebringes større lighed

mellem de forskellige indtægtsgrupper med hensyn til støttens størrelse, dels udvides til at omfatte alle børn under 18 år, der er under uddannelse.

Allerede i 1947 havde ungdomskommissionen lejlighed til at beskæftige sig med det særlige problem ved de unges overgang til erhvervslivet, som man har søgt løst ved etableringen af *ungdomsskolen for den ufaglærte ungdom.* Undervisningsministeriet anmodede nemlig kommissionen om at fremsætte en udtalelse til brug for overvejelserne i forbindelse med den forestående revision af den nævnte lov, og som svar herpå afgav man den 16. september 1947 en foreløbig *udtalelse* om sit syn på denne skoleform. I udtalelsen, som er optrykt som bilag 1 til Ungdommen og arbejdslivet, fremsætter man forskellige bemærkninger til lovens bestemmelser, men forbeholder sig iøvrigt sin stilling under hensyn til, at kommissionens overvejelser vedrørende den ufaglærte ungdoms uddannelse endnu ikke er afsluttet.

I fortsættelse heraf beskæftiger man sig i Ungdommen og arbejdslivet indgående med ungdomsskolens problemer.

Kommissionen har ment at måtte foreslå en ungdomsundervisning, der falder i to dele: En 1-årig indførelse i samfundslivet og erhvervslivet i almindelighed og en 2—3-årig fortsættelse, der uden at være egentlig fagligt præget er stærkere erhvervsbetonet. Af såvel pædagogiske som sundhedsmæssige grunde er det foreslået, at ungdomsskolen skal være en *dagskole.* Nogle steder vil det være praktisk at samle undervisningen i en kortere periode f. eks. om vinteren, hvor der i forvejen er ringe beskæftigelse.

Forslaget går i hovedtrækkene ud på følgende:

Alle kommuner skal (evt. gennem skoleforbund) oprette ungdomsskoler, hvor der tilbydes de unge mellem 14 og 18 år fortsat gratis undervisning efter udgangen af folkeskolen. Arbejdsgiverne skal give de unge fri til at deltage i undervisningen — efter det første år uden afkortning i lønnen.

Alle unge skal, inden de fylder 15 år — i landkommunerne 16 år — have påbegyndt en undervisning, som i omfang svarer til 300—500 timer indenfor et år. Denne undervisningspligt skal kunne opfyldes ved deltagelse enten i selve ungdomsskolen eller i andre skoleformer — f. eks. også i efterskolen — eller ved hjemmeundervisning. Ungdomsskolen bliver således ikke obligatorisk for de unge, der modtager anden undervisning af passende omfang.

Den enkelte kommune skal kunne udstrække undervisningspligten udover det første år — indføringsåret. Undervisningen i ungdomsskolens anden og følgende klasser skal kun omfatte 125—150 timer om året.

Undervisningen i ungdomsskolen skal pege hen mod livet, som det faktisk udfolder sig i samfundet og bringe eleverne i berøring med det på enhver mulig måde. Virksomhedsbesøg, filmsforevisninger, sløjd og husflid vil blive vigtige led heri. Lærerkredsen bør være så bred som mulig og omfatte folk fra det praktiske liv.

Man er klar over, at de praktiske vanskeligheder — mangel på skolelokaler og lærerkræfter — ved en snarlig gennemførelse af den foreslåede udbygning af ungdomsskolen ikke er uvæsentlige, men kommissionen peger på, at man i andre lande har søgt at overvinde endnu større vanskeligheder under hensyn til denne ungdomsundervisnings samfundsmæssige betydning.

Nogle af kommissionens medlemmer har dog i en mindretalsudtalelse udtalt, at tiden endnu ikke er inde til fremsættelsen af et forslag af denne art, selv om de er enige med flertallet i, at det er ønskeligt, at de unge mellem 14 og 18 år får en fyldigere undervisning, end tilfældet er nu. De ønsker derfor, at skolen skal gennemføres på lokalt initiativ,

og at de enkelte kommuner, når mulighederne for den påtænkte undervisning foreligger, selv skal bestemme, hvorvidt undervisningen for den yngste gruppe skal være frivillig eller tvungen.

De medlemmer af kommissionen, der tillige var medlemmer af den af undervisningsministeriet nedsatte ungdomsskolekommission, har forbeholdt sig deres stilling med hensyn til forslagene vedrørende ungdomsskolen.

I *ungdomsskolekommissionens* betænkning, der er afgivet 9. oktober 1952, stilles et forslag til lov om ungdomsundervisning m. v. Om ungdomsskolen foreslås heri (§§ 1—3):

Der skal i alle kommuner „oprettes ungdomsskoler, der — foruden at fæstne og uddybe elevernes almindelige skolekundskaber — skal sigte mod at give dem forståelse af det erhvervs- og samfundsliv, de nu er indtrådt i, samt bidrage til også i fritiden at give deres ungdomsliv forøget mening og indhold."

„Unge mennesker har ret til en ugentlig frieftermiddag uden tab af arbejdsløn for at deltage i ungdomsskolens dagundervisning."

„Skolen kan indrettes enten som:

1. en dagskole med mindst en hel dags undervisning (6—8 timer) om ugen, ialt mindst 120 timer årlig,
2. en kombineret dag- og aftenskole med undervisning 1 à 2 eftermiddage og 1 à 2 aftener om ugen, ialt mindst 90 timer årlig,
3. en ren aftenskole med mindst 90 timer årlig,
4. en ren eftermiddagsskole med mindst 64 timer årlig eller
5. en ungdomskostskole af mindst 2 måneders varighed."

En kommune kan beslutte forsøgsvis at forlænge undervisningspligten for de i kommunen hjemmehørende unge med 1 år efter ophøret af den almindeligt gældende undervisningspligt. Undervisningspligten kan opfyldes ved undervisning i ungdomsskolen, der dog i så fald ikke kan indrettes som ren aftenskole eller som ungdomskostskole, eller i en række andre skoleformer samt ved hjemmeundervisning.

Forslaget afviger fra ungdomskommissionens forslag ved, *at* der ikke foreslås nogen generel forlængelse af undervisningspligten, *at* undervisningen har væsentligt mindre omfang, og *at* arbejdsgivernes forpligtelse til at give de unge fri til deltagelse i skolen alene omfatter een eftermiddag om ugen.

Ungdommen og arbejdslivet behandler endvidere de særlige problemer indenfor de enkelte hovederhvervsgrene. De faglærte og ufaglærte indenfor håndværk og industri optager en væsentlig plads heraf, selvom man har ladet visse spørgsmål ligge under henvisning til, at arbejdsmarkedskommissionen må antages at ville behandle dem. Dette gælder således det vigtige spørgsmål, om det eksisterende skel mellem faglærte og ufaglærte måtte anses for i alle henseender at være ønskeligt af hensyn til ungdommens erhvervschancer og muligheder for erhvervsskifte.

Med hensyn til den faglærte ungdom foreslår kommissionen:

1) At lærlingerådet eller arbejdsmarkedskommissionen følger lærlingetilgangen til de forskellige fag og, såfremt tilgangen er faretruende stor eller lille, tager spørgsmålet op overfor arbejdere og arbejdsgivere.

2) At også unge over 18 år, der antages som lærlinge, skal være omfattet af lærlingeloven, at det fastslås, at lærlinge, der begynder læretiden efter det fyldte 18. år, eventuelt kan udiæres på en kortere læretid end yngre lærlinge, samt at der findes udvej til at

lempe de almindelige regler for uddannelsens varighed og for aflønningen i alle tilfælde, hvor de pågældende lærlinges tidligere erhvervspraksis gør det naturligt. Kommissionen har i disse forslag fundet tilslutning fra lærlingerådet, der har haft anledning til at fremsætte sine synspunkter på kommissionens forslag vedrørende lærlingespørgsmålet.

3) At der ydes tilskud til lærlinge, som på grund af deres bopæl får særlige udgifter, f. eks. til rejser mellem hjemmet og lærestedet eller til indlogering udenfor hjemstedet.

4) At det i lærlingeloven fastsættes, at fastsættelsen af minimallønnen for lærlingene skal ske under hensyntagen til den udgift, et hjemmeboende barn i lære normalt medfører, med fradrag af børnetilskud m. m., at lønnen skal stige regelmæssigt gennem læretiden, og at lønnen i det sidste år af læretiden nogenlunde skal svare til det udførte arbejdes værdi. Lærlingerådet har hertil udtalt, at spørgsmålet om lærlingelønningerne efter dets mening burde overlades til organisationerne.

5) At maksimalarbejdstiden fastsættes til den for fagets voksne arbejdere gældende med fradrag af 3 timer, dog højst 45 timer om ugen, fordelt med 8 timer de 5 første ugedage og 5 timer for lørdage, således som foreslået i betænkningen om beskyttelsesforanstaltninger.

6) At den tekniske undervisning af lærlinge fremtidig lægges om dagen, og at arbejdsgiverne får pligt til at sende lærlingene på teknisk skole uden afkortning i lønnen.

7) At den tid, der anvendes til dagskoleundervisningen, medregnes som arbejdstid, i hvilket tilfælde den samlede ugentlige arbejds- og skoletid fastsættes til den for fagets voksne arbejdere gældende arbejdstid, dog højst 48 timer.

Forsåvidt angår kommissionens forslag vedrørende arbejdstiden m. v., har der inden for lærlingerådet gjort sig forskellige opfattelser gældende.

En række af de fremsatte forslag vedrørende lærlingene indgår i et lovforslag, der i rigsdagssamlingen 1951—52 og pány i 1952—53 er fremsat i folketinget af medlemmer af den socialdemokratiske gruppe. Under 21. oktober 1952 nedsattes bl. a. under henvisning til ungdomskommissionens betænkning „en kommission til at gennemgå lærlingeloven og over for regeringen at fremsætte forslag om ændringer i loven med henblik på at tilvejebringe det bedst mulige grundlag for uddannelse af den del af ungdommen, som loven tager sigte på."

Med hensyn til *de ufaglærte* lægger man særlig vægt på uddannelsesspørgsmålet. I denne forbindelse henviser man til betydningen af en udbygning af ungdomsskolen, således som foreslået af ungdomskommissionen; man anbefaler en udbygning af arbejdsmændenes arbejdstekniske skole til hele landet, med flere fag og med særligt henblik på yngre ufaglærte; endelig understreger man, at arbejdsministeriets arbejdstekniske ungdomsskoler ikke alene er en hjælp i tilfælde af ungdomsarbejdsløshed, men også har en række pædagogiske fortrin.

Kommissionen har ved et par tidligere lejligheder udtalt sig specielt om de arbejdstekniske ungdomsskoler, idet man den 10. september 1946 på foranledning af arbejdsministeriet afgav en *udtalelse vedrørende revision af lov om ungdomslejre.*

Blandt andet på grundlag af denne udtalelse, der er optaget som bilag til det i rigsdagssamlingen 1946—47 forelagte forslag til lov om foranstaltninger til imødegåelse af ungdomsarbejdsløshed (Rigsdagstidende, tillæg A, sp. 2865), udarbejdedes den nu gældende lov, hvorved de tidligere ungdomslejre omdannedes til arbejdstekniske ungdomsskoler. Loven ændredes i 1951 på forskellige mindre punkter samtidig med, at rigsdagens flertal gav sin tilslutning til en begrænsning af virksomheden ved de arbejdstekniske ungdoms-

skoler. Overfor det folketingsudvalg, der behandlede denne lovændring, fremsatte ungdomskommissionen i en *henvendelse af 10. marts 1951* (optrykt som bilag 5 til Ungdommen og arbejdslivet) sine betænkeligheder overfor en nedlæggelse af en del af det bestående apparat, idet man under hensyn til befolkningsudviklingen må påregne, at der i løbet af nogle år vil opstå fare for en betydelig stigning i ungdomsarbejdsløsheden. Man henstiller derfor, at de af de arbejdstekniske ungdomsskoler, der ikke er nødvendige for lovens primære formål, stilles til rådighed for kursus for unge arbejdsmænd, som frivilligt og uden at være blevet arbejdsløse søger uddannelse indenfor deres område.

Forsåvidt angår ungdommen indenfor *handel og kontor*, foreslår man lignende ændringer i lærlingeloven som for håndværk og industri. Mange unge ansættes på vilkår, som ikke tilsikrer dem en faglig uddannelse, og kommissionen finder det derfor nødvendigt, at hele uddannelsen indenfor handels- og kontorfaget tages op til en gennemgribende revision, der principielt må gå ud på at sikre, at de unge under 21 år ikke ansættes ved arbejde i handels- og kontorvirksomheder, uden at der gives dem en vis faglig uddannelse. Disse spørgsmål vil nu blive behandlet i den foran omtalte lærlingekommission.

Problemerne for ungdommen indenfor *landbruget* er dels præget af dette erhvervs specielle forhold, dels af den omfattende vandring fra land til by, som medfører, at en betydelig del af de unge, der arbejder i landbruget i de første ungdomsår, finder varig beskæftigelse i helt andre erhverv.

Med hensyn til medhjælperloven har man dels foreslået gennemført ændringer, der svarer til forslagene i betænkningen om beskyttelsesforanstaltninger, dels foreslået reglerne om boligforholdene ændret i overensstemmelse med de forslag, der i sin tid blev fremsat af landarbejderkommissionen af 1938 og husassistentkommissionen, idet man har fremsat forskellige bemærkninger til disse forslag. Kommissionens undersøgelser afslører, at ikke mindre end en trediedel af medhjælperværelserne i 1946 var i uoverensstemmelse med forskrifterne i medhjælperloven af 1921, og man har derfor understreget nødvendigheden af et bedre tilsyn med medhjælperværelserne. Dette er foreslået udført gennem et samarbejde mellem den lokale sundhedskommission og kredslægen, således at alle kommuner gennemgås i løbet af en treårig periode.

Kommissionen anbefaler, at landbrugsuddannelsen, der bør være af såvel praktisk som teoretisk art, understøttes kraftigt af de forskellige organisationer på landet. Uddannelsen kan omfatte 1) praktisk uddannelse, 2) deltagelse i ungdoms- eller efterskole, 3) deltagelse i landbrugsfaglige kursus, 4) ophold på højskole og 5) ophold på landbrugs- eller husmandsskole. Man har ikke generelt villet foreslå gennemførelse af egentlig lærlingeuddannelse, men indskrænket sig til at anbefale, at de forsøg, der er foretaget med en sådan ordning, fortsættes og understøttes.

Der foreslås endelig gennemført tilsvarende regler i medhjælperloven for *husassistenter* som for landbrugsmedhjælpere, og også her fremsætter man forskellige anbefalinger vedrørende uddannelsen. Såvel for landbrugsmedhjælpere som for husassistenter foreslår et flertal indenfor kommissionen kontraktspligt, mens et mindretal ikke mener at kunne gå ind herfor.

Betænkningen Ungdommen og arbejdslivet afsluttes med en påvisning af, hvorledes antallet af personer i de unge aldersklasser vil stige i de kommende år, navnlig fra omkring 1956, og af, hvorledes dette forhold på mange punkter vil gøre ungdommens arbejds- og uddannelsesproblemer særlig alvorlige. Det er derfor kommissionens opfattelse, at først og fremmest de forslag, som har til formål at forbedre de unges erhvervsmæssige og almene uddannelse, må søges ført ud i livet relativt hurtigt, således at der

foreligger en del erfaringer og også en vis praktisk ramme inden det tidspunkt, hvor den store tilgang af unge begynder at gøre sig gældende. Til den tid vil beskyttelsesbehovet iøvrigt blive særlig stort, og initiativet med hensyn til at fæstne og forbedre ungdommens sociale stilling må derfor tages i god tid, inden den nye situation opstår.

Ungdommens adgang til videregående uddannelse.

Kommissionens tre betænkninger om adgangen til videregående uddannelse er båret af den grundtanke, at enhver uddannelse bør stå åben for alle, der skønnes at have evner og anlæg for at få et godt udbytte af den, således at den unges eller dennes forældres økonomiske forhold ikke bliver afgørende ved uddannelsesvalget. I den offentlige debat har spørgsmålet om støtten til de studerende ved universiteterne og de højere læreanstalter ofte stået i centrum, men det er klart for kommissionen, at de økonomiske hindringer allerede gør sig gældende ved afgørelsen af, om et barn skal i gymnasiet, og at der i vore dage er en lang række uddannelser uden for den akademiske verden, hvor støttebehovet også er påtrængende.

De tre betænkninger har derfor en nær indbyrdes forbindelse og må betragtes som udtryk for samme grundopfattelse. *Ungdommens adgang til den højere uddannelse I. Gymnasiet* (vedtaget 29. april 1949) — i det følgende kaldet *gymnasiebetænkningen* —fremkom som den første og for principperne grundlæggende af de tre betænkninger.

Forud for overvejelserne af de forslag, der er stillet i gymnasiebetænkningen, foretog kommissionen en enquete blandt samtlige elever, der i 1946 gik i 1. g. Denne gymnasieenquete er offentliggjort som bilag til betænkningen. Den giver oplysning om 5 væsentlige ting, nemlig 1) gymnasiasternes fordeling på socialgrupper, herunder indtægtsgrupper, 2) deres motiver for at gå i gymnasiet, 3) grunden til valg af gymnasieretning, 4) erhvervsplaner og 5) bolig- og transportforhold.

Betænkningen indeholder betragtninger over gymnasieuddannelsens formål, både i henseende til funktionen som almendannende faktor, som forskole til de højere studier og som forberedelse til det praktiske erhvervsliv.

To betingelser for opnåelse af stipendium til gennemførelse af gymnasieuddannelsen kræves opfyldt. Den ene er studiemæssig egnethed, som man mener kan dokumenteres i løbet af det første år i gymnasiet, og som kun tager sigte på evnen til at tage studentereksamen, den anden er økonomisk trang, der afgøres på grundlag af forsørgerens bruttoindtægt. Stipendiet, der er fastsat med forskelligt grundbeløb, afhængigt af, om gymnasiasten bor i hovedstaden, provinsby eller landkommune, er gradueret efter forsørgerens indtægt, således at en vis mindsteindkomst (i hovedstaden 3 000 kr.) giver højeste stipendium (i hovedstaden 1 260 kr.), der aftager med indtægtens størrelse og helt forsvinder ved indtægter over en vis højde (i hovedstaden 10 000 kr.). (Tal fra 1949). Det beregnes, at den årlige udgift til denne støtteordning efter niveauet i 1949 vil andrage mellem 1,5 og 2 mill, kroner.

Ved siden af denne stipendieordning foreslår man en særlig støtte til de elever, som på grund af forældrenes bopæl vil have særlige udgifter ved deres skolegang. Det anbefales, dels at der opføres flere kostskoler og indrettes særlige kostafdelinger ved de gymnasier, der synes underforsynet med elever, dels at der gives bidrag til rejseudgifter for de gymnasiaster, der er i stand til at bo hjemme, medens de søger gymnasiet, men hvem skolegangen påfører en rejseudgift på mindst 75 kr. om året.

Til stipendieordningens administration foreslås oprettet et centralt organ (stipendienævn) under undervisningsministeriet, der har indseende med de enkelte skolers stipendieudvalgs behandling af stipendieansøgninger.

Et mindretal frygter, at den foreslåede stipendieordning vil flytte tyngdepunktet i den danske ungdoms højere almendannelse over på gymnasiet, og anbefaler derfor en kombineret låne- og stipendieordning.

Mens man i gymnasiebetænkningen har ment at måtte foreslå en støtte til de studieegnede, økonomisk dårligt stillede elever, således at de kan gennemføre gymnasiet uden urimelige afsavn for forsørgeren og dennes familie, og uden at det bliver nødvendigt for gymnasiasten at tage erhvervsarbejde, hvilket må anses for uheldigt i de pågældende ungdomsår, bygger forslagene i *studenterbetænkningen (Ungdommens adgang til den højere uddannelse II. Studierne ved universiteterne og de højere læreanstalter.* Vedtaget 13. juli 1951) på en kombination af stipendier, lån og erhvervsarbejde.

Også i forbindelse med studenterbetænkningen er optaget en statistik, der er offentliggjort i Statistiske meddelelser, 4. række, 144. bind, 4. hefte, 1951: *Studenterundersøgelsen 1947.* Denne belyser de studerendes sociale, økonomiske og studiemæssige forhold, herunder civilstand, ægtefælles beskæftigelse, studie-, forsørger-, bolig- og indtægtsforhold, hvortil kommer, at man gennem skattemyndighederne har fået oplysning om studenternes forældres indtægtsopgivelser.

Et væsentligt problem i forbindelse med en generel støtteordning for de studerende har været risikoen for en overproduktion af kandidater. Men dels mener man ikke ud fra en nøgtern betragtning, at den foreslåede støtte, der — sin størrelse til trods — ikke vil fjerne nødvendigheden af afsavn for den studerende og dennes forsørger, vil bringe særligt store tal på studerende frem, men formentlig nok på længere sigt vil betyde en ændring i sammensætningen af kredsen af studerende derved, at de virkeligt studieegnede vil gøre sig stærkere gældende, og dels mener kommissionen ikke, at faren for overproduktion eller andre ulemper, f. eks. den ligeledes i betænkningen diskuterede eventuelle monopolisering af intelligensen til fordel for de akademiske erhverv, kan motivere en opgivelse af tanken om demokratiseringen af adgangen til de højere studier.

Særlig opmærksomhed helliger man spørgsmålet om konstatering af studieegnetheden, idet denne er det kriterium, der afgør støttens art og tidsmæssige omfang, mens størrelsen er afhængig af den tilstedeværende økonomiske trang.

Støtteforslaget er delt i 2 dele; den ene vedrører tiden forud for beståelsen af en embeds- eller tilsvarende eksamens 1. del (forprøve), den anden drejer sig om tiden herefter indtil endelig eksamen.

For første dels vedkommende går forslaget ud på, at studenter, hvis studentereksamensresultat giver tilstrækkelig sikkerhed for gennemførelse af studium ved universiteterne og de højere læreanstalter — d. v. s. en studentereksamen på omkring 14,00, som erfaringsmæssigt betyder studieegnethed, idet næsten alle med mindst denne kvotient hidtil har gennemført studiet — får stipendium fra studiets påbegyndelse og til 1. del er bestået. Studenter, hvis resultat ikke giver samme sikkerhed, kan efter særlig bedømmelse få stipendium eller få ret til et lån.

Efter 1. del får alle — stadig forsåvidt de er økonomisk kvalificerede dertil — stipendium i resten af den normerede studietid, forsåvidt de har fået mindst 1. karakter til 1. del. De, der forud for 1. del oppebærer lån, får under samme forudsætning lånet eftergivet, idet det ændres til stipendium. De, der ikke består 1. del, får ikke adgang til stipendium og får heller ikke et lån ændret til stipendium. De, der består 1. del med under

1. karakter, kan efter skøn få eventuelt lån i tiden forud eftergivet, ligesom der i tiden efter enten kan nægtes dem eller bevilges dem stipendium. Stipendiet er sat til 3 465 kr. om året ved en forsørgerindtægt på mindre end 7 500 kr. Hvis forsørgerens bruttoindtægt overstiger 15 000 kr., kan der efter forslaget ikke opnås stipendium. (Tal fra 1951).

Ordningen, der beregnedes at ville koste ca. 8,5 millioner kroner om året, er tænkt administreret af et stipendie- og lånenævn under undervisningsministeriet, idet dette skal være vejledende for de enkelte læreanstalters stipendieudvalg m. v. Man har desuden drøftet de studerendes boligforhold, undervisningsafgifter, skatteforhold m. m.

Et mindretal foreslår i stedet en ordning, hvorved halvdelen af støtten til en student gives som lån, den anden halvdel som legat. Et andet mindretal foreslår bl. a. et stipendium på 4 000 kr. om året ved en forsørgerindtægt på mindre end 10 000 kr.

Betænkningen om *Ungdommens adgang til uddannelserne ved de videregående faglige skoler m. v.* (vedtaget 14. maj 1952) — i det følgende kaldet *fagskolebetænkningen* — opstiller for første gang en liste over samtlige uddannelser ved faglige skoler m. v., som enten opretholdes af det offentlige eller modtager offentlige tilskud af væsentlig betydning.

Uddannelsestiden ved fagskolerne er som hovedregel kortere end i de uddannelser, der er behandlet i studenterbetænkningen, hvortil kommer, at rekruteringen til de fleste af disse uddannelser ikke viser helt den samme sociale skævhed som til de højere uddannelser.

For støtteforslaget er opstillet følgende generelle retningslinier:

1) Ingen faglig uddannelse, hvis varighed er på 6 måneder eller derunder, bør støttes.
2) Uddannelser, der er længere end 6 måneder, men højst 2 år lange, bør som hovedregel støttes ved lån.
3) Uddannelser, der er længere end 2 år, bør som hovedregel støttes gennem stipendier, dog således at dokumenteret studieegnethed er forudsætningen for ydelse af stipendium. Studieegnetheden skal dokumenteres i løbet af uddannelsens første år, eventuelt over et længere tidsrum, hvis dette anses for nødvendigt. Indtil studieegnetheden er dokumenteret (f. eks. gennem en stopeksamen eller gennem en bedømmelse foretaget af vedkommende uddannelsesanstalts lærere), oppebærer den studerende lån, og dette lån eftergives, d. v. s. ændres til stipendium, når egnetheden er bekræftet ved en eksamen, der skal være bestået med et godt resultat (normalt omkring 1. karakter).

Under den foreslåede støtteordning inddrages:

Den tresproglige korrespondentprøve, handelsvidenskabelig kandidateksamen, højere handelseksamen, handelseksamen, maler- og billedhuggeruddannelserne, musikeruddannelsen, forskolelærerindeuddannelsen, uddannelserne på Danmarks lærerhøjskole og på Danmarks højskole for legemsøvelser, husholdningslærerindeuddannelsen, styrmands- og skibsføreruddannelserne, radiotelegrafistuddannelsen, maskinistuddannelsen, teknikum- og bygmesteruddannelserne samt uddannelserne til massøse, socialrådgiver, børnehave- og fritidshjemslærerinde, beskæftigelsesterapeut og sundhedsplejerske.

Kommissionen foreslår endvidere, at undervisningsafgifterne ved de omhandlede undervisningsanstalter bortfalder.

Forslagets udgifter er skønsvis ansat til ca. 6¼ mill. kr. pr. år, hvoraf den væsentligste del vil være lån, som skal tilbagebetales.

Et mindretal anser ikke en sådan støtte for en statsopgave, mens et andet mindretal fremsætter forskellige bemærkninger om kunstakademiets forhold.

De synspunkter med hensyn til støtte til studerende ungdom, som er refereret, danner basis for en *henvendelse,* som kommissionen den 24. april 1951 rettede til det af rigsdagen nedsatte udvalg *vedrørende forslag til lov om den ved ændring i lov om tipning oprettede studiefonds forvaltning og virksomhed.* Henvendelsens indhold falder ret nøje sammen med fagskolebetænkningen, men rigsdagen har ved vedtagelsen af loven om *ungdommens uddannelsesfond* (lov nr. 217 af 7. juni 1952) fulgt noget andre principper end af kommissionen foreslået, idet man navnlig har medtaget en videre kreds af studier og bestemt, at støtten, som foreløbig vil være meget beskeden, skal udgå i form af stipendier, også til ret korte uddannelser, hvor kommissionen har foretrukket ydelse af lån.

Endelig skal bemærkes, at kommissionen den 27. februar 1947 fremsatte en *udtalelse vedrørende et forslag om oprettelse af en arvefond,* som drøftedes i landstinget i forbindelse med drøftelsen af forslaget til ny arvelov. Arvefondens midler var tænkt anvendt til understøttelse af studerende i almindelighed, og kommissionen anbefalede dette forslag, samtidig med, at man fandt det ønskeligt, om der af fonden kunne stilles midler til rådighed for opførelse af kollegier for uddannelsessøgende unge.

Arvelovsforslaget blev imidlertid ikke færdigbehandlet, og det er ikke siden genfremsat.

De værnepligtiges forhold.

Som et led i kommissionens arbejde vedrørende ungdommens arbejds- og uddannelsesforhold har man beskæftiget sig med de værnepligtiges forhold og herved set det som sin opgave indenfor de ved de almindelige forsvarslove skabte rammer at fremkomme med forslag, som vedrører den unge mands kår i tjenestetiden og ved hjemsendelsen, hvorved værnene bringes i nærmere overensstemmelse med landets demokratiske kultur. Betænkningen, som blev vedtaget den 22. oktober 1948, indeholder en lang række enkeltforslag, hvoraf kun de vigtigste kan omtales her.

Forsåvidt angår indkaldelsen af de værnepligtige, foreslås det, at sessionen skal finde sted i det år, hvor de unge fylder 19, at indkaldelsen skal ske højst et halvt år efter sessionen, og at langvarige udsættelser kun skal gives af ministeriet. Indenrigsministeriets værnepligtsudvalg, der nedsattes i 1948, har i sin betænkning, der er afgivet i april 1952, og som er fulgt i et i rigsdagssamlingen 1952—53 forelagt forslag til lov om værnepligt, taget disse spørgsmål op. Efter lovforslaget skal sessionen finde sted i det år, hvor de unge fylder 18 år, eller efter ministerens bestemmelse i et senere år. De to andre forslag vil blive taget op administrativt, såfremt forslaget om adgang til at nedsætte sessionsalderen vedtages.

Med henblik på at forbedre forholdet mellem de menige og befalingsmændene stilles en række forslag om ændring bl. a. i reglerne om den militære anstand og om undervisningsformerne. På næsten alle punkter er forholdene ændret i den ønskede retning, selv om mangelen på befalingsmænd m. m. hidtil har gjort en fuldstændig ændring umulig.

De økonomiske forhold foreslås ændret på en række punkter. Lønnen ønskes således sat op til 200 øre om dagen i de første 6 måneder og 225 øre derefter, og samtidig foreslås den pristalsreguleret. Det første forslag er gennemført, det andet derimod ikke. Endvidere ydes nu hjemsendelsespenge i hele indkaldelsesperioden, som foreslået af kommissionen, men de andrager kun 25 øre pr. dag mod 50 øre ifølge kommissionens forslag.

Det foreslås videre, at soldaterløn skal betragtes som skattefri indkomst, og at der som fast regel skal gives soldater henstand med pålignet skat. Videre foreslås funk-

tionærloven ændret derhen, at værnepligtige skal kunne genindtræde i deres gamle stillinger, og arbejdsløshedsloven ændret, således at hjemsendte værnepligtige på forskellig måde får en fortrinsstilling. Intet af disse forslag er gennemført. Et forslag om velfærdssekretærer indgår i drøftelserne i det udvalg, der er nedsat til behandling af problemerne i forbindelse med den forlængede tjenestetid („attenmånedersudvalget“).

En række forslag om ændringer i den militære retspleje, således at denne nærmes tilden civile, er indgået i forhandlingerne i en særlig kommission om den militære retspleje. Kommissionen har også fremsat forskellige forslag til sikring af talsmandsordningen, men disse forslag har hidtil ikke nydt fremme.

På det sundhedsmæssige felt er der sket forskellige forbedringer i overensstemmelse med kommissionens forslag, bl. a. vedrørende kostplanen og hygiejnen i forbindelse med spisebestik etc.

Uddannelsen er på en række punkter foreslået rationaliseret, og dette er i et vist omfang sket, dels som følge af ungdomskommissionens forslag, dels som følge af arbejdet i kommissionen til undersøgelse af uddannelsestidens rationelle udnyttelse. Disse spørgsmål behandles iøvrigt også i „attenmånedersudvalget".

Kommissionen foreslår oprettelse af idrætsanlæg ved alle kaserner og lejre, og dette sker nu ved alle nyindrettede forlægninger, medens man af tekniske grunde er forhindret i at etablere idrætsanlæg ved visse ældre kaserner.

Forsåvidt angår uddannelsen af befalingsmænd, kritiserer kommissionen den manglende ligestilling mellem unge uden eksamen og unge med eksamen og anbefaler, støttet til et som bilag optaget forslag, at uddannelsen tages op til revision. Dette er siden sket udfra tilsvarende retningslinier som af kommissionen anlagt. Også kommissionens anbefaling af, at befalingsmandsuddannelsen i f. eks. pædagogik, psykologi og medborgerkundskab udvides, er blevet taget til følge.

Friheder for soldaterne (nattegn, lørdag-søndagsorlov) bør efter kommissionens mening være en ret. Dette synspunkt har ikke kunnet få tilslutning, men der gives dog nu nattegn og lørdag-søndagsorlov i betydeligt større omfang end tidligere.

Endelig stilles der i betænkningens sidste kapitel forskellige forslag vedrørende organisationen og indholdet af fritidsforsorgen, herunder navnlig Folk og Værns arbejde. Udviklingen er på dette område fortsat udfra samme hovedsynspunkter som de af ungdomskommissionen anlagte. Det kan blandt andet nævnes, at man bestræber sig på at samle fritidslokalerne i fritidsklubber eller mandskabshjem, der markerer en tilnærmelse til de af kommissionen foreslåede „kulturcentrer" ved de enkelte kaserner.

Ungdommens boligforhold.

Kommissionen har beskæftiget sig med boligforholdene for ungdommen i to betænkninger, nemlig betænkning angående ungdommens boligforhold I med forslag om indførelse af midlertidig anmeldelsespligt for og udlejning af værelser for enlige personer, 1947, og Boliger for ungdommen, betænkning angående ungdommens boligforhold II med forslag om opførelse af særlige ungdomsboliger m. v., 1949. Desuden har man været inde på forskellige gruppers boligforhold i betænkningerne om adgangen til den højere uddannelse samt i betænkningen om ungdommen og arbejdslivet. Det statistiske materiale vedrørende ungdommens boligforhold i 1946 er dels optaget i betænkningen Boliger for ungdommen, dels i en noget revideret form i Den danske ungdom.

Straks efter kommissionens nedsættelse blev spørgsmålet om størrelsen af den leje, der betaltes for udlejnings vær eiser, taget op til behandling, og i en *skrivelse af 29. januar 1946 til indenrigsministeriet* (optaget som bilag 3 til betænkningen angående ungdommens boligforhold I) udtalte man som sin opfattelse, at der bør gennemføres bestemmelser i lejeloven, der medfører, at lejen for enkeltværelser nedsættes til et niveau svarende til lejen for den lejlighed, hvoraf de pågældende værelser er en andel, under hensyn til værdien af accessorier. I denne forbindelse fremsættes tanken om indførelsen af en almindelig anmeldelsespligt for alle fremlejemål. Denne tanke indgår i *Betænkning angående ungdommens boligforhold I*, som vedtoges i marts 1947. I denne betænkning slås det fast, at den bestående mangel på udlejningsværelser har begrænset ungdommens uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, og dette forhold belyses med en lang række udtalelser fra skoler og læreanstalter samt større erhvervsvirksomheder både i hovedstaden og i større provinsbyer. Kommissionens flertal foreslår derfor gennemførelsen af en særlig, midlertidig lov om anmeldelsespligt for og udleje af værelser til enlige personer. Hovedpunkterne heri er følgende:

1) Kommunalbestyrelserne i byer og større bymæssige bebyggelser skal opgøre behovet for udlej ningsværelser til enlige. Ved opgørelsen skal kun sådanne værelsesøgende medtages, hvem det skønnes magtpåliggende at skaffe værelse.

2) Hvis undersøgelsens resultat taler derfor, kan kommunalbestyrelsen vedtage, at loven skal finde anvendelse i kommunen.

3) Kommunalbestyrelsen kan bestemme, at indehavere af beboelseslejligheder, hvor der udover 1 værelse pr. person findes et nærmere fastsat antal værelser pr. lejlighed, dog mindst 1, skal anmelde overskydende værelser til boliganvisningsudvalget til udlejning til enlige.

4) Lejlighedsindehaveren kan selv udleje værelserne under forudsætning af, at lejerne er personer over 15 år, og at der bliver givet meddelelse om lejemålene til boliganvisningsudvalget .

5) Hvis lejlighedsindehaveren ikke selv udlejer værelset, kan udvalget anvise ham en enligstillet værelsesøgende. Sådan anvisning kan kun finde sted, når det pågældende værelse skønnes egnet til udlejning, når lejemålet ikke medfører væsentlige ulemper for eventuel erhvervsvirksomhed i lejligheden, og når det skønnes magtpåliggende at skaffe den værelsesøgende bolig.

Et mindretal indenfor flertallet ønskede lovforslaget skærpet, medens forskellige medlemmer af kommissionen ikke mente at kunne tilslutte sig forslaget, men tilrådede en oplysnings- og propagandavirksomhed til løsning af spørgsmålet.

Efter at betænkningen havde været behandlet i boligministeriet, fremsatte ministeren for byggeri og boligvæsen et lovforslag, der i visse hovedtræk svarede til kommissionsforslaget. Under behandlingen i rigsdagen undergik forslaget imidlertid en række ændringer, således at den gennemførte lov (lov nr. 262 af 9. juni 1948 om anvisning af værelser og afgift af værelser) afveg fra kommissionsforslaget navnlig på følgende punkter:

1) Opgørelsen over behovet for udlej ningsværelser skulle alene foretages i hovedstaden, de 5 største provinsbyer og disses forstæder.

2) Det antal værelser, som lejlighedsindehaveren kunne forbeholde for sin egen husstand, skulle mindst udgøre 1 værelse pr. fast bosiddende medlem af husstanden med tillæg af 2 værelser pr. lejlighed. Der skulle videre bortses fra værelser, der væsentlig anvendtes til erhvervsmæssig virksomhed, samt værelser med gulvareal på under 8 m^2.

3) Lejlighedsindehaverne kunne frigøre sig for lovens forpligtelser ved at betale en afgift til statskassen, som i hovedstadsområdet normalt udgjorde 40 kr. pr. værelse om måneden.

Samtidig bestemtes det ved en ændring i lejeloven, at lejeaftaler om enkeltværelser skulle godkendes af fremlejenævnet.

Loven udløb med udgangen af november måned 1949. Den udformning, som den havde fået i rigsdagen, gjorde det meget vanskeligt at anvende dens bestemmelser om tvungen anvisning, og det var da også et yderst begrænset antal værelser, der blev udlejet i medfør af den. Fra kommissionens side havde man overfor folketingsudvalget understreget, at de påtænkte ændringer efter kommissionens mening ville gøre loven så godt som virkningsløs.

Betænkningen *Boliger for ungdommen,* som blev endelig tiltrådt af kommissionen i oktober 1949, beskæftiger sig med mulighederne for at løse ungdommens boligproblem gennem nybyggeri, og støttet til en række skitser og udgiftsberegninger er der anvist tre veje.

For det første peger man på muligheden for ved det almindelige nybyggeri at skabe boligtyper, som på kort sigt medfører, at der på een gang fremskaffes familieboliger og udlejningsværelser, og på længere sigt muliggør en forøgelse af antallet af større lejligheder. Dette kan gøres ved indretning af „elastiske lejligheder", d. v. s. lejligheder, hvor et eller to værelser har direkte udgang til trappen og således kan udlejes særskilt, men desuden kan tilknyttes selve lejligheden.

En anden udvej i forbindelse med det almindelige boligbyggeri vil bestå i, at der enten i tagetagen eller i særlige opgange indrettes værelser for unge. Eventuelt kan man i denne forbindelse indrette mindre ungdomspensionater. Det anbefales, at boligministeriet henstiller til bygherrer, der søger statslån, at lejlighedstyperne gøres elastiske, og at der indrettes et passende antal udlej ningsværelser. Det er kommissionen bekendt, at denne henstilling i et vist omfang er blevet fulgt ved byggeri, som er sat igang siden betænkningens fremkomst.

Betænkningen gennemgår videre mulighederne for opførelse af egentlige ungdomshuse, og der vises en række eksempler på, hvorledes sådanne huse kan tænkes indrettet. Ved anvendelse af byggestøttelovens låneregler vil et sådant ungdomshus til ca. 60 beboere med bad og WC til hvert enkelt værelse og en række fællesrum kunne opføres for en pris, der efter byggepriserne i 1949 svarer til en månedlig husleje på 50 kr.

Udnyttelsen af fritiden.

Kommissionens almindelige redegørelse for ungdommens fritidsproblemer er betænkningen *Ungdommen og fritiden,* der vedtoges den 16. august 1952, mens man i to tidligere har behandlet særlige felter, nemlig i betænkningerne *Ungdommens friluftsliv* og *Fritidslokaler på landet.* Endvidere har man behandlet forskellige specielle fritidsproblemer i betænkningen om *de værnepligtiges forhold* og i betænkningen om *den tilflyttede ungdoms særlige problemer.*

Ungdommen og fritiden.

Betænkningen Ungdommen og fritiden indeholder ikke blot en omfattende redegørelse for ungdommens fritidsproblemer, men giver tillige udtryk for kommissionens principielle syn på den danske ungdom.

Kommissionen mener, at den faktiske situation, der vedrører ungdommens fritidsforhold, ikke giver anledning til bekymring, men må betragtes som et godt udgangspunkt for et arbejde på en yderligere forbedring. I denne forbindelse understreges værdien af det frie ungdomsarbejde, der bæres frem af de unges egen indsats, ligesom det fremhæves, at det offentlige på visse begrænsede områder bør yde bistand til dette arbejde, uden at denne hjælp dog må medføre indgreb i ungdomsarbejdets frihed. Endelig understreger kommissionen det som sit synspunkt, at forældrene i højere grad, end det er sket, har mulighed for at opfylde det ansvar, de har overfor de unges fritidsudnyttelse såvel i hjemmet som udenfor dette.

Betænkningen behandler derefter en række forskellige fritidsområder. For den organiserede fritidsvirksomheds vedkommende er baggrunden for denne drøftelse den undersøgelse af ungdomsforeningernes forhold, som i 1946 blev foretaget af kommissionen (foreningsenqueten), samt oplysninger om situationen i 1952. I denne forbindelse drøfter man den såkaldte foreningskrise og påviser, at der i forhold til årene før besættelsen så godt som ingen medlemstilbagegang er foregået; når man tager antallet af unge i aldersklassen 15—24 år i betragtning, kan der konstateres en relativ fremgang. Det fremhæves dog, at ungdomsforeningerne i stadig stigende grad er udsat for konkurrence fra andre fritidsområder, samtidig med at foreningernes dårlige økonomi svækker deres konkurrenceevne.

Kommissionen foreslår derfor, at der ydes støtte til foreningerne på to områder, nemlig *lederuddannelse og lokaleforholdene*. Hvad angår lederuddannelsen, foreslår et flertal støtte til lederkursus, der arrangeres af de enkelte landsforeninger, lokale ungdomsforeningers fællesråd eller kommunale ungdomsudvalg.

Et mindretal går imod støtten til ideologisk betonede foreningers lederuddannelse, men anbefaler i stedet indførelsen af offentligt ansatte ungdomsvejledere. Flertallet anser imidlertid en sådan ordning for uheldig i betragtning af det folkelige ungdomsarbejdes traditioner her i landet og finder det meget vigtigt at fastholde det hævdvundne princip, at ungdomsforeningernes anliggender varetages af de unge selv og deres valgte repræsentanter. Kommissionen har derimod kunnet samle sig om et forslag om, at der gives Dansk Ungdoms Fællesråd mulighed for at ansætte ungdomskonsulenter, der kan stå til rådighed for alle foreninger.

Ungdomsskolekommissionen har i sin betænkning på tilsvarende måde foreslået støtte til lederkursus, idet man dog væsentligst tager sigte på kursus, der etableres af landsorganisationer, der under den foreslåede lov om ungdomsundervisningen virker i ungdoms- eller aftenskolens eller det frie ungdomsarbejdes tjeneste, eller af ungdomsskolenævn. Den kreds, der omfattes heraf, falder ikke helt sammen med den kreds, der berøres af ungdomskommissionens forslag, og der er således ikke omtalt kursus, arrangeret af lokale ungdomsforeningers fællesråd eller kommunale ungdomsudvalg.

Ungdomsskolekommissionen har videre i modsætning til ungdomskommissionens flertal foreslået ansættelsen af ungdomsvejledere enten under amtsungdomsskolenævnene eller de lokale ungdomsskolenævn eller under lands- eller landsdelsorganisationer, idet arbejdsområdet er afgrænset således, at de skal beskæftige sig med gennemførelsen af almindeligt kulturelt arbejde under den foreslåede lov om ungdomsundervisningen m. v. Det er hensigten, at en ungdomsvej leder såvel skal kunne give råd f. eks. med hensyn til hvilke fritidssysler, man mest hensigtsmæssigt kan iværksætte på det pågældende sted, som tage mere aktivt del i arbejdet f. eks. ved at medvirke til, at der oprettes det fornødne antal ungdomsskoler, fritidsklubber m. v.

Med hensyn til lokalespørgsmålet udtaler ungdomskommissionen, at det må være en moralsk pligt for kommunerne at fremskaffe egnede lokaler til brug for ungdomsforeningerne. Man foreslår, at der ved den forestående ændring i aften- og ungdomsskolelovgivningen indføjes en bestemmelse, hvorefter kommunerne mod en vis statsrefusion får pligt til at yde tilskud til delvis dækning af foreningernes lokaleudgifter. Dette tilskud kunne f. eks. sættes til 75 pct. af det beløb, hvormed lokaleudgifterne overstiger to kroner pr. medlem pr. år. *Ungdomsskolekommissionen* har på den givne foranledning indføjet et hertil svarende forslag i sit forslag til lov om ungdomsundervisning m. v.

Kommissionen har forøvrigt tidligere beskæftiget sig med problemerne om tilvejebringelse af egnede lokaler for ungdomsarbejdet, nemlig i sin betænkning om *fritidslokaler på landet* (vedtaget 8. september 1950). For at danne sig et billede af forholdene vedrørende de eksisterende forsamlingshuse på landet lod kommissionen i 1947 gennem Det statistiske Departement foretage en undersøgelse vedrørende forsamlingshusene i landkommunerne. Denne undersøgelse viser, at op mod en trediedel af forsamlingshusene er opført inden udgangen af forrige århundrede og kun en fjerdedel i tiden efter 1920. Betænkningen giver oplysninger om de bestående regler vedrørende statsstøtte til byggeri af fritids]okaler såvel i by som på land og indeholder detaillerede råd og vejledning for indretning af sognegårde alt efter det lokale behov. Kommissionen anbefaler den selvejende institution som det ejerforhold, der giver bedst mulighed for at få så mange som muligt af sognets beboere interesseret i sognegårdsarbejdet, idet dette efter kommissionens opfattelse skal være til gavn ikke blot for ungdommen, men hele sognets kulturliv. Kommissionen behandler endvidere finansieringsproblemerne i forbindelse med opførelsen af sognegårde og tager stilling til det ændringsforslag til byggestøtteloven, som arbejds- og boligministeren fremsatte overfor det folketingsudvalg, som i rigsdagssamlingen 1949—50 beskæftigede sig med forslag til lov om ændring i byggestøttelovgivningen m. m. Kommissionen foreslår for det første forslaget ændret således, at fremskaffelsen af egenkapital udover det minimalt krævede medfører, at de foranstående lån kan optages med et tilsvarende mindre beløb, eventuelt (ved ombygning) nedbringes med et sådant beløb. For det andet foreslår man, at et til den fremskaffede overskydende egenkapital svarende beløb af statslånet gøres rente- og afdragsfrit. Endvidere foreslår kommissionen, at også andelsforetagender nævnes blandt de institutioner, der efter forslaget kan få statslån. Kommissionens forslag indebærer således en væsentlig nedbringelse i den årlige ydelse i de tilfælde, hvor den indskudte egenkapital overstiger den fastsatte minimums egenkapital.

Der blev forsåvidt af rigsdagen taget hensyn til kommissionens forslag, som lov nr. 252 af 14. juni 1951 herom indeholder kommissionens formulerede forslag. Dette forslag forudsatte imidlertid de for det sociale boligbyggeri gældende, gunstige lånegrænser (85 pct., 95 pct. og 97 pct.), mens loven, som vedtaget af rigsdagen, ikke henregner fritidslokaler blandt den kategori, der kan få lån efter disse vilkår. Efter lovens regler kan opførelseslån sammen med foranstående prioriteter herefter for fritidslokaler højst udgøre 75 pct. af ejendommens anskaffelsessum eller dens værdi. Hvis låntageren er en kommune, eller der ydes kommunegaranti for den del af lånet, der får sikkerhed efter de 75 pct., forhøjes lånegrænsen med 10 pct. Den nedbringelse af den årlige ydelse, som kommissionens forslag tilsigter, opnås derfor kun i ringe grad efter det af rigsdagen vedtagne forslag.

I betænkningen Ungdommen og fritiden behandles endvidere *ungdomsklubberne*, og det påpeges, at disse klubber har udført et nyttigt arbejde blandt de 14—18-årige. Kom-

missionen fremsætter en række bemærkninger til de regler, hvorefter der ydes støtte til ungdomsklubberne, og anbefaler, at ungdomsforeningerne, heriblandt idrætsforeninger, tager et ungdomsklubarbejde op som supplement til deres almindelige arbejde, dog at denne klubvirksomhed bør optræde som en selvstændig del af den pågældende forenings arbejde. Arbejds- og socialministeriets bekendtgørelse af 28. februar 1952, som indeholder de nu gældende tilskudsregler, er et udtryk for kommissionens arbejde med disse spørgsmål.

Ungdomsskolekommissionen har i sin foran omtalte betænkning foretaget en deling af ungdomsklubberne i klubber med socialt formål og klubber med kulturelt formål og foreslået,' at de sidste støttes gennem den foreslåede lov om ungdomsundervisning m. v., og at reglerne skal svare til de nu af arbejds- og socialministeriet anvendte, idet lederlønnen dog skal svare til timelønnen i aftenskolen.

Ungdomskommissionen, der ikke har taget stilling til, om ungdomsklubområdet bør henlægges under arbejds- og socialministeriet eller under undervisningsministeriet, har i sin betænkning givet udtryk for den opfattelse, at en sondring mellem såkaldt socialt og såkaldt kulturelt ungdomsklubarbejde beror på en misforståelse, idet det sociale og det kulturelle er to sider af samme sag, (jfr. Ungdommen og fritiden, § 28).

Kommissionen anbefaler, at flere kommuner indfører *fritidsvirksomhed i skolerne* i lighed med den virksomhed, der allerede findes i en række kommuner, og at denne virksomhed støttes som et naturligt led i skolevæsenet. Kommissionen understreger, at skolens fritidsvirksomhed bør holdes indenfor passende grænser, så at den hverken holder de unge borte fra hjemmet eller bliver konkurrent til ungdomsforeningerne. Ved gennemgangen af de enkelte fritidsområder har man iøvrigt lagt vægt på skolens betydning for skabelsen af gode fritidsvaner hos børn og unge. Der foreslås ikke indført nye fag eller emner — bortset fra, at man med henblik på filmens store indflydelse på børn og unge foreslår filmkundskab indført på en beskeden plads i skoleplanen — men kommissionen understreger, at undervisningen i en række fag i højere grad, end det nu er tilfældet, kan lægges til rette på en sådan måde, at børnene og de unge får større udbytte af deres fritidsinteresser. Da man på grundlag af ungdomsenqueten påviser, at der ikke kan påvises nogen påvirkning af ungdommens læsevaner fra skoleundervisningen, anbefaler man således, at skolens litteraturundervisning lægges om, så eleverne i højere grad gøres kritiske med hensyn til deres læsning af litteratur.

Hvad angår *den frie ungdomsundervisning,* stiller kommissionen forskellige forslag. Herved foreslås særlig højskolearbejdet støttet på forskellige måder.

Kommissionen henstiller, at der pålægges de forskellige styrelser under stat og kommuner at vise den største imødekommenhed overfor unge, som ønsker at få orlov under et højskoleophold, uden at denne medfører tab af anciennitet. Endvidere anbefales, at myndighederne stiller sig velvilligt overfor ansøgninger om skattebetalingsudsættelse begrundet i højskoleophold.

For de unge mænd, der udskrives til 18 måneders militærtjeneste, og som ønsker at deltage i højskoleophold, foreslår kommissionen en 50 pct. forhøjelse af den understøttelse, som de ellers ville kunne få.

Endelig foreslår kommissionen støtte til højskolekurser af kortere varighed, idet man anbefaler, at undervisningsministeriet stiller beløb til rådighed for dette arbejde, således at det kan udvikles videre.

Til understøttelse af den oplysende, folkelige foredragsvirksomhed foreslås dannet et særligt udvalg, der får rådighed over et vist tilskud på finansloven til ydelse af rejseudgifter m. v. til visse foredragsholdere.

Betænkningen behandler i et særligt afsnit *forlystelserne* og påpeger, at de store folkebevægelser i by og på land i samarbejde med kommunalbestyrelserne vil kunne tage et arbejde op for at skabe lokale folkeparker i lighed med de svenske.

Kommissionen har tidligere beskæftiget sig med ungdommens forhold til filmen, nemlig i en *skrivelse af 10. april 1947 til justitsministeriets udvalg vedrørende biografteaterspørgsmålet*. I denne skrivelse (optrykt som bilag 5 til betænkningen Ungdommen og fritiden) understreger kommissionen betydningen af, at de fornødne forudsætninger for fremskaffelse og forevisning af egnede børnefilm bliver tilvejebragt, og foreslår i denne forbindelse, at produktionen af børne- og ungdomsfilm bliver inddraget blandt de formål, hvortil der ydes støtte af filmfonden, ligesom man ønsker pålagt Statens Filmcentral den opgave at tilvejebringe egnede børne- og ungdomsfilm. Kommissionen går i sin skrivelse ind for, at særlig egnede børne- og ungdomsfilm helt eller delvis fritages for forlystelsesafgift, hvilket kan ske ved en ændring af loven om afgift af offentlige forestillinger.

Kommissionen anbefaler videre, at forskellige kulturinstitutioner som sognegårde og ungdomsudvalg etc. bliver inddraget i kredsen af institutioner, der kan få tildelt biografbevilling eller, hvis biograftætheden er for stor, en begrænset bevilling gældende alene for kulturfilm og film, der er særlig egnede for børn og unge, og som ikke findes i de ordinære biografers repertoire. Kommissionen henstiller, at udvalget overvejer indført afleveringspligt for spillefilm i lighed med reglerne for tryksager, hvorved værdifulde film kunne opbevares for eftertiden. Endelig påpeger kommissionen muligheder for at begrænse aftalefriheder mellem biografejer og udlejningsselskaber på områder, hvor aftaler skader adgangen til udlejning af film til skoler og ungdomsforeninger og andre kulturelle institutioner.

I betænkningen Ungdommen og fritiden foretages en omfattende drøftelse af filmproblemerne på baggrund af en analyse af ungdomsenquetens oplysninger om ungdommens filmvaner og filmsmag (optaget som bilag 6 til betænkningen). Kommissionen understreger, at man må tilsigte at stimulere ungdommens vurderende indstilling for at modvirke den passive holdning, som biograf publikummet i visse henseender har overfor filmoplevelsen.

Kommissionen understreger skolens ansvar for filmopdragelsen og foreslår, at filmkundskab indføres på undervisningsplanen såvel i barneskolen som i de forskellige former for ungdomsskoler og højskoler. Kursus i anvendelse af film i undervisningen og filmteori bør derfor indgå i undervisningen på alle seminarier og i undervisningen til skoleembedseksamen.

Filmorientering bør efter kommissionens opfattelse også optages i særlige filmklubber og i det almindelige foreningsliv. Kommissionen anbefaler, at Statens Filmcentral fortsætter arbejdet med at erhverve rettigheder til værdifulde spillefilm, der kan stillestil rådighed for foreningerne, og ønsker en nedsættelse af lejeafgiften for spillefilm i de tilfælde, hvor filmen anvendes til filmkulturelt oplysningsarbejde.

Kommissionen finder det endvidere ønskeligt, at foreninger og skoler helt kunne fritages for udgiften til forevisningsapparater, og anbefaler i denne forbindelse en udbygning af den eksisterende tilskudsordning, hvorved filmfonden støtter anskaffelsen af apparater mod at disse af ejerne stilles til rådighed for interesserede foreninger. Kommissionen mener, at dette kunne ske, således at flere biblioteker fik dispositionsret over apparater. Endvidere anbefales, at der under aftenskoleloven stilles midler til rådighed for anskaffelse af apparater i lighed med den gældende ordning, hvorefter der kan gives tilskud til fremskaffelse af undervisningsmateriel.

Under gennemgangen af muligheden for oprettelse af danselokaler for ungdommen anbefaler kommissionen, at de kommunale ungdomsudvalg undersøger det lokale behov

herfor og mulighederne for med kommunal støtte (lån eller garanti for lån) at tilvejebringe sådanne. Begrundelsen herfor ligger i erkendelsen af, at dansen i sig selv giver en naturlig lejlighed til kontakt med det andet køn, men at det ofte er vanskeligt for ungdommen at komme til at danse under betryggende forhold.

Hvad angår de omrejsende tivolier, anbefales det i betænkningen, at kommunalbestyrelserne, eventuelt gennem ungdomsudvalgene, nøje overvejer, om der skal gives tilladelse til besøg af omrejsende forlystelsesetablissementer i kommunerne, og man foreslår, at justitsministeriets cirkulære om polititilladelse til omrejsende tivolier etc. (nr. 111 af 8. juli 1939 med senere ændringer) ændres derhen, at tilladelsen ikke må gives, såfremt kommunalbestyrelsen har frarådet det.

Af andre fritidsområder beskæftiger betænkningen sig med *musik og sang* og påpeger blandt andet, at skolens undervisning ikke alene bør lægge vægt på det rent sanglige, men også give børnene lejlighed til at udvikle deres musikalske evner. Udfra dette synspunkt angives en række retningslinier for en forbedring på længere sigt af skolens indsats på dette område. Et mindretal har dog taget forbehold heroverfor. Kommissionen foreslår, at undervisning i instrumentalmusik bliver gjort berettiget til tilskud efter aftenskoleloven, således at den videst mulige dispensationsregel med hensyn til det gennemsnitlige deltagerantal på holdene bringes i anvendelse. Efter forslaget skulle folkemusikskolerne også blive berettiget til tilskud og få stillet lokaler til rådighed.

Kommissionen behandler endvidere forskellige former for *hobbyvirksomhed* og påpeger i denne forbindelse, at skoleundervisningen i en række hobbyprægede fag, såsom sløjd, håndgerning og tegning, bør lægges an på en sådan måde, at elevernes fritidsinteresser for de pågældende områder stimuleres mest muligt.

Endelig behandles ungdommens *idrætsudøvelse* i betænkningen. På dette område går kommissionen ind for, at staten eller tipstjenesten — således som det nu finder sted — yder tilskud til lederuddannelsen, og at kommunerne med støtte fra staten stiller bygninger og anlæg til rådighed, men at alle udgifter, der iøvrigt opstår i idrætsforeningernes daglige arbejde, dækkes af de lokale foreningers egne midler, først og fremmest af kontingenter. Hvad angår lederuddannelsen indenfor idrætten, mener kommissionen, at der ikke alene skal lægges vægt på det rent idrætstekniske, men at enhver idrætsleder samtidig er en ungdomsleder med et mangesidet ansvar.

Efter kommissionens mening bør en almindelig helbredskontrol af idrætsudøvere etableres ved gennemførelse af det forslag om helbredsundersøgelse en gang årligt for alle unge i alderen 14—21 år, som ungdomskommissionen stillede i betænkningen om beskyttelsesforanstaltninger m. v., jfr. foran s. 14.

Endelig anbefales det, at idrætsforeningerne optager et almindeligt klubarbejde for deres ganske unge medlemmer, navnlig på de tider af året, hvor selve idrætsarbejdet ligger stille. I denne forbindelse påpeger kommissionen, at lokalespørgsmålet bør løses i samarbejde med de øvrige ungdomsforeninger i kommunen og i forbindelse med en samlet lokal plan for tilvejebringelse af fritidslokaler og idrætsanlæg.

Ungdommens friluftsliv.

Ungdommens friluftsliv er ikke behandlet i Ungdommen og fritiden, men i en særlig betænkning, som blev vedtaget den 8. september 1950. Når dette område er udskilt til særlig behandling, skyldes det, at det ved gennemførelsen af tipstjenesten blev bestemt, at et vist beløb af overskuddet skulle fordeles til støtte af ungdommens friluftsliv og til

velgørende og andre almennyttige formål. Med udgangspunkt heri fremtræder betænkningen som en redegørelse for friluftslivets omfang og indhold samtidig med, at man konkret gennemgår en række områder, som efter kommissionens mening bør støttes bl. a. gennem tipsmidlerne. Man er herved gået ud fra, at der kan anvendes ca. 1¼ mill. kr. årligt til friluftslivet. Det har imidlertid vist sig, at de bevilgende myndigheder stiller en væsentlig mindre andel af de disponible beløb til rådighed for friluftslivet, nemlig for 1949—50 770 000 kr. og for 1950—51 820 000 kr.

Forslagene er iøvrigt på en række punkter ved at blive gennemført af friluftsrådet, og i det følgende skal der kort gøres rede for, hvor langt gennemførelsen af de væsentligere forslag er skredet frem.

For så vidt angår tilvejebringelsen og indretningen af lejrpladser og andre støttepunkter for friluftslivet, hvor kommissionen har foreslået ydet 125 000 kr., er der ydet 100 000 kr. løvrigt har statsministeriet nedsat et særligt udvalg til behandling af dette spørgsmål.

Kommissionen anbefaler, at der udarbejdes planer for et helårsfriluftscentrum som støttepunkt for det københavnske ungdomsliv, men det har endnu ikke været muligt at opnå støtte hertil.

Det er videre foreslået, at friluftsorganisationernes adgang til at drive øvelser i skovene reguleres efter de i betænkningen angivne retningslinier. Dette er sket i iuli 1951.

Kommissionens forslag vedrørende adgang til ophold m. v. på strandbredderne behandles for tiden i statsministeriet.

Til støtte for vandrebevægelsen er foreslået et førsteårstilskud på 200000 kr., dels til forbedring af hjemmene, opførelse af nye hjem og anskaffelse af inventar, dels til uddannelse af herbergsværterne. Det ydede tilskud udgør 125 000 kr.

Der er foreslået tilskud til friluftsorganisationernes leder- og instruktørkursus, og der er nu udarbejdet retningslinier for ydelsen af disse tilskud i overensstemmelse med det af kommissionen anbefalede. Kommissionen har foreslået en bevilling på 300 000 kr. hertil, mens der i det første år er ydet 150 000 kr. Et forslag om ydelse af refusion af udgifterne ved ansættelsen af faste instruktører er ikke blevet fulgt. Til ledertræningscentrer er der for det første år ydet 100 000 kr. medens der er foreslået 300 000 kr.

Det foreslås, at ungdomsorganisationernes friluftsgrunde med bygninger fritages for ejendomsskatter, og der arbejdes i finansministeriet på at få dertil sigtende regler indføjet i forslaget til revision af lov om ejendomsskatter. Desuden er der givet tilsagn om ydelse af skattefritagelse i så høj grad, som det kan forenes med de gældende lovregler.

Udover de mere specielle tilskud er der foreslået ydet 360 000 kr. pr. år til ungdomsorganisationer med friluftsliv som hovedvirksomhed. Hertil er der i det første år udbetalt 225 000 kr.

Reglerne om fribefordring af skoleelever er af kommissionen foreslået ændret, således at også unge mennesker mellem 16—18 år kan drage nytte af disse regler. I august 1952 er dette forslag gennemført, således at herefter alle skolesøgende børn og unge mennesker, der drager i sommerlejr som deltagere i en anerkendt landsorganisations lejr, får fri rejse.

Endelig kan det bemærkes, at kommissionens forslag om rejseoplysning for ungdommen, der går ud på, at Dansk Vandrelaug og Dansk Folkeferie hver skal have 10 000 kr. til gennemførelse af en vederlagsfri rejseoplysning for ungdommen, er blevet gennemført, og at der på kommissionens anbefaling som et forsøg er blevet gennemført naturvejledning omkring Kalø.

De unges familiedannelse og bosætning.

Kommissionen har ikke ment sig i stand til i almindelighed at behandle alle de spørgsmål, der knytter sig til de unges familiedannelse. De her henhørende problemer er imidlertid berørt i en række betænkninger, idet man i betænkningen Ungdommen og arbejdslivet drøfter de økonomiske forudsætninger for indgåelse af ægteskab (§ 9) og de unge pigers dobbelte uddannelsesbehov (§ 7), i betænkningen Ungdommen og fritiden behandler dels de unges forhold til hjemmet (§ 4), dels forholdet mellem kønnene, og endelig i kapitel 6 i betænkningen om den tilpasningsvanskelige ungdom drøfter en række opdragelsesspørgsmål, i hvilken forbindelse man har stillet forslag om indførelse af familiekundskab som led i undervisningen i skolerne, herunder ungdomsskolen.

De økonomiske spørgsmål, der står i forbindelse med ungdommens bosætning, behandles derimod i en særlig betænkning *Ungdommens bosætningsproblemer*, hvori der fremsættes forslag til lov om bosætningslån. Betænkningen vedtoges 27. november 1947.

Baggrunden for betænkningen må først og fremmest søges i det forhold, at mange unge i dag er henvist til at benytte sig af afbetaling, hvis de vil have blot nogenlunde tilstrækkeligt udstyr straks ved ægteskabets indgåelse. Afbetalingshandelen medfører imidlertid på visse områder uheldige forhold, idet den lette erhvervelsesmåde ofte får unge til at sætte sig for større afdrag, end deres fremtidige indtægter tillader, hvortil kommer, at en del af de møbler, der købes på afbetaling, er mindre holdbare, således at de knap nok holder afbetalingsperioden ud. Kommissionen gennemgår nøje afbetalingshandelens forhold og de oplysninger, der ved ungdomsenqueten er indsamlet om de unge ægtepars bosætningsudgifter, ligesom man søger at opstille en beregning af, hvad et tilstrækkeligt udstyr til et ungt ægtepar, der boede i en 2-værelsers lejlighed, vil koste. Man når herved til, at et nærmere beskrevet standardudstyr efter de i 1947 gældende priser koster ca. 5 000 kr., medens et reduceret udstyr kan skaffes for ca. 3 200 kr. Man må herved have i erindring, at dette beløb i de fleste tilfælde reduceres ved, at de unge har en del af udstyret i forvejen, eller ved at de får en del som gaver ved brylluppet.

Kommissionens flertal fremsætter på denne baggrund det nævnte forslag til lov om bosætningslån. Af finansielle årsager anser man det for betænkeligt at stille forslag om generel ydelse af bosætningslån til alle unge, og i betragtning af, at mange unge selv er i stand til at opspare en del af det til bosætningen nødvendige beløb, foreslår kommissionen, at bosætningslån ydes som supplement til de unges egen opsparing. Administrationen af lånene foreslås henlagt til sparekasserne, som har erklæret sig indforståede hermed, og som er villige til at yde lånene uden anden sikkerhed end den, der ligger i, at de unge gennem deres opsparing har vist økonomisk sans.

De nærmere regler går ud på, at statskassen skal yde garanti for tilbagebetaling af bosætningslån, der ydes vordende ægtefæller, ægtefæller inden 5 år efter ægteskabets indgåelse samt, efter indstilling fra en mødrehjælpsinstitution, enligtstillede mødre med børn. Lånene skal højst kunne ydes med et beløb, der for unge, hvis samlede skattepligtige indtægt gennemsnitlig i de sidste 2 år har ligget under 4 000 kr., andrager 5 gange opsparingen, dog højst 3 000 kr., og for unge, hvis samlede indtægt har ligget mellem 10—12 000 kr., er lig med opsparingen, dog højst 3 000 kr. For unge, hvis indtægt ligger mellem disse yderpunkter, ydes lånene efter en faldende skala. Unge, hvis samlede indtægt har været over 12 000 kr., skal ikke kunne få bosætningslån. For alle indtægtsgrupper gælder det, at opsparing og lån tilsammen skal udgøre 2 000 kr., og såfremt dette ikke er muligt, kan der ikke ydes lån. Opsparingen skal være foregået regelmæssigt gen-

nem 2 år og på grundlag af egne pengemidler. Unge, som på grund af langvarige studier, oplæring, sygdom, uforskyldt arbejdsløshed eller anden særlig årsag har været forhindret i at foretage opsparing, skal dog efter særlig beslutning kunne opnå bosætningslån på højst 3 000 kr. For disse lån garanterer statskassen fuldstændigt, medens sparekasserne for de øvrige låns vedkommende bærer en trediedel af de eventuelle tab.

Udlånsrenten for bosætningslån med statsgaranti må højst overstige pågældende sparekasses indlånsrente for opsigelsesmidler med 1 pct. Af udlånsrenten skal 1 pct. betales af låntagerne, resten af statskassen. Lånene skal normalt tilbagebetales sparekassen over et tidsrum af 6 år, men i forskellige tilfælde, blandt andet ved børnefødsler, kan afdragsperioden forlænges.

I lovforslaget er det endelig forudsat, at der nedsættes et bosætningsudvalg på 8 medlemmer, som følger lovens gennemførelse i praksis samt tilrettelægger den i forbindelse med loven fornødne oplysningsvirksomhed med hensyn til bosætningsindkøb.

Et mindretal indenfor kommissionen mener ikke, at lovforslaget er tilstrækkeligt, idet behovet for bosætningslån er særlig stort netop for de unge, der ikke er i stand til at gennemføre en regelmæssig opsparing, mens et andet mindretal ikke anser det for rigtigt, at ungdommens bosætningsproblemer søges løst gennem en helt eller delvis statslig ordning.

På grundlag af kommissionsforslaget fremsattes i rigsdagssamlingen 1949—60 et forslag til lov om bosætningslån. Lovforslaget, der kun på mindre punkter afviger fra kommissionens, blev ikke færdigbehandlet, og genfremsattes i den følgende samling. Det om sagen nedsatte udvalg afgav ikke betænkning, og forslaget er ikke senere blevet genfremsat.

Den tilpasningsvanskelige ungdom.

I kommissoriet fik kommissionen til opgave i første række at beskæftige sig med den normale ungdoms harmoniske sociale og kulturelle udvikling og samtidig hermed optage spørgsmålet om den asociale ungdoms problemer til behandling med særlig henblik på forebyggelse af ungdomskriminaliteten.

Den tilflyttede ungdoms særlige problemer.

De tilpasningsvanskeligheder, der specielt hænger sammen med ungdommens vandringer, navnlig fra land til by, er behandlet særskilt i betænkningen Den tilflyttede ungdoms særlige problemer, som blev vedtaget den 16. september 1947. Denne betænkning gennemgår indledningsvis omfanget af de unges flytninger og refererer en række undersøgelser, som viser, at en meget betydelig del af de unge, som møder beskæftigelsesvanskeligheder, eller som bliver kriminelle eller prostituerede i de større byer, er indvandrede fra landet. Man fastslår derfor, at risikoen for asocialitet er væsentlig større for tilflyttere end for den ungdom, der er opvokset i hovedstaden.

Der forefindes allerede en række foranstaltninger til gavn for den tilflyttede ungdom, navnlig i form af foreninger og i form af herbergsvirksomhed. Der er dog grund til at fremsætte nogen kritik mod dette arbejde, og kommissionen stiller derfor en række forslag til støtte for den tilflyttede ungdom.

I første række har man foreslået, at der i hovedstaden oprettes et centralkontor, som kan yde den tilflyttede ungdom råd og vejledning med hensyn til vilkårene i hoved-

staden. Kontoret bør oprettes af de kommunale ungdomsudvalg i hovedstadskommunerne, og halvdelen af dets udgifter foreslås givet som tilskud fra staten. Kontoret skal kunne give ungdommen råd på alle områder og derfor være i kontakt med boliganvisning, arbejdsanvisning o. s. v. Det er kommissionen bekendt, at oprettelsen af et sådant kontor har været drøftet mellem repræsentanter for de store københavnske kommuner, arbejds- og socialministeriet og finansministeriet, men det har hidtil ikke vist sig muligt at gennemføre tanken. Derimod har en række af de større og mellemstore provinsbyer, jfr. side 46, oprettet ungdomskontorer.

Der henvises videre til kommissionens forslag om erhvervsvejledning og om tvungen anvisning af værelser, ligesom man anbefaler en forøget indsats fra de foreningers side, som skulle have særlige muligheder for at hjælpe de unge tilflyttere, og understreger betydningen af, at f. eks. husassistenterne, der i stort omfang er tilflyttere, får en sådan regelmæssig fritid, at de er i stand til at planlægge anvendelsen af den. Blandt andet foranlediget ved denne betænkning har de samvirkende hjemstavnsforeninger i København i de seneste år optaget en særlig rådgivningsvirksomhed for de tilflyttede unge.

En del af tilflytningen udgøres af unge, som på forhånd må betegnes som tilpasningsvanskelige, og der bliver her en række særlige problemer. I første række kan der blive tale om at modvirke en planløs vandring fra land til by. Dette kan blandt andet ske i forbindelse med den foreslåede erhvervsorientering. Unge, der trods alt vandrer til byerne uden arbejde og bolig, vil navnlig føle boligproblemet meget væsentligt, og dette problem kan ikke anses for løst ved eksistensen af de forskellige herberger for hjemløse. Disse herberger er ikke alle forsvarligt indrettede, og de er som følge af det øvrige klientels sammensætning i flere tilfælde lidet egnede for unge. Kommissionen har derfor stillet forslag om oprettelse af særlige herberger for unge under 25 år og anbefalet, at disse herberger indrettes med eneværelser, gode sanitære forhold, opholdslokaler og spisestuer. Samtidig har man foreslået, at herbergsloven optages til revision, således at de „hoteller" og „pensionater", der for tiden eksisterer, og som i ret høj grad udnytter gæsterne, bringes ind under loven.

Der er under 1. marts 1949 af socialministeriet nedsat et udvalg vedrørende tilsynet med herberger m. v., der har fået til opgave at overveje, hvilke foranstaltninger, der bør iværksættes for at gøre tilsynet med herbergene mere effektivt, og hvad der iøvrigt bør foretages for at forbedre forholdene for herbergsarbejdet. Desuden bør det nævnes, at der i 1949 oprettedes et ungdomsherbefge i København, som drives af Frelsens Hær.

Endelig gøres der i betænkningen rede for det arbejde, der udføres af skolen for arbejdsledige (Kofoeds Skole), og udvidet støtte hertil anbefales stærkt af kommissionen.

Betænkningen om åen tilpasning svanskelige ungdom.

De øvrige grupper inden for den tilpasningsvanskelige ungdom er behandlet i betænkningen af dette navn, som blev vedtaget 22. september 1952.

Denne betænkning rummer et væsentligt materiale til belysning af tilpasningsvanskelighedernes natur. I betænkningens indledende kapitler er der på grundlag af danske og udenlandske undersøgelser givet en redegørelse for vor nuværende viden om, hvordan tilpasningsvanskelighederne viser sig, og hvad der forårsager dem. Denne redegørelse suppleres af den af ungdomskommissionen foretagne undersøgelse af børn fjernet fra deres hjem på grund af egne forhold, for hvilken der gøres rede i betænkningens bilag 1.

De ledende synspunkter i betænkningen bygger på erkendelsen af, at tilpasningsvanskelighederne bunder i et kompliceret sæt af årsager og forudsætninger, der aldrig

findes udelukkende i personligheden eller udelukkende i milieuet. Man understreger derfor, at tilpasningsvanskelighederne i vid udstrækning kan forebygges, f. eks. ved at der ydes hjemmene økonomisk støtte og bistand med hensyn til løsningen af opdragelsesproblemerne. Man peger på betydningen af, at man så tidligt som muligt finder frem til de børn og unge, som lider af tilpasningsvanskeligheder. I dette arbejde bør man i videst muligt omfang gøre brug af den kreds af personer og institutioner, som i deres daglige arbejde kommer i berøring med mange familier med børn, idet det er et hovedsynspunkt for betænkningen, at man i stedet for at skabe nye organer til erkendelse og helbredelse af begyndende tilpasningsvanskeligheder hos børn og unge, bør aktivisere og støtte de organer, som allerede findes. Kun hvor det drejer sig om de særligt vanskelige tilfælde, finder man, at det er nødvendigt, at mulighederne for specialbehandling udbygges stærkt. Man understreger endelig behovet for et snævert samarbejde mellem de mange organer, der hver på deres felt har en opgave i arbejdet med bekæmpelse af tilpasningsvanskelighederne hos børn og unge.

Udfra disse grundsynspunkter har man gennemgået hjemmets problemer og foreslået indførelse af familiekundskab i skolerne som en af forudsætningerne for, at fremtidens forældre på bedre måde forberedes på deres ansvar. Desuden foreslås, at der gennem børneinstitutioner, skoler, foreninger, radio og film gennemføres et systematisk arbejde med familierådgivning, navnlig gennem studiekredse og samtalekredse. Endelig anføres, at det kunne være formålstjenligt, om børneværnet havde adgang til at lade forældrene til et barn, som man ellers måske ville have fjernet, deltage i et gruppearbejde på terapeutisk basis, hvor lederen kunne finde frem til de problemer, der virkelig lå bag den vanskelige situation.

Med hensyn til lægernes og sundhedsplejerskernes virksomhed anbefales, at der ved tilrettelæggelsen af uddannelsen lægges større vægt på, at disse grupper orienteres om psykiske problemer, således at de i tide kan gøre forældrene opmærksom på tilpasningsvanskeligheder, der ellers ville forblive upåagtede.

Det samme gælder personalet ved de forskellige institutioner for forebyggende børneforsorg, hvor der er mulighed for at gøre et væsentligt arbejde for forebyggelse af tilpasningsvanskeligheder, såfremt personalet er opmærksom herpå.

Indenfor skolevæsenet må der dels lægges vægt på selve undervisningens tilrettelæggelse og lærernes indstilling, dels ydes støtte til udbygning af skolepsykologernes virksomhed.

Den vigtigste af de offentlige institutioner, der har at gøre med de tilpasningsvanskelige børn og unge, er børneværnet, hvor der først stilles en række forslag vedrørende det almindelige plejetilsyn. Det bør gøres klart for befolkningen, at tilsynet er tænkt som en hjælp til opdragerne og ikke i første række som en kontrol med dem. Dette gælder såvel, hvor det drejer sig om plejeforældre, som for de enligtstillede mødre, for hvem det ville være ønskeligt, om der i højere grad fandtes rådgivere, der kunne bistå dem ved løsning af deres ofte vanskelige opdragelsesopgave. Der bør videre gives de tilsynsførende tilstrækkelig tid til at komme i virkelig kontakt med familien, og endelig må det sikres, bl. a. ved en etablering af kurser, at tilsynet udføres af fuldt kvalificerede personer. Man peger herved på ønskeligheden af, at børneværnene i højere grad anvender lønnede tilsynsførende.

De forebyggende foranstaltninger fra børneværnets side (tildeling af advarsel, beskikkelse af tilsynsværge og meddelelse af pålæg) bør anvendes i højere grad, end tilfældet er. Risikoen ved blot at give advarsler understreges, og man peger på nødvendigheden af i højere grad at give råd og vejledning til både forældrene og børnene bl. a. i sager af sek-

suel karakter, ligesom man anser det for ønskeligt, at der skabes hjemmel for børneværnsudvalgene til at yde økonomisk støtte til familien i de tilfælde, hvor en sådan ville gøre fjernelsen af et barn unødvendig.

Fjernelsessagerne behandles ret grundigt i betænkningen. Medens man ikke støtter tanken om judicielt sammensatte børnedomstole, finder man det ønskeligt, at der til støtte for de lokale børneværn oprettes amtsbørneværnsnævn omfattende et eller flere amter, som skulle tage sig af de sager, hvor forældrene modsætter sig barnets anbringelse udenfor hjemmet. Et sådant nævn skulle foruden repræsentanter for de implicerede børneværn have forskellige særlige sagkyndige, herunder en dommer, der er særlig godt kendt med sådanne sager, en psykiater samt en repræsentant for pædagogisk og psykologisk sagkundskab. Desuden anbefales det, at der fremtidig stilles krav om, at der i alle tilfælde, hvor et børneværnsudvalg beskæftiger sig med spørgsmålet om et barns anbringelse uden for hjemmet, skal foretages en indgående social personlighedsundersøgelse. Såfremt denne synes at vise, at der foreligger alvorlige tilpasningsvanskeligheder, skal der desuden foretages en psykiatrisk eller psykologisk undersøgelse. Endelig anbefales nært samarbejde mellem børneværnene og de foreslåede amtskonsulenter for børneforsorgen samt mellem børneværene og socialkontorerne.

Nogle af de vanskeligheder, der står i forbindelse med fjernelse af børn fra deres hjem, beror på, at der ikke er tilstrækkelig mange hjem for børn, der har særlige tilpasningsvanskeligheder, og man anbefaler derfor, at der oprettes flere specialinstitutioner.

Man understreger betydningen af, at retssager mod unge mennesker fremmes med den størst mulige hurtighed, og at behandlingen af sager om tiltalefrafald ikke sker for rutinemæssigt. Der slås til lyd for en differentiering af såvel ungdomshjem som ungdomsfængsler, således at særbehandling af svagtbegavede og unge med udtalte karakterafvigelser muliggøres. Endelig anser man det for ønskeligt, at der bliver skabt adgang til i visse tilfælde at inddrage unge mennesker under forsorg udover den nuværende 18-års grænse, idet mange af de tilpasningsvanskelige unge ikke i 18—20-års-alderen er så udviklede, at man trygt kan overlade dem til sig selv.

Efterforsorgen er ganske særlig væsentlig både for unge, der har været under børneforsorg, og for unge kriminelle, og der fremsættes en række anbefalinger på dette område.

Ikke mindst til støtte for alle de nævnte institutioner foreslår man oprettet særlige klinikker for ambulant behandling af børn og unge med særlig udtalte tilpasningsvanskeligheder. Klinikkerne bør stå i forbindelse med særlige behandlingshjem, og personalet bør være specielt uddannede børnepsykiatere, klinisk uddannede børnepsykologer og socialrådgivere.

Hver institution må formentlig udstyres med en leder, en reservelæge og en lægeassistent, to psykologer og en socialrådgiver samt fornøden sekretærhjælp.

Betænkningens sidste afsnit vedrører de børn og unge, som er svagt begavede, men ikke åndssvage (sinker). Der foreslås en særlig etårig ungdomsundervisning for hjælpeskolens elever samtidig med en økonomisk støtte til de forældre, som lader deres børn deltage heri. Endvidere anbefales en særlig rådgivningsvirksomhed for sinkerne og særlig støtte under oplæring eller optræning, således at man kan få placeret de svagtbegavede på steder, hvor de er i stand til at gøre fyldest, og hvor deres tilpasningsvanskeligheder vil blive mindst mulige.

3. Gennemførelsen af kommissionens forslag.

Som det fremgår af kommissoriet, var baggrunden for ungdomskommissionens nedsættelse ønsket om en forstærket indsats for at give ungdommen bedre udviklingsmuligheder og støtte dens positive placering i vort folkestyrede samfund. Kommissionen skulle derfor beskæftige sig med de fleste og vigtigste sider af den danske ungdoms tilværelse, og den skulle herved i første række tage sigte på mulighederne for gennem positive foranstaltninger at sikre den normale ungdom en harmonisk, social og kulturel udvikling.

Visse af kommissionens overvejelser har mundet ud i formulerede lovforslag, andre i indstillinger, som vel påkalder lovgivningsmagtens medvirken, men hvor udarbejdelsen af lovforslag dog efter kommissionens mening har været af så teknisk karakter, at man har fundet det rigtigst, at den nærmere formulering af forslagene blev foretaget af de pågældende styrelser eller i særlige udvalg. Endelig har en række af kommissionens forslag været af en sådan art, at de kan gennemføres administrativt indenfor den bestående lovgivnings rammer.

På de fleste punkter har man, uanset at kommissionens medlemmer har repræsenteret alle politiske og folkelige organisationer indenfor ungdomsarbejdet, kunnet opnå fuld enstemmighed om kommissionens indstillinger.

I sine forslag har kommissionen bestræbt sig for at tage hensyn til den situation, som nu kan overskues, og alene stille sådanne forslag, hvis gennemførelse efter dens opfattelse er nødvendig, såfremt man skal give ungdomslivet et indhold, der svarer til de muligheder, som foreligger i nutidens danske samfund. Man ønsker at understrege, at selvom alle kommissionens forslag blev gennemført, ville der fortsat eksistere en række ungdomsproblemer; dertil kommer, at der i betragtning af den hastighed, hvormed samfundet ændrer sig, meget vel i løbet af en kortere årrække kan opstå helt nye, væsentlige problemer.

Det ses af den redegørelse, der er optaget i forrige kapitel, at en række af kommissionens forslag allerede nu på forskellig måde har fået udtryk i arbejdet indenfor administration og lovgivningsmagt, medens andre forslag er fremsat for så kort tid siden, at man ikke kunne forvente nogen sådan virkning på indeværende tidspunkt. Man ønsker imidlertid i denne afsluttende udtalelse at pege på visse områder, hvor en snarlig indsats er særlig nødvendig.

Behovet for snarlig indsats.

Når der er behov for en snarlig indsats på en række områder, hænger det bl. a. sammen med den forøgelse af antallet af unge, som kan forventes i de kommende år. I betænkningen Ungdommen og arbejdslivet har kommissionen gjort rede for denne situation og betegnet den som en truende ungdomskrise. Det kan ikke tit nok gentages, at samfundet fra slutningen af 1950-erne vil stå overfor en række meget vanskelige problemer som følge

af, at antallet af unge, der kommer ud på arbejdsmarkedet eller søger videre uddannelse, vil stige meget stærkt. Antallet af 15-årige, der nu i 1952 er ca. 60 000, vil i 1958 være steget til 75 000 og nå sit maksimum i begyndelsen af 1960-erne med henimod 90 000. Stigningen i antallet af 15-årige vil således andrage ca. 50 pct., mens det samlede antal unge i alderen 15—24 år i løbet af en 10-års periode vil stige med 25 pct.

Denne udvikling vil stille krav til erhvervslivet, idet antallet af uddannelsesstillinger må forøges betydeligt, og i samme grad vil der blive stillet forøgede krav til alle undervisningsanstalter.

Selvom det lykkes at give den samme andel af de unge som nu en skolemæssig og erhvervsmæssig uddannelse, opstår der en alvorlig fare for en omfattende ungdomsarbejdsløshed. Det er vanskeligt på forhånd at tænke sig, at beskæftigelsesmulighederne tilfældigvis netop i de år, hvor den forøgede tilgang af ung arbejdskraft gør sig gældende, skulle blive forøget i en sådan grad, at den nye arbejdskraft automatisk opsuges.

Såfremt der ikke foretages noget fra samfundets side, må man derfor regne med en meget betydelig risiko for, at de i årene 1942—49 fødte dels i væsentlig mindre grad end normalt vil få en faglig uddannelse, dels, som følge af kortere eller længere arbejdsløshedsperioder i ungdomsårene fremover, vil blive mindre værdifulde både som arbejdere og som samfundsborgere.

De af kommissionens forslag, som har til formål at udbygge de unges erhvervsmæssige og almene uddannelse (jfr. s. 17 ff), må af hensyn hertil søges ført ud i livet relativt hurtigt, således at der foreligger en del erfaringer og også en vis praktisk ramme inden det tidspunkt, hvor den store tilgang af unge begynder at gøre sig gældende. I modsat fald vil der være en betydelig fare for, at de ønskelige reformer af uddannelsen på disse områder ikke lader sig gennemføre før i den temmelig fjerne fremtid, hvori de problemer, som rejser sig af den ekstraordinært store tilgang, er forsvundet.

Kommissionen skal endvidere fremhæve, at behovet for at sikre de unge rimelige arbejdsvilkår vil blive særlig stort i en periode, hvor ungdommen vil komme til at stå svagere på arbejdsmarkedet. En stor gruppe af unge har i deres opvækstperiode allerede nu en større arbejdsbelastning end voksne arbejdere, hvad kommissionen anser både for urimeligt og skadeligt, og man skal stærkt henstille, at der tages initiativ til at forbedre og fæstne ungdommens sociale stilling (jfr. side 14 f) i god tid, inden de store årgange kommer ud i konkurrencen på arbejdsmarkedet.

Ungdomskrisen vil sandsynligvis blive særlig alvorlig for landboungdommen, idet landbrugserhvervet på grund af den igangværende rationaliseringsproces efter alt at dømme højst vil kunne optage det samme absolutte antal unge i fremtiden, og en væsentlig større procentdel af de unge på landet derfor vil blive nødt til at vandre til byerne. De forslag, som tjener til at forbedre forholdene for den tilflyttede ungdom (jfr. side 34 f) og til at forøge uddannelses- og erhvervsmulighederne for unge, der er opvokset på landet, må derfor blive genstand for ganske særlig opmærksomhed.

Det er endvidere betydningsfuldt, at de unges bestræbelser for at finde den rigtigste placering på arbejdsmarkedet understøttes, idet følgerne af et forkert erhvervsvalg, som under alle omstændigheder er uheldige, i den forventede situation kan blive skæbnesvangre. Man kan her også henvise til centralarbejdsanvisningskontorets for nylig offentliggjorte undersøgelser vedrørende lærlinge, hvoraf det fremgør, at frafaldet gennem læretiden er temmelig betydeligt. Kommissionens forslag om udbygning af erhvervsvejledningen til at omfatte alle unge (jfr. s. 13) bør derfor gennemføres snarest.

Kommissionen skal dernæst som et område, hvor snarlig lovgivning er ønskelig, pege på sikringen af de unges lige adgang til videregående uddannelse (jfr. s. 20ff). De midler, som står til rådighed for stipendier **til** studerende, er i forhold til de studerendes antal væsentlig mindre end ved slutningen af forrige århundrede. En indsats for at bortrydde nogle af de økonomiske hindringer for en mere ligelig adgang for enhver evnerig ung til videregående uddannelse er derfor mere påkrævet end nogensinde.

Boligspørgsmålet er et af de allervæsentligste problemer for ungdommen, og kommissionen har da også beskæftiget sig med det i flere af sine betænkninger og udtalelser (jfr. side 24 ff). I den tid, der er gået, siden disse er udarbejdet, er boligsituationen for de unge i et vist omfang forbedret, og der er først og fremmest sket fremskridt med hensyn til kollegiebyggeri og med hensyn **til** anvendelsen af de af kommissionen fremhævede elastiske lejlighedstyper. En løsning af ungdommens boligproblem må foregå jævnsides med løsningen af boligproblemet for befolkningen som helhed, og det er efter kommissionens mening meget væsentligt, at man herved har for øje, hvad der kan gøres for at opfylde ungdommens specielle behov.

Kommissionen skal endelig pege på nødvendigheden af en mangesidig indsats for at skabe bedre rammer for ungdommens fritidsliv, navnlig som dette udspiller sig i ungdomsforeningerne. Selvom medlemstallet i ungdomsforeningerne ikke er lavere, end det var i 1930-erne, må det dog erkendes, at foreningslivet er udsat for stærk konkurrence fra mange sider. I det omfang, man fra statens og kommunernes side er enig med ungdomskommissionen i, at et levende ungdomsarbejde, der hviler på de unges eget initiativ, er af væsentlig betydning for det danske samfund som helhed, må man også være beredt til at medvirke til at skabe bedre vilkår for ungdomsarbejdet, først og fremmest ved at bistå ved fremskaffelse af egnede fritidslokaler og ved at lette uddannelsen af ungdomsledere (jfr. side 27 f).

Ungdomsforeningernes ansvar.

Udover at fremsætte forslag og henstillinger, der direkte er henvendt til staten og kommunerne, har kommissionen ladet en væsentlig del af sine drøftelser munde ud i henstillinger og synspunkter, som henvender sig til de unge selv og deres forældre, til ungdoms- og oplysningsorganisationer, til boligforeninger og andre almennyttige sammenslutninger.

Man ønsker på linje med de synspunkter, som er fremsat i betænkningerne Ungdommen og fritiden og Den tilpasningsvanskelige ungdom, at pege på, at en række ungdomsproblemer ville kunne løses helt eller delvis, hvis hjemmene viste noget større forståelse af og interesse for deres unge. Den støtte, som forældrene kan yde de unge, ville i mange situationer kunne overflødiggøre offentlig indsats.

I betænkningerne om Fritidslokaler på landet og Ungdommen og fritiden har man understreget, at det i de fleste tilfælde er uønskeligt, at det offentlige udvider sin fritidsvirksomhed udover de rammer, som denne nu har. De bedste resultater opnås inden for fritidsområdet, såfremt ungdommen igennem sine foreninger og anden selvaktivitet er i stand til at tage problemerne op og løse dem.

For at kommissionens virke i det omfang, hvori det ikke har fået udtryk i forslag til det offentlige, skal få betydning for ungdommen her i landet, er det nødvendigt, at det materiale, som er fremlagt af kommissionen, tages op til behandling af ungdomsforeningerne og alle andre kredse, der er interesseret i ungdomsarbejdet. Igennem hele sin virksomhed har kommissionen haft for øje, at betænkningerne ikke alene skulle tjene til udgangspunkt for en eventuel indsats fra regering og rigsdag, men også være anvendelig som

grundlag for det folkelige arbejde med spørgsmålene. Kommissionen imødeser derfor, at der fremover, først og fremmest i ungdomsforeningerne, vil foregå en levende drøftelse af de problemer, som den har beskæftiget sig med. Dette vil både have betydning for det selvstændige initiativ indenfor ungdomsarbejdet og for fremme af de ønsker, som ungdomsforeningerne hver for sig eller samlet måtte fremsætte overfor regering og rigsdag.

Axel Egekvist har ønsket at tage forbehold med hensyn til de i dette afsnit fremførte synspunkter, da de på væsentlige punkter ikke dækker hans opfattelse af problemernes rette løsning, og henviser til, at han kun har deltaget i udarbejdelsen af de i 1952 udkomne betænkninger.

4. Samarbejdet mellem det frie ungdomsarbejde og det offentlige.

Som det gentagne gange har været fremhævet i de forskellige betænkninger, er det et ledende synspunkt for ungdomskornmissionen, at det på frivilligt grundlag hvilende ungdomsarbejde bør styrkes i videst mulig grad, og at det offentliges indsats først og fremmest bør sigte på at skabe så gode rammer for ungdomsarbejdet, som det til enhver tid er muligt. Dette bør foregå i snæver kontakt med ungdommens egne foreninger og andre grupper, der virker indenfor ungdomsarbejdet, og ungdomskommissionen skal derfor fremsætte nogle synspunkter med hensyn til samarbejdet mellem det frie ungdomsarbejde og det offentlige.

Det er, således som det tidligere har været understreget, ungdomskommissionens synspunkt, at den lokale indsats må have en betydelig vægt på ungdomsområdet, og man skal derfor i det følgende såvel behandle samarbejdet på det lokale plan som på det centrale plan.

Det lokale samarbejde.

Efter besættelsens ophør begyndte man i forskellige kommuner at oprette kommunale ungdomsudvalg. I foråret 1946 var sådanne udvalg oprettet i 14 købstæder og 3 landkommuner. Allerede under krigen havde ungdomsforeningerne i en række kommuner indledet et samarbejde under navn af Dansk Ungdomssamvirke, Ungdommens Fællesråd eller lignende. Efter drøftelser i ungdomskommissionen og efter forhandling med arbejds- og socialministeriet udsendte ungdomskommissionen den 21. juni 1946 en skrivelse til samtlige kommunalbestyrelser og ungdomsforeninger, hvori man pegede på visse retningslinier for tilrettelæggelsen af et lokalt samarbejde mellem kommunerne og ungdomsforeningerne og mellem disse indbyrdes. Det hedder i skrivelsen bl. a.: „*De kommunale ungdomsudvalgs* opgave må være at formidle forbindelsen mellem kommunalbestyrelsen og kommunens ungdom, således at ungdommens repræsentanter får lejlighed til at fremsætte deres ønsker og at blive rådspurgt forsåvidt angår alle sociale og kulturelle spørgsmål, som berører kommunens ungdom, herunder dens boligforhold, videregående uddannelse, foreningsliv, fritidsbeskæftigelse (herunder idrætslivet) samt spørgsmål vedrørende den medborgerlige oplysning og uddannelse.

Kommissionen skal derfor anbefale, at samtlige kommunalbestyrelser nedsætter et rådgivende ungdomsudvalg bestående dels af repræsentanter for kommunalbestyrelsen, dels af repræsentanter for kommunens ungdom. Kommissionen anser det for ønskeligt, at udvalgene ikke bliver for store, idet mindre udvalg må anses for mere arbejdsdygtige, og man vil derfor mene, at udvalgene bør bestå af 5, 7 eller 9 medlemmer alt efter kommunens størrelse. For at opnå, at udvalgene får karakter af et kommunalt udvalg med dertil svarende autoritet, anser man det for ønskeligt, at 1 over halvdelen af udvalgets medlemmer repræsenterer kommunalbestyrelsen valgt indenfor eller udenfor dens medlemmer, medens de øvrige medlemmer repræsenterer ungdomsorganisationerne.

Såfremt udvalgenes størrelse begrænses som foreslået, vil ungdomsrepræsentanterne komme til at stå som repræsentanter ikke for enkelte organisationer, men for hele kommunens ungdom, hvilket kommissionen finder meget ønskeligt, og man vil finde det rimeligt, at der i kommuner, hvor ungdomsorganisationerne har oprettet fællesråd eller dertil svarende samarbejde, tilkommer dette indstillingsret for de medlemmers vedkommende, der vælges udenfor kommunalbestyrelsens repræsentation. Hvor betydelige ungdomsorganisationer står udenfor nævnte samarbejde, bør skyldigt hensyn tages hertil. Af ungdomsrepræsentanterne bør, hvor det er muligt, mindst 1 vælges indenfor det politiske ungdomsarbejde og mindst 1 repræsenterende det upolitiske ungdomsarbejde.

Overfor ungdomsorganisationerne skal kommissionen henstille, at der overalt, hvor det findes ønskeligt, søges samarbejde til dannelse af *fællesråd* sammensat af repræsentanter for samtlige de i kommunen værende ungdomsforeninger, der er villige til et sådant samarbejde.

Disse fællesråds opgaver skulle — foruden at indstille repræsentanter til det kommunale ungdomsudvalg — være at etablere et lokalt samarbejde mellem ungdomslederne, hvor fælles interesser kan drøftes og erfaringer udveksles. I hvor høj grad fællesrådet skal påtage sig fælles arrangementer må afhænge af lokale forhold. Det vigtigste er, at fællesrådet bliver det forum, hvor ungdommens repræsentanter har mulighed for i fællesskab at drøfte ungdommens interesser."

Ungdomskommissionens tanke var således, at samarbejdet mellem det frie ungdomsarbejde og kommunerne skulle finde en kanal i de kommunale ungdomsudvalg. Tanken vakte interesse, forsåvidt som der i tiden efter ungdomskommissionens henvendelse blev taget skridt til oprettelse af kommunale ungdomsudvalg i de fleste købstæder, i nogle forstæder og bymæssige bebyggelser samt i enkelte landkommuner.

Det er naturligt, efter der nu er hengået 6 år siden ungdomskommissionens skrivelse, at undersøge, hvorledes denne ide har slået an og hvilke erfaringer, der er indgået.

Ungdomskommissionen har derfor i kontakt med Sammenslutningen af kommunale ungdomsudvalg i foråret 1952 henvendt sig til samtlige de kommuner, hvor man havde kundskab om, at der enten var oprettet kommunale ungdomsudvalg, eller at der havde været planer herom. lait 82 kommuner, heraf 10 kommuner i hovedstadsområdet, 51 købstadskommuner, 13 landkommuner med bymæssig bebyggelse og 8 rene landkommuner har herefter besvaret kommissionens henvendelse. Udvalgenes besvarelser er suppleret med oplysninger, som. kommissionen tidligere havde indsamlet.

Tabel 1. Oversigt over udvalgenes aktivitet.

	Hovedstaden med forstæder	Købstæder	Landkommuner med bymæssig bebyggelse	Rene landkommuner	Ialt
Aktive udvalg	8	37	5	3	53
Passive udvalg	—	11	1	4	16
Nedlagte udvalg	2	2	6	1	11
Under oprettelse	—	1	1	—	2
Ialt besvarelser	10	51	13	8	82

På grundlag af besvarelserne kan man konstatere, at 36 ungdomsudvalg har været særdeles aktive, 17 udvalg har udfoldet en vis virksomhed, medens 16 udvalg har været ret passive. Endelig var 11 udvalg hovedsageligt i landkommuner med bymæssig bebyggelse enten ikke kommet i gang eller var nedlagt. På den anden side overvejede man på undersøgelsens tidspunkt i 1 købstad og 1 landkommune at oprette kommunale ungdomsudvalg.

For 44 kommuner er det oplyst, at kommunalbestyrelserne mere regelmæssigt benytter udvalgene. I 11 kommuner bliver ungdomsudvalgene nu og da taget med på råd, medens 14 udvalg oplyser, at de aldrig bliver benyttet af kommunalbestyrelserne. Kun 2 købstæder og 1 landkommune har betegnet forholdet til kommunalbestyrelsen som mindre godt. Af de 36 særdeles aktive udvalg havde 10 lønnede sekretærer, medens sekretærhvervet i 13 ungdomsudvalg blev varetaget af en kommunal tjenestemand uden ekstra betaling og i de øvrige af et udvalgsmedlem, der ikke modtog vederlag.

På grundlag af de modtagne oplysninger, som næppe er udtømmende, er udarbejdet følgende oversigt over sager, der er taget op og ført ud i livet af ungdomsudvalgene.

Tabel 2. Oversigt over resultaterne af de kommunale ungdomsudvalgs arbejde.

	Hovedstaden med forstæder	Købstæder	Landkommuner med bymæssig bebyggelse	Rene landkommuner	Ialt
Almindelig enquetemæssig undersøgelse af ungdommens forhold	—	6	1	—	7
Oprettelse af ungdomsgårde	2	8	—	—	10
Drift heraf	2	4	—	—	6
Fremskaffelse af mødelokaler iøvrigt	1	12	—	—	13
Fordeling af tilskud til foreninger	4	8	1	—	13
Undersøgelse af foreningernes lokaleproblemer	1	5	—	—	6
Oprettelse af idræts- og friluftsanlæg	—	4	1	—	5
Drift heraf	1	1	—	—	2
Oprettelse af vandrerhjem	1	9	—	—	10
Drift heraf	—	4	—	—	4
Oprettelse af fritidshjem og -klubber	1	10	—	—	11
Heraf stadig bestående	1	8	—	—	9
Drift heraf	—	6	—	—	6
Oprettelse af husflidsskoler	—	2	—	—	2
Heraf stadig bestående	—	2	—	—	2
Drift heraf	—	2	—	—	2
Fritidsundersøgelse	—	1	—	—	1
Ungdomskontorer	1	18	—	—	19
Heraf stadig bestående	—	10	—	—	10
Erhvervsvejledning	—	8	2	—	10
Heraf stadig bestående	—	7	2	—	9
Oprettelse af studiefond	1	6	—	—	7
Administration heraf	—	3	—	—	3

	Hovedstaden med forstæder	Køb-stæder	Landkommuner med bymæssig bebyggelse	Rene land-kommuner	Ialt
Undersøgelse af lærlingeforhold	1	—	—	—	1
Boligbyggeri for unge	—	3	—	—	3
Undersøgelse af ungdommens bolig-forhold	—	3	—	—	3
Lederkursus	—	9	1	—	10
Medborgerkursus	3	19	2	—	24
Ægteskabskursus	—	4	1	—	5
Kursus for arbejdsløse	—	2	—	—	2
Andre studiekredse	—	4	—	—	4
Oplysende møder iøvrigt	—	13	2	2	17
Underholdningsarrangementer	1	13	—	1	15
Udstillinger etc.	1	9	1	—	11
Oplysende brochurer	2	10	—	—	12
Samarbejde med garnisoner ved underholdningsarrangementer etc.	1	10	—	—	11

Som, det ses af tabellen, har de kommunale ungdomsudvalg løst en række opgaver, der har forbindelse dels med ungdommens fritidsforhold, dels med de sociale problemer, som er særlig aktuelle for ungdommen.

21 ungdomsudvalg har således arbejdet med planer om tilvejebringelse af *ungdomslokaler* ved køb eller byggeri af *ungdoms- eller sognegårde,* enkelte steder i forbindelse med opførelse af vandrerhjem. 10 udvalg har fået disse planer ført ud i livet, mens der i flere kommuner er opsamlet så betydelige beløb til opførelse af ungdomsgårde, at man kan forvente snarlig gennemførelse af planerne. I 6 kommuner foregår driften af ungdomsgården under udvalgets ledelse. Yderligere 13 ungdomsudvalg har fået indrettet mødelokaler til ungdomsforeningerne i kommunale bygninger, såsom skoler og administrationsbygninger og i boligselskaber o. lign. Endvidere har 6 udvalg ladet foretage undersøgelser af de stedlige foreningers lokaleforhold.

25 ungdomsudvalg oplyser, at kommunen yder *økonomisk støtte* i form af tilskud til ungdomsforeningerne, men i en række tilfælde er det kun idrætsforeningerne eller børnekorpsene, der kommer i betragtning. Hvor støtten bliver ydet til samtlige ungdomsforeninger, bliver tilskuddene i reglen fordelt af udvalgene. I 13 kommuner administreres ordningen således af udvalget, eller støtten fordeles efter udvalgenes indstilling.

Adskillige udvalg har været rådspurgt ved oprettelse eller forbedring af bestående *idrætspladser og andre friluftsanlæg* som f. eks. lejrpladser og badebroer, og i 5 tilfælde er det oplyst, at udvalget har taget initiativ til oprettelse af sådanne anlæg. I 14 kommuner har ungdomsudvalget arbejdet med planer om oprettelse af *vandrerhjem,* og disse er blevet realiserede af 10 udvalg.

Af andre områder, hvor udvalgene har forsøgt at forbedre fritidsforholdene, kan nævnes *fritidsklubber,* som i 11 kommuner er blevet oprettet på initiativ af ungdomsudvalget. Disse institutioner fungerer i flere tilfælde som fritidshjem om dagen og som ungdoms- eller fritidsklub om aftenen. Af disse klubber er 2 senere blevet nedlagt. Driften

af klubberne foregår i 6 kommuner under ungdomsudvalgets tilsyn. I yderligere 2 kommuner har udvalget oprettet og driver *hus flids skole.*

19 udvalg har oprettet *ungdomskontorer;* heraf er dog 9 blevet opgivet, hvor byen syntes for lille og antallet af besøgende derfor er ringe; 2 udvalg har planlagt oprettelse af ungdomskontor. De fleste ungdomskontorer har været almindeligt oplysende og rådgivende og således fungeret som central for oplysning om boligforhold, erhvervsforhold, uddannelse, forenings- og fritidsliv og lignende forhold af interesse for kommunens ungdom, ikke mindst de tilflyttede unge. Særlig hvor de unge gennem kontoret har kunnet søge økonomisk støtte til deres uddannelse, har der været ydet en ikke uvæsentlig erhvervsvejledning. Kontorerne har flere steder taget sig af værelseanvisning for ungdommen, og 3 ungdomsudvalg oplyser, at kontoret har ydet bosætningsrådgivning.

En del kontorer har imidlertid set størst resultater gennem samarbejde med foreningsledere, som de dels har kunnet bistå ved fremskaffelse af lokaler, studiekredsledere og lignende, dels kunnet hjælpe ved tilrettelæggelse af det praktiske foreningsarbejde og gennem udlån af kontorinventar. Lederne af kontorerne har næsten alle steder været ulønnede, og kontorerne har normalt haft åbent een gang ugentlig. Flere besvarelser synes at pege på værdien af at have kontoret liggende et sted, hvor mange unge alligevel kommer, f. eks. i forbindelse med en aftenskole eller ungdomsklub.

Udover den værelseanvisning, der har fundet sted i forbindelse med ungdomskontorernes virksomhed, har 14 udvalg arbejdet med fremskaffelse af værelser til unge, dels ved byggeri af *ungdomskollegier,* dels ved indretning af værelser til unge ved andet boligbyggeri. Disse planer er endnu kun gennemført af udvalgene i 3 kommuner. En speciel undersøgelse af boligforholdene for byens unge har været iværksat af 3 udvalg.

Erhvervsvejledning er begyndt i 10 kommuner på udvalgets initiativ, og yderligere 2 ungdomsudvalg overvejer at begynde erhvervsvejledning. I en række af de kommuner, hvor ungdomsudvalget ikke har taget initiativ i så henseende, varetages erhvervsvejledningen af andre organer, således i 12 kommuner af de offentlige arbejdsanvisningskontorer og i 6 kommuner af andre organer.

I flere kommuner har udvalgene søgt at støtte uddannelse af den ubemidlede ungdom. 17 udvalg har således foreslået oprettelse, af *studiefond,* og disse planer er blevet gennemført i 7 kommuner.

Adskillige ungdomsudvalg har arrangeret *kurser, studiekredse og andre oplysende møder,* ligesom en del udvalg har arrangeret *underholdningsaftener,* afholdt *fritidsudstillinger* og lignende. Omfanget af studiekredsvirksomheden har dog været noget aftagende de senere år; således har kun 9 ungdomsudvalg gennemført *medborgerkursus* i løbet af de sidste par år.

Endvidere har flere ungdomsudvalg taget initiativ til *ferieudveksling* af unge med nordiske venskabsbyer.

I 11 byer med garnison eller lign. har det kommunale ungdomsudvalg søgt *samarbejde med garnisonen,* særlig med henblik på at bringe de værnepligtige og byens ungdomsforeninger i kontakt med hinanden. Dette er især sket ved underholdningsarrangementer og ved udsendelse af oplysende brochurer til de værnepligtige.

Med hensyn til udvalgenes størrelse og sammensætning kan følgende oplyses:

Udvalgenes organisationsform og størrelse er bestemt af de lokale forhold — det antal ungdomsforeninger, der findes i kommunen, og disses samarbejde, men fælles er, at man gennem regulerende bestemmelser sørger for, at forskellige arter af foreninger er ligeligt repræsenteret.

Tabel 3. Oversigt over ungdomsudvalgene med hensyn til størrelse, repræsentation fra kommunalbestyrelsen, og om der også findes ungdomsorganisationers fællesråd i den pågældende kommune.

Antal medl. i udv.	Udvalg ialt					Udvalg med flertal fra kommunalbestyrelsen					Kommuner med ungdomsforeningernes fællesråd				
	Hovedst. m. forstæder	Købstæder	Landkom. m. bymæssig bebyggelse	Rene landkom.	Ialt	Hovedst. m. forstæder	Købstæder	Landkom. m. bymæssig bebyggelse	Rene landkom.	Ialt	Hovedst. m. forstæder	Købstæder	Landkom. m. bymæssig bebyggelse	Rene landkom.	Ialt
5	1	6	—	2	9	1	6	—	2	9	—	6	—	1	7
7	2	14	2	2	20	1	10	2	2	15	2	8	2	—	12
8	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	2	4	2	1	9	2	3	2	—	7	1	3	—	—	4
10	1	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
12	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
13	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
17	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	1	2	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
19	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
uoplyst	2	13	8	3	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ialt	10	51	13	8	82	4	19	4	4	31	4	21	2	1	28

Det fremgår af ovenstående oversigt, at 41 udvalg havde fra 5 til 10 medlemmer, medens 15 havde mere end 10 medlemmer. Disse større udvalg hører næsten alle til de aktiveste, og i de fleste af de aktive udvalg var ungdomsrepræsentanterne i flertal.

Forsåvidt angår de lokale ungdomsforeningers fællesråd, viser det sig, at en række af dem er nedlagt. Der findes dog stadig fællesråd i 28 af de kommuner, fra hvilke kommissionens forespørgsel er besvaret, og næsten alle steder har de indflydelse på valgene til de kommunale ungdomsudvalg. Enkelte fællesråd har været så aktive, at de helt har varetaget de opgaver, som må henregnes under det kommunale ungdomsudvalgs arbejdsområde.

Med hensyn til udpegelsen af ungdomsforeningernes repræsentanter i ungdomsudvalgene er følgende former de almindeligste:

1. I 27 kommuner, hvor der samtidig med det kommunale ungdomsudvalg findes et ungdomsforeningernes fællesråd, er det oplyst, at dette har indflydelse på, hvem der repræsenterer ungdommen i udvalgene. Som hovedregel har fællesrådet her indstillingsret, hvorefter kommunalbestyrelsen vælger repræsentanterne.

2. I 27 kommuner sker indstilling eller valg af ungdommens repræsentanter ifølge det oplyste mere formløst, enten på et fællesmøde med repræsentanter for flertallet af ungdomsforeningerne i kommunen eller gruppevis, således at de politiske foreninger vælger 1—2 repræsentanter og f. eks. de upolitiske, de kristelige, sports- og børneforeningerne hver een.

3. I 11 kommuner har man oplysning om, at samtlige lokale ungdomsforeninger er repræsenteret i selve det kommunale ungdomsudvalg, og kommunalbestyrelsens repræsentanter er da i mindretal. Udvalget har i disse tilfælde nedsat et *forretningsudvalg*, som regel på 5 medlemmer. Til denne gruppe er også henregnet den organisationsform, hvor man har et ungdomsnævn med repræsentanter for samtlige ungdomsforeninger og for kommunalbestyrelsen (en slags repræsentantskab). Dette nævn vælger så det kommunale ungdomsudvalg, der svarer til de store udvalgs forretningsudvalg.

På grundlag af de foreliggende oplysninger kan man fastslå:

1) at de kommunale ungdomsudvalg i en række kommuner har taget et betydeligt initiativ og fået gennemført en række foranstaltninger til gavn for ungdommen,
2) at et ikke ubetydeligt antal ungdomsudvalg særlig i de mindre kommuner enten er blevet opgivet eller rent faktisk er ophørt at fungere,
3) at der mellem disse to yderpunkter er et antal udvalg, som ganske vist synes levedygtige, men har stået overfor betydelige vanskeligheder, hvad der bl. a. dels har skyldtes manglende interesse fra ungdomsforeningernes side, dels at kommunalbestyrelserne ikke har vist udvalgene interesse.

Ved betragtning af disse erfaringer må det for det første haves i erindring, at kommunerne ikke har haft nogen pligt til at oprette kommunale ungdomsudvalg, således som de f. eks. i henhold til ungdoms- og aftenskolelovgivningen har haft forpligtelse til at oprette ungdoms- og aftenskolenævn. De kommunale ungdomsudvalg har således måtte bane sig vej uden nogen væsentlig støtte udefra. Deres arbejdsmuligheder har helt ud været betinget på den ene side af den velvilje, som de enkelte kommunalbestyrelser har vist arbejdet, og på den anden side af den interesse, hvormed de lokale ungdomsforeninger har omfattet udvalgenes virksomhed. Der er antagelig en vekselvirkning her, idet ungdomsforeningernes interesse i nogen grad har været afhængig af, hvilke arbejdsopgaver, kommunalbestyrelserne har overdraget ungdomsudvalgene, og hvilke muligheder, der har været for at få ungdomsudvalgenes forslag gennemført.

En fritvoksende kommunal nydannelse af denne art kunne ikke på forhånd forventes at blive modtaget med udelt velvilje fra alle kommunalfolks side. For det første kan man desværre ikke regne med, at alle kommunalfolk interesserer sig særlig levende for de lokale ungdomsspørgsmål, men man må dernæst gå ud fra, at bestående udvalg, som f. eks. udvalg for idrætsanlæg, nødig har villet afgive arbejdsopgaver til de kommunale ungdomsudvalg.

Endelig skal det påpeges, at det mange steder har været følt som en mangel, at ungdomsudvalgene, særlig i de mindre kommuner, ikke har fået tilstrækkelig vejledning udefra til deres arbejde, og at de ikke har haft et centralt organ, hvortil de kunne vende sig med spørgsmål af praktisk art, f. eks. om lovmæssige problemer.

Under hensyn til, at løsningen af en række ungdomsproblemer kræver en kommunal indsats, og at denne indsats bør finde sted i nært samarbejde med det frivillige ungdomsarbejde i de pågældende kommuner, må ungdomskommissionen fastholde, at det er nødvendigt, at der i hver kommune findes et organ, hvor ungdomsarbejdets repræsentanter regelmæssigt kan få kommunalbestyrelsens repræsentanter i tale, og hvor de kommunale myndigheder kan forelægge problemer af særlig interesse for ungdommen for ungdomsarbejdets repræsentanter.

Spørgsmålet er imidlertid, hvorvidt den hidtidige form for samarbejde har været formålstjenlig.

Det kan her først fastslås, at ungdomsudvalgene ikke har slået an i de rene landkommuner, bortset fra ganske enkelte steder. Dette kan enten skyldes, at man har fundet, at der var for få lokale opgaver for et ungdomsudvalg, eller/og at man ikke har mødt nogen interesse fra kommunalbestyrelsens eller ungdomsforeningernes side.

Forsåvidt angår ungdomsudvalgene i bykommunerne forekommer det derimod kommissionen, at erfaringerne i det store og hele viser at de kommunale ungdomsudvalg er i stand til at udføre et betydningsfuldt arbejde.

Forudsætningen herfor har imidlertid været en positiv indstilling fra de pågældende kommunalbestyrelsers side. Det fremgår af det indsamlede materiale, at de kommunale ungdomsudvalg, som har fået overladt konkrete arbejdsopgaver og forvaltning af visse midler med ansvar overfor kommunalbestyrelsen, har haft størst mulighed for at samle interesse om arbejdet. I sådanne kommuner er det kommunale ungdomsudvalg blevet stillet på lige fod med andre kommunale udvalg, bl. a. i den forstand at overvågeisen af kommunale opgaver, som i særlig grad tjener ungdommens tarv, er foregået igennem udvalget.

Kommissionen har overvejet, hvorvidt det ville være formålstjenligt at indføre bestemmelser i lovgivningen, hvorved det pålagdes kommunalbestyrelserne at oprette kommunale ungdomsudvalg.

Ifølge loven om købstadskommunernes styrelse kan det i den kommunale vedtægt bestemmes, at den umiddelbare forvaltning af de enkelte grene af de kommunale anliggender overdrages til stående udvalg, men bortset fra bestemmelser vedrørende kasse- og regnskabsudvalg samt havneudvalg er der ikke i købstadkommunalloven pålagt kommunerne at oprette bestemte udvalg. Derimod er der i særlige love givet bestemmelse om nedsættelse af visse kommunale udvalg. Således er der i henhold til lov om offentlig forsorg pligt til at oprette socialudvalg og børneværnsudvalg, og i lov af 1942 om kommunale beskæftigelsesudvalg er det bestemt, at der i hvert enkelt kommune skal oprettes et sådant. I henhold til skoletilsynsloven skal der i alle kommuner oprettes skolekommissioner. Endvidere skal man pege på, at det i lov om ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom §§5, 8 og 12 er bestemt, at der nedsættes et ungdomsskolenævn i hver købstadskommune og landkommuner med bymæssig bebyggelse, hvor der skal oprettes ungdomsskoler samt i andre landkommuner, hvori der oprettes ungdomsskoler. Disse nævn fører også tilsyn med aftenskolerne (bortset fra København). I kommuner, hvor der ikke skal oprettes ungdomsskolenævn, udøves tilsynet med aftenskolen af et af kommunalbestyrelsen valgt særligt aftenskolenævn, jfr. lov om tilskud til aftenskolerne § 2. Listen over lovbestemte kommunale udvalg kunne yderligere forlænges med f. eks. de kommunale biografudvalg etc.

Ungdomsskolekommissionen har i sin betænkning foreslået, at der i alle kommuner nedsættes ungdomsnævn med højst 14 medlemmer, hvoraf 2 repræsentanter for kommunalbestyrelsen og højst 3 repræsentanter for ungdommen. I landkommuner kan antallet af medlemmer af ungdomsnævnet indskrænkes til 9, hvoraf 1 ungdomsrepræsentant. Dette ungdomsnævn skal efter ungdomsskolekommissionens forslag, „såfremt der ikke ad privat vej er skaffet fuldt tilfredsstillende adgang til ungdomsundervisning, derunder også fritidsbeskæftigelse .... oprette kommunale ungdomsskoler og aftenskoler .... samt iværksætte fritidsforanstaltninger i det omfang, der er behov derfor." Ansøgninger om tilskud til ungdomsforeningerne og ungdomsklubber skal efter forslaget behandles af disse nævn. De kommunale ungdomsudvalg behandles ikke særskilt i betænkningen, men det foreslås, at ungdomsnævnenes ungdomsrepræsentanter, hvor der er nedsat kommunale ungdomsudvalg, vælges af disse.

Ifølge ungdomsskolekommissionens betænkning, side 37, får nævnet „et arbejdsområde, der går udover egentlig undervisning (klubarbejde, foreningsarbejde), således at et navn, der kun henviser til skolevirksomhed, vil være misvisende; det vil endvidere være vigtigt at lovfæste en sådan betegnelse for det lokale nævn, at senere love naturligt kan henlægge yderligere opgaver vedrørende ungdommen til dette nævn, der således bliver et centralorgan for det kommunale ungdomsarbejde i det hele."

Overfor dette forslag fra ungdomsskolekommissionen skal ungdomskommissionen påpege, at dets gennemførelse formentlig kan bevirke, at de fleste af ungdomsudvalgene måtte indstille deres virksomhed, idet tilvejebringelsen af bedre rammer for ungdommens fritidsliv, herunder bistand til ungdomsforeningerne, har været en af de betydningsfuldeste opgaver for ungdomsudvalgene.

Ungdoms- og aftenskolenævnene omfatter efter deres formål en række medlemmer, som er valgt med særlig sigte på varetagelse af de skolemæssige opgaver. I henhold til ungdomsskolelovens § 5 har ungdomsskolenævnene i købstæder og landkommuner med bymæssig bebyggelse følgende sammensætning:

a. 2 af kommunalbestyrelsen valgte medlemmer,
b. 2 af skolekommissionen valgte medlemmer,
c. 2 af kommunens fælleslærerråd valgte lærere, hvoraf mindst den ene bør have deltaget i ungdomsundervisningen,
d. 2 medlemmer valgt henholdsvis af den stedlige sammenslutning af medlemmer af Dansk Arbejdsgiverforening og af den stedlige fællesorganisation af fagforeninger. Hvis sådanne sammenslutninger ikke findes i kommunen, foretages valgene af den eller de stedlige organisationer af henholdsvis arbejdsgivere og arbejdere.
e. Nævnet skal supplere sig med 2 medlemmer, som repræsenterer de stedlige husholdningsorganisationer, som virker i ungdomsundervisningens tjeneste, og nævnet kan yderligere supplere sig med indtil 2 medlemmer, som repræsenterer de øvrige i ungdomsundervisningens tjeneste virkende stedlige organisationer.

Ungdomsskolekommissionen har foreslået enkelte ændringer i denne sammensætning, idet de af skolekommissionen valgte medlemmer skulle udgå, og i stedet skulle nævnet udvides med 1 medlem, valgt af Dansk aften- og ungdomsskoleforening og indtil 3 medlemmer efter indstilling af de stedlige ungdomsforeninger, eventuelt det kommunale ungdomsudvalg, jfr. foran.

Selvom man — således som det under alle omstændigheder ville være ønskeligt — i overensstemmelse med ungdomsskolekommissionens forslag supplerede aften- og ungdomsskolenævnene med repræsentanter for de stedlige ungdomsorganisationer, ville aften- og ungdomsskolenævnene ikke på samme måde som de kommunale ungdomsudvalg være det bindeled mellem ungdomsforeningerne og kommunalbestyrelsen, som det er ønskeligt at sikre. Som ungdoms- og aftenskolenævnene er opbygget og tænkes opbygget efter ungdomsskolekommissionens forslag, må de sædvanligvis blive præget af andre kredse end dem, der mødes i de kommunale ungdomsudvalg, og særlig vil ungdommens eventuelle repræsentanter blive et lille mindretal.

I denne forbindelse skal man understrege, at en af de — fra et almindeligt samfundssynspunkt —• betydningsfulde sider ved de kommunale ungdomsudvalg er, at de unge herigennem kan få et mere omfattende medansvar for den praktiske løsning af de spørgsmål, som særligt vedrører ungdommen, end det kan lade sig gøre gennem ungdoms- og aftenskolenævnene.

Man skal bemærke, at der forsåvidt angår købstæderne må være tilstrækkelige arbejdsopgaver for ungdoms- og aftenskolenævnene, således at det ikke skulle være nødvendigt at tilføre dem nye arbejdsfelter, som tilmed ligger udenfor skolens område.

Forsåvidt angår landkommunerne ligger forholdet derimod anderledes. Det er her vel muligt, at hverken de kommunale ungdomsudvalg eller ungdoms- og aftenskolenævnene hver for sig vil få et særlig omfattende arbejdsområde. Endvidere ville man i landkommunerne let komme ud for, at det blev de samme personer, der havde sæde i begge udvalg, og man skal her foreslå, at de kommunale ungdomsudvalg og ungdoms- og aftenskoleudvalgene sammenlægges i eet udvalg, som skulle varetage samtlige opgaver til gavn for ungdommen i kommunen.

En noget lignende ordning har i nogle år været gennemført i Kvislemark-Fyrendal kommune, hvor det kommunale ungdomsudvalg også har fungeret som aftenskoleudvalg.

Ungdomskommissionen skal herefter foreslå, at der i ungdoms- og aftenskolelovgivningen eller ved anden lov bestemmes,

1) *at der i hver købstadskommune og landkommune med bymæssig bebyggelse nedsættes et kommunalt ungdomsudvalg, som har til opgave at formidle forbindelsen mellem kommunalbestyrelsen og det frie ungdomsarbejde i kommunen.*

   Med hensyn til afgrænsning af udvalgets område, foreslår man følgende formulering:

   Udvalget skal bistå kommunalbestyrelsen med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom, navnlig spørgsmål vedrørende ungdommens boligforhold, faglige uddannelse og fritidsbeskæftigelse, herunder støtte til ungdomsforeninger, fritidslokaler samt idrætten.

   Med hensyn til udvalgets sammensætning finder kommissionen, at man skal være varsom med på det nuværende tidspunkt at lægge sig fast på en bestemt linie, men vil dog påpege, at de indhøstede erfaringer synes at tyde på, at de udvalg, hvor ungdomsforeningerne har haft en ret fyldig repræsentation, har virket tilfredsstillende.

   Man finder herefter, at det på nærværende tidspunkt vil være tilstrækkeligt, at der med hensyn til udvalgenes sammensætning bestemmes følgende:

   Medlemmerne af det kommunale ungdomsudvalg udpeges af kommunalbestyrelsen, således at der sikres en rimelig repræsentation såvel for kommunalbestyrelsen som for det frie ungdomsarbejde i kommunen, i hvilken forbindelse der bør sikres repræsentation for såvel de politiske ungdomsforeninger som for andre foreninger, der i særlig grad omfatter ungdommen.

2) *at der i landkommuner uden bymæssig bebyggelse nedsættes et kommunalt ungdomsnævn, som varetager såvel de opgaver, som er pålagt aften- og ungdomsskolenævnene i købstæder og landkommuner med bymæssig bebyggelse, som de opgaver, der i købstæder og landkommuner med bymæssig bebyggelse er pålagt de kommunale ungdomsudvalg.*

   Med hensyn til nævnets sammensætning skal man foreslå følgende:

   Medlemmerne af det kommunale ungdomsnævn udpeges af kommunalbestyrelsen.

   Nævnet består af 11 medlemmer, hvoraf

   2 valgt af kommunalbestyrelsen,
   4 udpeget af de stedlige ungdomsforeninger,
   1 udpeget af den stedlige afdeling af Dansk aften- og ungdomsskoleforening. Såfremt der

ikke findes en stedlig afdeling af denne forening i kommunen vælges foreningens repræsentant af vedkommende amtsaf deling,

1 udpeget af kommunens fælleslærerråd,

1 udpeget af den stedlige organisation af arbejdere. Såfremt der ikke findes nogen sådan stedlig organisation, vælges arbejdernes repræsentant af Dansk Arbejdsmandsforbund.

1 udpeget af de i kommunen værende landbrugsorganisationer og arbejdsgiverforeninger.

1 udpeget af de stedlige husholdning sorganisationer og -udvalg.

Kommissionen skal iøvrigt på grundlag af de indvundne erfaringer understrege betydningen af, at de kommunale ungdomsudvalgs virksomhed ikke indskrænker sig til at være udelukkende af forslagsstillende karakter, men at de med ansvar overfor kommunalbestyrelsen får overladt praktiske opgaver af den art, som er nævnt i forskellige af ungdomskommissionens betænkninger. Som eksempler kan nævnes:

1. Tilvejebringelse af egnede lokaler til ungdomsforeningerne.
2. Tilvejebringelse og administration af idrætsanlæg, friluftsområder og vandrerhjem..
3. Tilvejebringelse af ungdomsklubber o. lign. fritidsinstitutioner.
4. Indstilling med hensyn til tilskud til ungdoms- og idrætsorganisationer.
5. Indstilling med hensyn til fordeling af midler til unges videreuddannelse.
6. Etablering af kontakt med tilflyttet ungdom samt værnepligtige i lokale garnisoner.

Novrup og E. Torkild-Hansen må på de punkter, hvor det her fremsatte forslag ikke falder sammen med de af ungdomsskolekommissionen stillede forslag, henholde sig til deres stilling i ungdomsskolekommissionen.

Samarbejdet mellem ungdomsforeningerne og statsadministrationen.

Ved afslutningen af ungdomskommissionens arbejde har spørgsmålet rejst sig, om hvorvidt der under en eller anden form kunne være anledning til at søge kommissionens virke som en slags formidlende led mellem ungdomsforeningerne og forvaltningens forskellige grene videreført. Med dette sigte har Dansk Ungdoms Fællesråd, der som medlemmer har det store flertal af ungdomsforeningerne, truffet beslutning om at søge tilvejebragt en ordning, hvorefter der skabes et permanent kontaktudvalg. Dette kontaktudvalg, som ifølge vedtægterne for Dansk Ungdoms Fællesråd, (optrykt som bilag 1) forudsættes at bestå „af rådets styrelse og af repræsentanter delegeret af og fra administrationen efter henstilling fra rådet" skal have til opgave „at formidle gensidig orientering om drøftelse af problemer og foranstaltninger for ungdommen og ungdomsarbejdet". Fællesrådets styrelse består i henhold til vedtægterne af rådets formand, næstformand og kasserer samt 12 medlemmer valgt på det ordinære rådsmøde, dog således at disse 12 skal repræsentere hver sin medlemsorganisation.

Ungdomskommissionen kan stærkt anbefale, at denne tanke, som det overvejende antal af ungdommen slutter op om, føres ud i livet, idet man dog vil finde det rigtigt, at sådanne landsomfattende ungdomsforeninger, der ikke er medlemmer af Dansk Ungdoms Fællesråd, og som har mindst 5 000 medlemmer, får ret til at blive repræsenteret i kontaktudvalget med 1 repræsentant.

Der bør efter kommissionens opfattelse gives dette kontaktudvalg tilsvarende beføjelser, som man f. eks. indenfor friluftslivets område har givet friluftsrådet. Frilufts-

rådet omfatter såvel repræsentanter for de forskellige friluftsorganisationer som de ministerier, der beskæftiger sig med friluftslivet, og man har fornylig til friluftsrådet henlagt indstillingsretten med hensyn til fordeling af den andel af tipsmidlerne, som stilles til rådighed for friluftslivet.

Det foreslåede kontaktudvalg bør efter kommissionens mening dels fungere som en høringsinstans i alle væsentlige spørgsmål, som vedrører ungdommen, dels have indstillingsret forsåvidt angår tilskud til ungdomsforeningerne. Endvidere bør kontaktudvalget kunne søge oplysninger hos de forskellige administrationsgrene. Den nærmere tilrettelæggelse af udvalgets forhold til administrationen bør varetages af statsministeriet efter forhandling med de særligt interesserede ministerier.

Under hensyn til den vægt ungdomskommissionen tillægger det lokale initiativ på ungdomsområdet, skal man henstille, at det nævnte kontaktudvalg suppleres med 3 ungdomsrepræsentanter for de kommunale ungdomsudvalg, hvoraf 1 fra København, 1 fra købstæderne og 1 fra landkommunerne. I denne forbindelse skal man understrege ønskeligheden af, at kontaktudvalget kan varetage arbejdet med hensyn til central vejledning og bistand til de kommunale ungdomsudvalg.

For så vidt angår administrationens repræsentation i kontaktudvalget vil man finde det ønskeligt, at administrationen repræsenteres i kontaktudvalget i hvert fald i samme omfang, som det har været tilfældet i ungdomskommissionen. Kommissionens arbejde har imidlertid også berørt en række andre ministerier, herunder særligt indenrigs- og boligministeriet, og det ville formentlig være ønskeligt, at også dette ministerium var repræsenteret i kontaktudvalget.

Endvidere bør udvalget kunne supplere sig med repræsentanter for udenforstående ungdomssammenslutninger eller myndigheder, hvis deltagelse i udvalgsarbejdet man i påkommende tilfælde må anse for ønskelig.

Administrationens deltagelse i kontaktudvalgets virksomhed ville også være ensbetydende med, at der herigennem kunne tilvejebringes en meget ønskelig koordinering af de respektive fagministeriers indsats i ungdomsarbejdet. Noget sådant er påkrævet, fordi spørgsmål vedrørende ungdommen i dag er henlagt til mange forskellige administrationsgrene, hvilket dels kan vanskeliggøre en samlet linie i det offentliges holdning overfor ungdomsarbejdet, dels kan skabe problemer for det lokale initiativ. Eksempelvis kan det for fritidsspørgsmålenes vedkommende nævnes, at idrætsspørgsmål er henlagt til indenrigsministeriet, friluftsspørgsmål til såvel statsministeriet som indenrigsministeriet og ungdomsklubber til arbejds- og socialministeriet og undervisningsministeriet. Filmspørgsmål er henlagt til justitsministeriet, teaterspørgsmål til såvel justitsministeriet som undervisningsministeriet, medens de fleste andre kulturelle spørgsmål er henlagt til undervisningsministeriet. Udfra ungdomssynspunkter kunne en samling af disse forskellige områder være fordelagtig; men det må herved tages i betragtning, at adskillige af områderne kun i et vist omfang vedrører ungdommen eller indgår som integrerende led i lovgivningskomplekser. Der vil under alle omstændigheder, også af administrative grunde, være et stærkt behov for den koordinering, man kunne opnå gennem det nævnte kontaktudvalg.

Hvilken samarbejdsform mellem de forskellige administrationsgrene der end måtte opnås, er det af den største betydning, at administrationen sker i nær tilknytning til ungdomsarbejdets repræsentanter og det folkelige arbejde som helhed, og at administrationen ser det som sin opgave at yde en aktiv bistand til løsning af de mange opgaver, der melder sig på ungdomsområdet, og som ungdomskommissionen i sine betænkninger har peget på.

Et mindretal *(Axel Egekvist)* er betænkeligt ved at anbefale oprettelsen af et permanent kontaktudvalg.

De spørgsmål, som det er tanken, at dette udvalg skal beskæftige sig med, bør efter mindretallets opfattelse for størstedelens vedkommende løses af ungdomsorganisationerne selv uden det offentliges medvirken og støtte.

Skulle man imidlertid fra regeringens eller lovgivningsmagtens side skønne, at oprettelsen af det omhandlede udvalg vil have værdi, skal mindretallet advare imod at lade ungdommen være repræsenteret i udvalget gennem styrelsen for Dansk Ungdoms Fællesråd. Disse styrelsesmedlemmer vil i relation til mange specielle ungdomsproblemer være en ret tilfældigt sammensat repræsentation, hvortil kommer, at flere ungdomsorganisationer — heriblandt tre af de syv politiske ungdomsorganisationer —• ikke er medlemmer af fællesrådet. Endvidere synes det urimeligt, at de upolitiske ungdomsorganisationer, der ifølge fællesrådets vedtægter på grund af deres store medlemstal er ret stærkt repræsenteret, gennem det foreslåede kontaktudvalg kan få stor indflydelse på kontaktudvalgets stillingtagen i mange politiske spørgsmål. Disse er i reglen de nævnte organisationers formål ganske uvedkommende, hvorfor de pågældende organisationers repræsentanter strengt taget savner mandat fra deres medlemmer til at udtale sig på organisationens vegne i sådanne anliggender.

Formentlig for at komme udenom nogle af de her nævnte vanskeligheder har flertallet foreslået, at de udenfor fællesrådet stående ungdomsorganisationer (med et medlemstal på over 5 000) skal have ret til at blive repræsenteret i kontaktudvalget. Ved en sådan bestemmelse vil man komme i den mærkelige situation, at de i fællesrådet stående organisationer, der ikke har opnået medlemsskab af fællesrådets styrelse, ikke er repræsenteret i kontaktudvalget, medens enhver udenfor fællesrådet stående ungdomsorganisation med mere end 5 000 medlemmer uden videre kan få plads i udvalget.

Flertallets forslag om, at kontaktudvalget skal kunne supplere sig med repræsentanter for udenforstående ungdomssammenslutninger eller myndigheder, hvis deltagelse i udvalgsarbejdet man i påkommende tilfælde må anse for ønskelig, giver de pågældende en kedelig og usikker stilling, og er derfor ret uheldigt.

Hvis man imidlertid absolut ønsker at få et kontaktudvalg etableret, vil det formentlig være en noget bedre udvej at lade udvalget bestå af en repræsentant for hver af de politiske ungdomsorganisationer, de nævnte repræsentanter delegeret af og fra administrationen samt fællesrådets styrelse. Man opnår herved for det første at få alle politiske anskuelser repræsenteret, for det andet at de store politiske ungdomsorganisationer — ved både at være repræsenteret direkte og gennem fællesrådets styrelse — får en passende vægt i udvalget, og for det tredie, at udvalgets personkreds bliver nogenlunde fast afgrænset. Ligesom i flertallets forslag kan de upolitiske ungdomsorganisationer gennem deres repræsentant i fællesrådets styrelse eller gennem dennes formand eller næstformand fremføre deres specielle problemer eller ønsker.

Vedtægter for Dansk Ungdoms Fællesråd.

Art. I: Navn.

1.

Organisationens navn er: Dansk Ungdoms Fællesråd.

Art. II: Formål.

2.

Rådets formål er:

a) at være fællesrepræsentation for dansk, landsomfattende ungdomsarbejde og som sådan
b) at rejse og behandle spørgsmål, der direkte eller indirekte angår dansk ungdom, for derigennem at medvirke til at løse ungdommens problemer,
c) at medvirke til at skabe en offentlig interesse for ungdommens problemer og til at sætte disse under debat i ungdommens egne forsamlinger,
d) at repræsentere de tilsluttede organisationer i forhandlinger med offentlige myndigheder, institutioner og andre organisationer i ind- og udland,
e) at styrke sammenholdet og fremme den indbyrdes forståelse blandt dansk ungdom ved etablering af praktisk samarbejde og formidling af oplysninger om ungdomsarbejdets forskellige former,
f) at påtage sig opgaver, der iøvrigt tjener til støtte og fremme af ungdomsarbejdet og ungdommens interesser.

Art. III: Medlemsskab.

3.

Medlemsberettigede er enhver organisation eller institution, der repræsenterer landsomfattende ungdomsarbejde i Danmark, og hvis samlede virksomhed omfatter mindst 500 unge. Rådet kan dog i særlige tilfælde dispensere fra denne minimumsgrænse (jfr. stk. 5 og 6).

Ved ungdomsarbejde forstås enhver virksomhed fortrinsvis af, blandt eller for unge, der har ungdommens faglige, fysiske, kulturelle, nationale, politiske eller religiøse udvikling som væsentligt formål, eller hvis formål er humanitært og hvis virksomhed iøvrigt alment anerkendes. Organisationer af lønnede uddannelseskræfter kan ikke henregnes hertil.

4.

Intet ungdomsarbejde kan samtidig have selvstændig repræsentation og være repræsenteret gennem fællesrepræsentation.

5.

Optagelse af en organisation eller institution foretages af styrelsen og skal godkendes af første ordinære rådsmøde (jfr. stk. 3 og 13).

6.

Hvis en organisations medlemsberettigelse drages i tvivl, skal sagen forelægges førstkommende rådsmøde til afgørelse (jfr. stk. 3 og 13).

7.

Enhver medlemsorganisation eller -institution bevarer sin fulde og hele selvstændighed, og rådet kan ikke anfægte de enkelte medlemsorganisationers og -institutioners uafhængighed.

Art, IV: Rådet.

8.

Rådet, der er den højeste ledelse, er sammensat af repræsentanter for medlemsorganisationer og institutioner.

a) Medlemsorganisationer repræsenteres i rådet i forhold til de enkelte landsorganisationers samlede medlemstal det foregående år således, at

organisationer med indtil 5 000 medlemmer er berettiget til 1 repræsentant,

organisationer med 5000—45000 medlemmer er yderligere berettiget til 1 repræsentant for hvert påbegyndt 5 000 medlemmer,

organisationer med 45000 medlemmer er berettiget til 10 repræsentanter samt 1 repræsentant ekstra for hvert yderligere påbegyndt 25 000 medlemmer,

dog kan ingen medlemsorganisation være repræsenteret med over 12 repræsentanter.

Organisationernes repræsentationsret udvides ikke ved en repræsentants valg til styrelsen.

b) Medlemsinstitutioner repræsenteres i rådet af 1 repræsentant.

9.

Repræsentanter for medlemsorganisationer, der har mindre end 3 000 medlemmer, har på rådsmøderne tale-, men ikke stemmeret (jfr. stk. 10).

10.

Medlemsorganisationer, der har mindre end 3 000 medlemmer, har i fællesskab ret til repræsentation ved stemmeberettigede repræsentanter i et antal svarende til deres samlede medlemsantal, i overensstemmelse med regler for enkelt-organisationernes repræsentation (jfr. stk. 8 a).

De således valgte stemmeberettigede repræsentanter fordeles mellem disse organisationer, som. er berettigede til at danne listeforbund, efter den d'Hontske forholdstalsmåde.

Styrelsen har ret til at indbyde gæster til rådsmødet; disse har dog ikke stemmeret med mindre de vælges til et af de i stk. 15, pkt. a, nævnte hverv.

11.

Ordinært rådsmøde afholdes hvert år den 4. week-end i februar, og dagsordenen tilstilles medlemmerne på styrelsens (jfr. stk. 22) foranledning mindst 4 uger før mødet.

12.

Ekstraordinært rådsmøde indkaldes såfremt styrelsen (jfr. stk. 22) træffer beslutning eller en trediedel af repræsentanterne skriftligt fremsætter begæring derom, og i så fald skal rådsmødet afholdes inden 6 uger efter begæringens modtagelse.

Indkaldelse og dagsorden skal på styrelsens foranledning tilstilles medlemmerne mindst 4 uger før mødet.

13.

Beslutninger på rådsmødet afgøres ved simpel stemmeflertal, hvor ikke særlige regler er fastsat.

I tilfælde af stemmelighed foretages fornyet afstemning, og såfremt der også herved fremkommer stemmelighed bortfalder forslaget og kan ikke med samme indhold genoptages før næste ordinære rådsmøde.

Afstemninger foretages hemmeligt såfremt ønske herom fremsættes.

14.

På det ordinære rådsmøde aflægger styrelsen (jfr. stk. 22) beretning og regnskabet, og arbejdsprogram (jfr. stk. 16, 19 og 20) og budget forelægges til godkendelse.

15.

På det ordinære rådsmøde vælges

a) rådets formand, næstformand og kasserer (jfr. stk. 10),

b) 12 medlemmer til styrelsen, dog således af disse 12 skal repræsentere hver sin medlemsorganisation (jfr. stk. 8 a),

c) rådsvalgte medlemmer til de permanente udvalg (jfr. stk. 25, 26 og 27).

Art. V: Ungdomskonferencen.

16.

Rådet søger hvert efterår at afholde et flerdages møde — Ungdomskonferencen — til drøftelse af specielle ungdomsproblemer.

17.

I Ungdomskonferencen er medlemsorganisationerne og institutionerne berettiget til 3 dobbelt repræsentation ifølge regler for repræsentation i rådet (jfr. stk. 8, 9 og 10).

18.

På Ungdomskonferencen kan der ikke træffes beslutninger, der er bindende for fællesrådet, men henstillinger og resolutioner til rådet kan vedtages. Afstemninger afgøres ved simpel stemmeflertal.

19.

Til Ungdomskonferencen er rådet berettiget til at invitere gæster, der har speciel interesse i konferencens drøftelser.

20.

Ungdomskonferencen fremsætter forslag til program for det følgende års konference. Dette program udarbejdes og forelægges på næstfølgende rådsmøde af et af rådet og styrelsen (jfr. stk. 22 og 25) nedsat udvalg.

21.

Ungdomskonferencen er offentlig.

Art. VI. Styrelsen.

22.

Styrelsen består af rådets formand, næstformand og kasserer, samt de 12 på det ordinære rådsmøde valgte styrelsesmedlemmer (jfr. stk. 15).

23.

Styrelsen leder, under ansvar overfor rådet, rådets daglige arbejde, som eneste beslutningsberettigede organ mellem rådsmøderne.

Art. VII: udvalg.

Permanente udvalg.

24.

Kontaktudvalget,

består af rådets styrelse (jfr. stk. 22) og repræsentanter delegeret af og fra administrationen efter henstilling fra rådet

og har til opgave at formidle gensidig orientering om drøftelse af problemer og foranstaltninger for ungdommen og ungdomsarbejdet.

25.

Konferenceudvalget,

består af 3 rådsvalgte medlemmer (jfr. stk. 15) og 2 af styrelsen (jfr. stk. 22) valgte medlemmer

og har til opgave at forberede ungdomskonferencen (jfr. art. V).

26.

Presseudvalget,

består af 2 rådsvalgte medlemmer (jfr. stk. 15) og 3 af styrelsen (jfr. stk. 22) valgte medlemmer

og har til opgave at varetage udgivelse af rådets officielle organ og udsendelse af interne medlemsinformationer, orientere medlemmerne om litteratur om ungdomsarbejde i ind- og udland og informere offentligheden om ungdomsforhold og om rådets arbejde.

27.

Udvalget for Ungdomsinstituttet,

består af 2 rådsvalgte medlemmer (jfr. stk. 15) og 3 af styrelsen (jfr. stk. 22) valgte medlemmer

og har til opgave at medvirke til oprettelse af et institut til forskning af ungdomsforhold og, når dette er etableret, varetage samarbejdet mellem instituttet og rådet.

28.

Arbejdsudvalg.

Til varetagelse af tidsbegrænsede opgaver kan styrelsen nedsætte arbejdsudvalg.

Art. VIII. Sekretariatet.

29.

Sekretariatets hjemsted fastsættes af styrelsen.

30.

Styrelsen ansætter og afskediger sekretariatets lønnede personale.

Art. IX: Økonomi.

31.

Kontingentet fastsættes af rådet efter repræsentationsret, dog med et mindste kontingent af 50 kr.

32.

Fællesrådets økonomi søges endvidere dækket af tilskud.

33.

Styrelsen ansætter statsautoriseret revisor.

Art. X: Vedtægtsændringer.

34.

Vedtægtsændringer kan foretages på ordinære rådsmøder med $^{2}/_{3}$ af de fremmødte repræsentanters stemmer (jfr. stk. 11).

Art. XI: Opløsning af rådet.

35.

Rådet kan opløses efter regler for vedtægtsændringer (jfr. stk. 34), dog skal det vedtages på to på hinanden følgende rådsmøder.

Beslutning om anvendelse af rådets midler træfles på det afsluttende rådsmøde.

Ovenstående vedtægter blev vedtaget på Ungdomsorganisationernes Fællesråds repræsentantskabsmøde den 24. februar 1951.

Sagregisterets anvendelse.

Ved udarbejdelsen af omstående sagregister har man alene haft til formål at give en let overskuelig opregning af de emner, der omtales i ungdomskommissionens selvstændige publikationer, med henvisning til de steder, hvor de er blevet behandlet. Hverken m. h. t. emnerne eller m. h. t. henvisningerne er der tilstræbt fuldstændighed.

De forskellige publikationers titler er forkortet på følgende måde:

Arbejdsliv = Ungdommen og arbejdslivet. Betænkning. 1952.

Beskyttelse = Betænkning over beskyttelsesforanstaltninger m. v. samt etablering af en almindelig helbredskontrol for ungdommen. 1948.

Boliger, — Boliger for ungdommen. Betænkning angående ungdommens boligforhold II. 1949.

Bosætning — Ungdommens bosætningsproblemer. Betænkning med forslag til lov om bosætningslån. 1948.

Erhvervsvejledning = Etablering af en offentlig erhvervsvejledning. Udtalelse fra ungdomskommissionen i tilknytning til en indstilling afgivet af det af arbejds- og socialministeriet nedsatte rådgivende udvalg vedrørende den offentlige arbejdsanvisning. 1946.

Fagskoler = Ungdommens adgang til uddannelserne ved de videregående faglige skoler m. v. Betænkning. 1952.

Friluft = Ungdommens friluftsliv. Betænkning. 1950.

Fritid = Ungdommen og fritiden. Betænkning. 1952.

Gymnasiet = Ungdommens adgang til den højere uddannelse I. Gymnasiet. Betænkning. 1949.

Kommuner = Kommunerne og ungdommen. Foredrag ved ungdomskommissionens møde i april 1947 med de kommunale ungdomsudvalg og de lokale ungdomsorganisationers fællesråd.

Lokaler = Fritidslokaler på landet. Betænkning. 1951.

Slutning = Samfundet og ungdommen. Afsluttende udtalelse fra ungdomskommissionen. 1952.

Studier = Ungdommens adgang til den højere uddannelse II. Studierne ved universiteterne og de højere læreanstalter. Betænkning. 1951.

Tilflyttere = Betænkning om den tilflyttede ungdoms særlige problemer. 1948.

Tilpasning = Den tilpasningsvanskelige ungdom. Betænkning. 1952.

Ungdom = Den danske ungdom. En statistisk undersøgelse foretaget af ungdomskommissionen. 1951.

Værelser = Betænkning angående ungdommens boligforhold I. 1947.

Værnepligt = De værnepligtiges forhold. Betænkning. 1949.

Sagregister til ungdomskommissionens publikationer.

Ved hvert enkelt stikord er henvisningerne ordnet kronologisk efter de forskellige publikationers tilblivelsestidspunkt, idet der dog, hvor emnet er omtalt særlig fyldigt i en af publikationerne, er henvist først til denne. Hvor der ikke er anført sidetal, gælder henvisningen publikationen som helhed.

„Abildrød"
Fritid 48 f
Aborter
Tilflyttere 13
Advarsler givet af børneværnet
Tilpasning 108 ff
Afbetalingshandel
Bosætning 15 ff
Afholdsforeninger
Fritid 72 ff, 268 ff
Aftenhøjskoler
Fritid 110 f, 113
Arbejdsliv 53
Aftenskoler
Fritid 45, 97, 107 ff, 149, 196 ff, 208 f, 267
Ungdom 26, 111 ff
Arbejdsliv 53, 146
Tilpasning 80
Aggressioner
Tilpasning 40 ff
Alkohol
se *Spiritus*
Almen uddannelse
Fritid 103 ff
Arbejdsliv 23, 52 f, 106 f
Slutning 29
se også *Fritidsundervisning*
Amatørteater
Fritid 77, 150, 153 ff
Ungdom 146 f
Amerikanske ambassade
Fritid 169
Amtsbørneværnsnævn
Tilpasning 116 f
Amtskonsulenter for børneforsorgen
Tilpasning 122, 142
Andelsskolen
Arbejdsliv 123 f
Anstaltsanbringelse
Tilpasning 67
AOF
Fritid 41, 111, 163, 169 f
Arbejderbeskyttelse
Beskyttelse
Arbejdsliv 27
Slutning 14 f
se også *Beskyttelsesforanstaltninger*
Arbejderbeskyttelsesudvalget
Beskyttelse 14 f
Arbejdsanvisning
Tilflyttere 32
Værnepligt 34
Fritid 117 f
Arbejdsdrenge
Arbejdsliv 108 ff
Arbejdsforhold
Arbejdsliv
Kommuner 6
Ungdom 28 ff
Fritid 21 f, 39 ff
Tilpasning 25, 54 f
Slutning 12 ff
Arbejdsglæde
Arbejdsliv 28 ff
Fritid 22
Arbejdskontrakter
Arbejdsliv 110, 117, 121 ff
Arbejdsleder uddannelse i landbruget
Arbejdsliv 138
Arbejdslederuddannelse vedr. oplæring af ung arbejdskraft
Arbejdsliv 29 f
Arbejdslæger
Beskyttelse 26 ff
Arbejdsløshed
Arbejdsliv 20 f, 128 ff, 156 ff
Arbejdsmarkedskommissionen
Arbejdsliv 79 f, 84 f, 88 f, 113
Arbejdspiger
Arbejdsliv 108 ff
Arbejdsrådet
Beskyttelse 19
Arbejdstekniske skoler
Arbejdsliv 112 ff, 141
Arbejdstekniske ungdomsskoler
Arbejdsliv 112 ff, 187 f
Tilpasning 135
Arbejdstid
Arbejdsliv 27 f, 38 f, 96 ff, 120, 132, 136, 144 ff
Beskyttelse 15 ff, 37 ff, 40
Ungdom 51 ff
Arvefond
Slutning 23
Arvelige anlæg
Tilpasning 39 ff, 46 ff
Asocialitet
se *Tilpasningsvanskeligheder*
Aviser
Fritid 45 f, 122 ff
Ungdom 167 ff

Badeanstalter
Lokaler 48
se også *Friluftsbade*
Bagere
Arbejdsliv 86 f, 98
Bander
Tilpasning 57
Fritid 26
Børneplejestationer
Tilpasning 83
Befalingsmandsuddannelsen
Værnepligt 58 f, 81 ff
Slutning 24
Befolkningsudviklingen
Arbejdsliv 154 ff
Fritid 64 ff
Behandlingshjem
Tilpasning 67
Berlin
Arbejdsliv 58
Berusede
Fritid 184
Beskyttelsesforanstaltninger
Beskyttelse
Arbejdsliv 26 ff, 109 f, 119 f, 145 f
Slutning 14 f

Beskæftigelsesforhold
Arbejdsliv
Beskæftigelsesforhold, smh. m. boligforholdene
Værelser 13 f, 43 f
Beskæftigelsesloven
Lokaler 16
Beskæftigelsesterapeutuddannelsen
Fagskoler 32 f
Betinget dom
Tilpasning 148 f
Biblioteker
Fritid 34, 38 ff, 41 ff, 113 f, 131 f, 134 ff, 141, 169, 175
Lokaler 27
Ungdom 190 ff
Billedhuggere
Fagskoler 23 f
Biografbevillinger
Fritid 165 f, 300
Lokaler 62 f
Biografer
Fritid 26 f, 42,45 ff, 145 f, **156** ff, 176, 265, 299 ff
Kommuner 9
Ungdom 94 ff, 111 ff, **137** ff, 208 ff
Slutning 30
Biografloven
Fritid 163 ff, 176
Biografsale
Lokaler 39 f
Biografudvalget
Lokaler 62 f
Fritid 165
Biograf udvalg, kommunale
Fritid 165
Blikkenslagere
Arbejdsliv 99
„Blindgadeeerhverv""
Arbejdsliv 19 f
Boliganvisning
Værelser 25 f
Tilflyttere 32, 36, 39
Boligbehovet for unge
Boliger 7 ff
Boligbyggeriet
Boliger 9
Boligforhold
Boliger
Værelser
Kommuner 6
Tilflyttere 35 f
Gymnasiet 107 f
Ungdom 58 ff
Studier 84 ff
Arbejdsliv **131,** 134 ff, 144 f
(fortsættes)
Fritid 40 f
Tilpasning 58, 63
Slutning 24 ff, 40
Boligkonsulenter
Bosætning 36 ff
Bornholm
Gymnasiet 135
Friluft 177
Bosætningslån
Bosætning
Værnepligt 31
Arbejdsliv 25
Slutning 33 f
Bosætning soplysning
Bosætning 35 ff, 60 ff
Bosætningsudvalg
Bosætning 60 ff, 70
Bosættelsesudgifter
Bosætning 25 ff, 83 ff
Ungdom 84 ff
Brandbjerg
Arbejdsliv 107
„Bredkøbing"
Fritid 49 f
Brevskoler
Gymnasiet 71 ff
Fritid 208
Bråskovgård
Tilpasning **131** ff, 144
Byggestøtteloven
Bolig sr 12 ff
Friluft 61 f, 65
Lokaler 14, 53 ff, 72 ff
Fritid 82
Slutning 26, 28
Bygmesteruddannelsen
Fagskoler 28 ff
Bude
Arbejdsliv 108 ff
Butikspersonale
Arbejdsliv 115 ff
Bøger
Fritid 45 ff, 122, 132 f
Ungdom 183 ff, 208 ff
„Børn"
Tilpasning 71
Børneafdelinger på hospitalerne
Tilpasning 157
Børnearbejde
Beskyttelse 12 f, 20 f, 87 f
Ungdom 28 ff
Børnedomstole
Tilpasning 115
Børnefilm
Fritid 171 ff, 299, 328 ff
Børnefradrag i skat
Arbejdsliv 31 ff
Tilpasning 63 f
Børnehavelærerindeuddannelsen
Fagskoler 32 f
Børnehaver
Tilpasning 79, 83, 91 ff
Børnehjem
Tilpasning 129 f
Børnekorps
Friluft 13 ff, 67, 70 f, 159 ff
Fritid 41, 66, 72 ff, 268 ff, 294
Tilpasning 94
Børneopdragelse
Tilpasning 39 ff, 71 ff
Børnepsykiatere
Tilpasning 157
Børnepsykiatriske klinikker
Tilpasning 155 ff
Børnepsykologiske klinikker
Tilpasning 158
Børnetilskud
Arbejdsliv 31 ff
Tilpasning 63 f
Børneværn
Tilpasning
Tilflyttere 13
Børneværnsstatistik
Tilpasning 25 ff, 51
Børneværnsudvalg
Tilpasning 68, 113 ff
Børneværnsundersøgelsen
Tilpasning
Børns og unge menneskers arbejde, lov om
Beskyttelse 11 ff, 56 f
Arbejdsliv 109 f
Båndoptagere
Fritid 113 f
Tilpasning 80

Centralkontoret for hjemløse mænd
se *Herberger for hjemløse mænd*
Centralskoler
Lokaler 28
Kommuner 19
Fritid 195, 197
„Charlotteparken"
Fritid 50 f
Cykleveje
Friluft 84 f

Dagskole
Arbejdsliv 62 ff, 101 ff, 121, 166 f, 186

Danmarks farmaceutiske højskole
Studier
Danmarks højskole for legemsøvelser
Fagskoler 25
Danmarks lærerhøjskole
Fagskoler 25
Danmarks tekniske højskole
Studier
Dans
Fritid 45, 47, 145 ff, 177 ff
Kommuner 9
Ungdom 94 ff, 149 ff, 208 ff
Slutning 30
Dansehaller
Fritid 180
Dansetten
Fribid 180 f
Danseundervisning
Fritid 178
Danske Kvinders Velfærds Banegårdsværn
Tilflyttere 31
Danske studerendes fællesråd
Studier 38 ff
Dansk Folkeferie
Friluft 15 f, 77 ff
Dansk Husfiidssselskab
Fritid 203 f
Dansk Idræts-Forbund
Fritid 41, 66, 71, 94, 215, 220 f, 223
Dansk Kulturfilm
Fritid 162, 170, 172
Dansk Skolescene
Fritid 87, 150 ff, 172 f
Dansk Studiefond
Studisr 20
Dansk Ungdoms Fællesråd
Slutning 52 ff
Fritid 81, 116, 163
Dansk Vandrelaug
Friluft 13 ff, 67, 76 ff, 163 f
Fritid 66, 74, 268 ff, 294
Dilettantkomedier
se *Amatørteater*
D.s.U.
Friluft 68, 165 f
Fritid 87
se også *Politiske ungdomsforeninger*
D.U.I.
Friluft 13 ff, 30, 67, 70, 159, 285 f, 296
se også *Børnekorps*
Dybbøl
Friluft 176
Dyrehavsbakken
Fritid 39
Efterforsorg
Tilpasning 121 f, 140 ff, 151 f
Efterskolen
Arbejdsliv 53
Fritid 111
Ejendomsforbr ydelser
Tilpasning 26 ff, 32, 58
Ejendomsskattefritagelse
Lokaler 63
Friluft 72 f
Slutning 32
Elastiske lejligheder
Boliger 11 f, 17, 40 f
Kommuner 15 f
Slutning 26
Elevhjem
Gymnasiet 57 f
England
Studier 29 f, 130
Arbejdsliv 29
Fritid 62
Tilpasning 163 f, 174, 193
Enlige mødre
Tilpasning 64
Erhvervsfordeling
Ungdom 32 ff
Arbejdsliv 45 ff, 153
Erhvervsforhold
Arbejdsliv
Ungdom 32 ff
Erhvervshæmmede
Tilpasning 186, 192, 198
Erhvervs- og samfundsbetonet undervisning
Arbejdsliv 68 ff, 168 ff
Erhvervsorientering
Erhvervs vej ledning
Erhvervsskifte
Ungdom 36 ff
Arbejdsliv 19 f, 83
Tilpasning 54 f
Erhvervsvalg
Erhvervsvejledning
Ungdom 48
Arbejdsliv 36 ff
Erhvervsvalgs sammenhæng med faders erhverv
Arbejdsliv 16 ff, 83, 116
Gymnasiet 70 ff, 87 ff
Ungdom 45 ff
Studier 13 ff
Erhvervsvejledning
Erhvervsvejledning
Kommuner 7
(fortsættes)
Tilflyttere 35, 38
Beskyttelse 58
Gymnasiet 64 ff
Arbejdsliv 19, 88
Tilpasning 185 f, 191, 197 f
Slutning 13, 39, 44 f
Esbjerg
Tilflyttere 45, 96
Fritid 97
„Et år i huset", foreningen
Arbejdsliv 147

Fabrikloven
Beskyttelse 11 ff
Fagblade
se *Tidsskrifter*
Faglig uddannelse
Arbejdsliv
Gymnasiet
Studier
Fagskoler
Slutning 13 ff
Faglitteratur
Fritid 114 f
Faglærte
Arbejdsliv 76 ff, 81 ff
Familiedannelse
Slutning 32 f
Familiedefekter
Tilpasning 50 ff
se også *Familieliv*
Familiekundskab
Tilpasning 78 f, 317 f
Arbejdsliv 22 f
Familieliv
Fritid 18 ff, 32 ff, 41 f, 56, 106 f
Tilpasning 40 ff, 50 ff, 65 f, 229 ff, 276 ff
Slutning 40
F.D.B.s oplysningsudvalg
Fritid 170
F.D.F.
Friluft 13 ff, 30, 67, 70, 160, 285 f, 296 f
Fritid 41
se også *Børnekorps*
Felix film
Fritid 170
Ferie
Beskyttelse 43 ff
Friluft 19 ff, 194 ff
Ungdom 204 ff
Arbejdsliv 28, 100 f, 185
Fritid 79
Slutning 15

Feriekolonier
Friluft 28 ff, 63 ff
Ferieloven
Beskyttelse 11, 40 fif
Slutning 15
Ferielovskommissionen
Arbejdsliv 28, 101
Slutning 15
Ferieløn
Beskyttelse 43
Film
se *Biografer*
og *Smalfilm*
Filmcensuren
Fritid 162 ff
Filmfonden
Fritid 150, 155, 175
Filmklubber
Fritid 174
Filmmuseet
Fritid 170 f, 174
Filmorientering
Fritid 161, 173 fif
Filmrådet
Fritid 163
Finland
Bosætning 40 f
Tilpasning 31, 193
Firmaidræt
Fritid 215 f
Fjernelse af børn
Tilpasning 25 ff, 32 f, 111 ff
Fjernsyn
Fritid 106
Fjorten-atten-årige
Fritid 56, 68 f
Flakkebjerg
Tilpasning 131
Flidspræmier
Gymnasiet 51, 118 f
Fodermesteruddannelsen
Arbejdsliv 138
FOF
Fritid 111
Folkedans
Fritid 145 f, 181
Ungdom 149 ff
Folkelige bevægelser
Fritid 32 fif, 36 f
Folkelige foreninger
Fritid 72 ff, 268 ff, 292 f
Folkemusikskoler
Fritid 196 ff
Folkeoplysning
Fritid 36, 115 f, 176
Folkeparker
Fritid 147
Folkeskolen
Fritid 39, 113, 170, 173 f, 194 f, 201 ff
Beskyttelse 12
Lokaler 15 f
Arbejdsliv 13 f, 60 ff, 146 f
Tilpasning 54, 66, 79, 95 ff, 174 f, 183 f, 194
Folkeuniversitetsarbejde
Fritid 115
Folk og Værn
Værnepligt 67 ff
Fritid 170
Slutning 24
Forbrugsvaner
Fritid 182 ff, 260 ff
Ungdom 156 ff, 165 ff, 202
Arbejdsliv 24
Forebyggende børneforsorg
Tilpasning 66 f, 89 ff, 107 ff
Foredrag
Fritid 35, 115 f
Ungdom 94 ff
Forenede stater
Beskyttelse 63 ff
Friluft 81 ff, 84
Studier 31 f
Tilpasning 149, 162 f, 193
Foreningen af 1915
Tilpasning 176 ff, 184 ff
Foreningsballer
Fritid 179
Ungdom 151, 208 ff
Foreningsenqueten
Fritid 71 ff, 75 ff, 268 ff
Foreningsinstruktører
Fritid 80
„*Foreningskrisen*"
Fritid 63 ff
Foreningsliv
Fritid 26, 35, 39 ff, 45 ff, 55 f, 63 ff, 71 ff, 268 ff
Kommuner 24
Ungdom 94 ff, 111 ff, 127 ff, 208 ff
Slutning 27 f
Foreningslokaler, støtte til
Fritid 84 ff
Kommuner 8
Slutning 27 f
Foreningsløs ungdom
Fritid 61
Foreningstilskud, almindelige
Friluft 73 ff
Slutning 32
Forlystelser
Fritid 36 ff, 145 ff
Forlystelsesafgift
Fritid 180 f, 300
Formålsopsparing
Bosætning 47 ff
Arbejdsliv 25
Forsamlingshuse
Lokaler
Fritid 35, 141
Slutning 28
For skolelærerindeuddannelsen
Fagskoler 24
Forsorgsloven
Tilpasning 25 ff
Lokaler 16
Fritid 89 ff
Forsorgsmedarbejdere
Tilpasning 125 ff
For ældreopdragelse
Tilpasning 71 ff, 79 f
Fritid 18 f, 173
For ældrerådgivning
Tilpasning 79 f
Frankrig
Beskyttelse 44
Fritid 63
Fredehjem
Tilpasning 188 f
Fredericia
Friluft 117 f
Fritid 84
Frederiksberg
Fiitid 84, 96 f
Frelsens Hær
Tilflyttere 21 ff, 31
Fremlejenævn
Værelser 47 f
Slutning 26
Fribefordring
Friluft 25 f, 79 ff
Slutning 32
Frigørelse fra hjemmet og forældrene
Fritid 18 ff, 56
Tilpasning 43 ff
Friheden i ungdomsarbejdet
Fritid 55 f, 61
Friluftsarealer
Friluft 33 ff
Lokaler 31 ff
Friluftsbade
Lokaler 34 ff
Friluft 43
Fritid 217 ff

Friluftsgårde
Friluft 50 ff
Slutning 32
Friluftsliv
Friluft
Kommuner 9
Ungdom 94 ff, 124 ff, 204 ff
Slutning 31 f
Friluftsrådet
Friluft 16 f, 47
Slutning 32
Friskoler
Fritid 34
Fritid
Fritid
Friluft
Lokaler
Arbejdsliv 26 ff
Slutning 26 ff
se også *Arbejdstid*
Fritidsforsorg
Værnepligt 60 ff
Fritidshjem
Fritid 87
Tilpasning 93
Slutning 44 f
Fritidshjemslæreruddannelsen
Fagskoler 32 f
Tilpasning 93
Fritidsinteresser
Fritid 44 ff
Ungdom 92 ff
Fritidsklubber
se *Ungdomsklubber*
Fritidsudnyttelsen
Fritid
Friluft
Ungdom 92 ff
Fritidsudnyttelsen, smh. m. boligforholdene m. v.
Fritid 45
Værelser 9
Tilflyttere 36
Boliger 8
Fritidsudnyttelsen, smh. m. skoleuddannelsen
Fritid 45 f
Fritidsundervisning
Fritid 103 ff
Værnepligt 69, 75 f
Arbejdsliv 22
Funktionærloven
Værnepligt 32
Fritid 118
Fællesråd, lokale
Kommuner 1 ff, 30
Slutning 42 ff
Fængsler
Tilpasning 147, 149 f
Følelsesliv
Fritid 28
Fødselshyppighed
Arbejdsliv 45, 154 ff
Boliger 9
Fåborg
Ungdom 208 f
Fritid 47
Gadehjørnegrupper
Fritid 26, 68 f, 88
Gartneriet
Arbejdsliv 80, 108
Generationsmodsætninger
Fritid 18 f
Gentofte
Fritid 84
Grammofonplader
Fritid 199
Grundbøger
Fritid 113 ff
Gruppeterapi
Tilpasning 81
Grønne stier
Friluft 84 f
Gymnasieenqueten
Gymnasiet 85 ff
Gymnasiet
Gymnasiet
Erhvervsvejledning XI f
Ungdom 22 ff
Fagskoler 8 f
Fritid 20, 97
Slutning 20
Gymnastik
se *Idræt*
Gymnastikforeninger
Fritid 35, 66, 214 ff, 220, 222, 268 ff, 291
Handelseksamen
Fagskoler 22
Arbejdsliv 120
Handelshøjskolen
Studier
Arbejdsliv 123
Fagskoler 21 f
Handels- og kontorfagene
Arbejdsliv 80, 115 ff, 189 f
Slutning 19
Handelsskoler
Arbejdsliv 121
Helbredsbog
Beskyttelse 21 ff
Helbredsforhold
Beskyttelse 63 ff
Tilpasning 47 ff
Helbredskontrol for unge
Beskyttelse 19 ff, 53 ff
Arbejdsliv 27
Slutning 14
se også *Lægeundersøgelser*
Heldagsskoler
Tilpasning 94
Herberger for hjemløse
Tilflyttere 21 ff, 39 ff, 56 ff
Værelser 16 f
Slutning 35
se iøvrigt *Vandrerhjem*
Herbergsloven
Tilflyttere 28 ff, 42
Herbergsringen
Friluft 17 f, 63
Fritid 41
Hinge
Ungdom 208 f
Fritid 47
Hjem for særbehandling
Tilpasning 131 ff, 168 f
Hjemkonsulenter
Tilpasning 123
Hjemløse
Tilflyttere 16, 21 ff, 27 ff
Værelser 15
Hjemmeinteresser
Fritid 44 f
Ungdom 92 ff
Hjemmeliv
Fritid 18 ff, 32 ff, 44 ff, 56, 201
Ungdom 94 ff, 110 ff
Tilpasning 71 ff
Hjemsendelsen
Værnepligt 31, 34
Hjemstavnsforeninger
Tilflyttere 20, 36
Slutning 35
Hjælpeskole
Tilpasning 173 ff
Hjælpeskoleelevers senere skæbne
Tilpasning 176 ff, 319 f
Hobbies
Fritid 27, 88 f, 92 f, 200 ff, 266
Slutning 31
Holland
Friluft 47 ff
Husassistenter
Arbejdsliv 48, 143 ff
Beskyttelse 39 f

Husassistentkommissionen
Arbejdsliv 133 ff, 145, 147
Tilflyttere 37
Beskyttelse 17 ff, 41
Husflid
Fritid 33 ff, 200 ff
Ungdom 94 ff
Husholdningskommissionen
Arbejdsliv 147
Husholdningslærerindeuddannelsen
Fagskoler 25
Arbejdsliv 147
Husholdningsskoler
Arbejdsliv 146, 149
Husleje
Værelser 7, 10, 47 f
Ungdom 73 f
Huslig uddannelse
Arbejdsliv 22 f, 143 ff
Husmandsbrug
Arbejdsliv 129 f
Husmandsskoler
Arbejdsliv 137 ff
Husmoderafløsere
Arbejdsliv 147
Hustugtreglementet
Tilpasning 126 f
Hvidovre
Fritid 85
Hærværk
Tilpasning 27 f
Højskoler
Fritid 34 f, 76, 111 f, 117 ff, 166, 174, 196 ff
Arbejdsliv 23, 53, 107, 139
Slutning 29
Højskolernes sekretariat
Fritid 118
Håndarbejde
Fritid 33 ff, 45, 121, 200, 205 ff
Ungdom 94 ff
Håndværkerskoler
Arbejdsliv 107
Håndværket
Arbejdsliv 75 ff
Fritid 40

Iagttagelseshjem
Tilpasning 127 ff
Idealer
Fritid 27 f
Idræt
Fritid 26, 41, 45, 47, 121, 210 ff, 265
Kommuner 9
Værnepligt 51
Friluft 13
Ungdom 94 ff, 111 ff, 197 ff, 208 ff
Slutning 31
Idrætsanlæg
Fritid 216 ff
Kommuner 20
Værnepligt 51
Lokaler 31 ff
Slutning 44
Indkaldelse
Værnepligt 15 f
Slutning 23
Indkomstforhold
Arbejdsliv 24 ff, 39 ff, 90 ff, 110 f, 119, 132
Ungdom 48 ff
Studier 23 ff
Indskudte værelser
se *Elastiske lejligheder*
Industrien
Arbejdsliv 75 ff
Instruktører
Friluft 69
Instruktøruddannelse
se *Lederuddannelse*
Intelligensdefekter
Tilpasning 48, 173 ff
Internationale arbejdsorganisation
Beskyttelse 67 f, 131 ff

Jernindustriens lønninger
Arbejdsliv 40 f
Jazz
Fritid 194
Jyderup
Ungdom 208 f
Fritid 47

Kalø, sagkyndig vejledning på
Friluft 83, 178
Slutning 32
Kammeratskab
Fritid 25 ff
Tilpasning 57
Kano- og kajakidræt
Friluft 58
Karakterafvigelser
Tilpasning 48
KFUK og KFUM
Fritid 41, 56, 65 f, 72 ff, 87, 94, 268 ff, 290 f
Tilflyttere 19, 36
Friluft 30, 68, 167 ff
Kioskhæfter
Fritid 45 ff, 122, 128
Ungdom 180 ff, 208 ff
Kirkegang
Ungdom 125, 136 f, 208 ff
Fritid 47, 56 f
Kirkens Korshær
Tilflyttere 21 ff, 31
Klublejligheder
Boliger 13
Klublokaler
Lokaler 40 f
se også *Ungdomsklubber*
Kofoeds Skole
Tilflyttere 21 ff, 30 f, 42 ff, 62 ff
Tilpasning 25, 55, 135
Slutning 35
Kollegier
Studier 84 f
se også *Ungdomskollegier*
Kollektive indretninger
Boliger 15, 31
Kollektivhuse
Boliger 15 f
Kolonihaver
Fritid 41, 98
Kommunitetet
Studier 8 ff, 99 ff
Koncerter
Fritid 145 f, 193, 195, 198
Ungdom 143 ff
Konfirmation
Fritid 56
Kongelige teater
Fritid 39, 41, 152 f
Konservatorierne
Fagskoler 23
Kontakt
Fritid 16 ff, 22 ff, 53 ff
Kontaktudvalg
Slutning 52 ff
Kontingenter
Fritid 285 f
Kontohandel
Bosætning 21
Kontorpersonale
Arbejdsliv 115 ff
Kontraktspligt for medhjælpere
Arbejdsliv 133 f, 145
Slutning 19
Korrespondanceunder visning
se *Brevskoler*
Korrespondentprøve
Fagskoler 21
Kortspil
Fritid 47, 186
Ungdom 161 ff, 208 ff

(fortsættes)

Kost og logi, betaling for
Ungdom 67 f, 74
Arbejdsliv 24 f
Kostskoler
Gymnasiet 58 ff'
Kredslæger
Arbejdsliv 136
Kriminalforsorg
Tilpasning 135, 145 ff
Kriminalitet
Tilpasning
Tilflyttere 15 ff, 51 fif
Fritid 26, 159 f, 162
Kriminalitetshyppighed
Tilpasning 29, 32 fif
Kriminalstatistik
Tilpasning 28 ff
Kulturcentrer
Fritid 82 ff, 165 f
Kommuner 17 f
Kulturpolitik
Fritid 104
Kulørte hæfter
se *Kioskhæfter*
Kunstakademiet
Studier
Fagskoler 22 f, 40 f
Kunst i skolerne
Fritid 141
Kunstmalere
Fagskoler 23 f
Kunstmuseer
Fritid 139 ff
Kunstudøvelse
Fritid 201, 206 ff
Kuratorer for svagtbegavede
Tilpasning 197 f
Kvindernes ligestilling
Arbejdsliv 17, 22 f
København
Tilflyttere
Beskyttelse 98
Friluft 35 f, 40 ff, 129
Fritid 38 ff, 47,50 f, 84, 97,110 f, 147
Tilpasning 114, 156, 176 ff
Københavns højskoleforening
Tilflytters 19, 55
Københavns universitet
Studier
*„Købmandshvile' **
Arbejdsliv 123
Købstæderne
Fritid 37 f, 49 f
Kønsmodning
Fritid 14 f, 22 ff
se også *Seksuelle problemer*

Landarbejderkomm issionen
Arbejdsliv 133 ff
Beskyttelse 17 ff, 41
Landarbejderuddannelse
Arbejdsliv 141
Landbohøjskolen
Studier
Fagskoler 15 f
Landbrugsfaglig undervisning
Arbejdsliv 137 ff
Landbrugsmedhjælpere
Arbejdsliv 48, 125 ff
Fritid 21
Slutning 19
Landbrugsskoler
Arbejdsliv 137 ff
Landkommuner
Lokaler 8 ff
Fritid 31 ff, 43 ff, 48 f, 188 f, 197. 237 ff
Landmandsuddannelsen
Arbejdsliv 138
Landsnævnet for børneforsorg
Tilpasning 120 f
Lavalder
Beskyttelse 11 ff, 20 f
Ledere
Fritid 28, 76, 276 ff, 284
Ledermangel
Fritid 64 ff
Ledertræningscentrer
Friluft 70 ff
Lederuddannelse
Fritid 76 ff, 94 f, 155, 221 ff
Friluft 66 ff, 159 ff
Slutning 27, 32
Leg
Fritid 27, 54, 68
Legatmidler
Gymnasiet 36 f, 114 ff
Studier 18 ff, 99 ff
Lejelovens opsigelsesregler
Værelser 20 f
Lejrklubben for Danmark
Friluft 13, 36, 148 f
Lejrpas
Friluft 47 ff.. 158
Lejrpladser
Friluft 17 f, 35 ff, 44 ff, 155 f
Slutning 32
Leveomkostninger
Gymnasiet 43 f, 130
Arbejdsliv 90 f
Ligestilling i erhvervslivet
Arbejdsliv 16 ff
Livsholdning
Fritid 27 f
Livsmod
Fritid 15 ff
Lokaleproblemer, foreningernes
Fritid 75, 81 ff, 278 ff
Kommuner 16 ff
Lokaler 19
Slutning 27 f, 44 f
Lokaleproblemer, skolemæssige
Arbejdsliv 67 f, 105 f
Lykkehjul
Fritid 147, 187 f
Lynge- Uggeløse
Fritid 47
Lægerne
Tilpasning 66, 82 ff
Lægetilsyn ved børneforsorgsinstitutioner
Tilpasning 83 f
Lægeundersøgelser af børn
Beskyttelse 19, 54 ff, 127 ff
Tilpasning 82 f
Lægeundersøgelser af idrætsudøvere
Fritid 223
Beskyttelse 60
Slutning 31
Lægeundersøgelser af unge
Beskyttelse 19, 23 ff
Lægeundersøgelser af værnepligtige
Værnepligt 49
Beskyttelse 59 f
Lægeundersøgelser ved sessionen
Beskyttelse 59
Læreanstalterne
Studier
Lærermangel
Arbejdsliv 67 f, 70 f, 105 f
Læreruddannelsen
Fagskoler 16
Læretiden
Arbejdsliv 89 f, 104, 122 f
Lærlinge
Arbejdsjiv 76 ff, 81 ff, 117 ff
Kommuner 7
Slutning 17 f
Lærlingefrafald
Arbejdsliv 83
Slutning 39
Lærlingekommissionen af 1952
Slutning 18

Lærlingeloven
Arbejdsliv 78 ff, 109 ff, 121 ff'
Beskytteiso 13, 16 ff
Lærlingelønninger
Arbejdsliv 91 ff, 94 ff, 119,173ff
Lærlingeordning i landbruget
Arbejdsliv 142, 191 ff
Lærlinge over 18 år
Arbejdsliv 89 ff, 117, 121 f,189f
Lærlingeplejehjem
Tilpasning 143
Lærlingerådet
Arbejdsliv 88 ff, **100** ff, 122 f, 185 f
Lærlingestatistik
Arbejdsliv 81 ff, 89 f, 117 ff
Lærlingetilgang
Arbejdsliv 82 ff, 117 f
Læsning
Fritid 32 ff, 38 f, 41, 45 f, 103 ff, 121 ff
Ungdom 94 ff, 167 ff

Maling
Fritid 206 ff
Markedsforlystelser
Fritid 187 ff
Maskinistuddannelsen
Fagskoler 27
Massøseuddannelsen
Fagskoler 32 f
Medborgerkundskab
Værnepligt 56
Medborger kursus
Kommuner Hf
Slutning 45 f
Medhjælperloven
Arbejdsliv 131 ff, 144 ff
Beskyttelse 13, 16, 41 f
Slutning 19
Medhjælperværelser
Arbejdsliv 131, 134 ff
Ungdom 58 ff, 74 ff
Medlemstal i foreningerne
Fritid 65 f, 71 ff, 270 ff, 282 f
Mellemskolen
Arbejdsliv 16 f, 52
Fritid 97, 202
Mentalhygiejne
Tilpasning 71 ff, 96 f
Mesterlæren
Arbejdsliv 78 ff
Milieuforhold
Tilpasning 39 ff, 50 ff, **218** ff
(fortsættes)
Arbejdsliv 16 ff, 30 f
Fritid 17 f, 43 ff
Militær retspleje
Værnepligt 37 ff
Slutning 24
Modellering
Fritid 206 ff
Modister
Arbejdsliv 99
Museer
Fritid 137
Musik
Fritid 45, 145 ff; 193 ff
Ungdom 94 ff, 143 ff, 147 ff
Slutning 31
Musikere
Fagskoler 23
Musikundervisning
Fritid 194 ff
Møbelhandel
Bosætning 12 ff

Nakskov
Friluft 122
Nationale foreninger
Fritid 72 ff, 268 ff, 292 ff
Natlehvile
Beskyttelse 15 ff, 36 f, 40
Naturfredning
Friluft 24 f, 59, 86 f
Naturstier
Friluft 84
Neglebidning
Tilpasning 75
Neuroseudvalget
Tilpasning 85
Norge
Bosætning 41 ff
Beskyttelse 44 f
Friluft 78, 93, 170 ff
Studier 28 f, 129
Arbejdsliv 56
Tilpasning 174

Observationskolonier
Tilpasning 117
Odense
Friluft 47, 69, 133 ff
Fritid 81 ff, 97, 147, 153
Tilpasning 179 ff, 319 ff
Offentliges ansvar, det
Fritid 55 f
Omgangskreds
Fritid 19 f
Opdragelseshjem
Tilpasning 67, 83 f, 86 f, 124 ff, **140** ff
Opdragelsevanskeligheder
Tilpasning 28
Oplægspenge
Gymnasiet 51, 118 f
Oprydning
Arbejdsliv 97 ff, 120
Opsparing
Bosætning 47 ff
Arbejdsliv 25
Optagelseshjem
Tilpasning 127 ff
Organiseret fritidsvirksomhed
Fritid 61 ff
Ottende skoleår
Arbejdsliv 61 f
Tilpasning 184
Overarbejde
Ungdom 55
Overgangsalder
Fritid 14 f
Overjegsdannelse
Tilpasning 41 ff
Overmod
Fritid 16

Personlighedsundersøgelser
Tilpasning 117 ff, 146 f
Pilot film
Fritid 170
Pladsskifte
Arbejdsliv 38
Ungdom 35 f
Tilpasning 54 f
Plejehjem
Tilpasning 67, 124 f, 144
Plejetilsyn
Tilpasning 103 ff, 125
Politiet
Tilpasning 64 f, 147 f
Politiske ungdomsforeninger
Fritid 41, 64 ff, 72 ff, 94, 268 ff, 287 ff
Polyteknisk læreranstalt
Studier
Prognose over antal unge
Arbejdsliv 154 ff
Propaganda i film
Fritid 160 f
Prostitution
Tilflyttere 13 ff, 48 ff
Tilpasning **25,** 32, 57 f
Prøveløsladelse
Tilpasning **151** f

Psykiatrisk-psykologiske klinikker
Tilpasning 67, 165 ff
Psykopatbehandling
Tilpasning 150 f
Pubertet
Fritid 14 f, 22 ff
Tilpasning 49
Pædagogik
Tilpasning 71 ff
Pålæg givet af børneværnet
Tilpasning 81, 111

Rabatrejser
Friluft 26, 79 ff
Radio
Fritid 105 f, **113,** 198
Ungdom 94 ff
Tilpasning 80
Radiotelegrafistuddannelsen
Fagskoler 26
Randers
Friluft 112 f
Rapserier
Tilpasning 75 f
Red barnet
Tilpasning 158
Rejseoplysning
Friluft 76 ff, 170 ff
Slutning 32
Rejsesekretærer
Fritid 76, 80
Rejsetilskud
Gymnasiet 61 ff
Arbejdsliv 93 f
Restaurationer
Fritid 47, 145 f, 179, 182 ff, 264
Lokaler 26 f, 63 f
Ungdom 154 ff, 208 ff
Ribe
Friluft 175
Roning
Friluft 57 ff
Rygning
se *Tobak*
Rådgivningskontorer
se *Ungdomskontorer*

Samarbejdsudvalg vedrørende friluftsliv
Friluft 93 f
Samleinteresser
Fritid 201
Ungdom 94 ff
Sammenslutningen af kommunale ungdomsudvalg
Friluft 130 f

Sang
se *Musik*
Schweiz
Arbejdsliv 58
Tilpasning 164, 193
Seksualmoral
Fritid 23 ff, 159, **161**
Seksualoplysning
Fritid 24 f
Tilpasning 78, 271 ff
Seksuelle forseelser
Tilpasning 27 f, 31, 57 f, 77 f, 109 f, 271 ff
Seksuelle problemer
Fritid 22 ff
Selskabelighed
Fritid 37 ff
Seminariekommissionen
Fritid 207
Seminarier
Fagskoler 16
Sessionen
Værnepligt 15 f
Slutning 23
Sinker
Tilpasning 173 ff
Skaberglæde
Fritid 54, 200 ff
Skattelettelser og -udsættelser
Værnepligt 28
Studier 92 f
Fritid 118
Skolebøger
Gymnasiet 52
Skoleerklæringer
Tilpasning 118
Skolehjem
Tilpasning 130
Skolekøkkener, mangelen på
Arbejdsliv 148
Skolekøkkenlærerinder
Arbejdsliv 147
Skolelæger
Beskyttelse 21, 55 f
Tilpasning 82 f, 85
Skolemodenhed
Tilpasning 75
Skolen
se *Folkeskolen*
Skolen for arbejdsledige
se *Kofoeds skole*
Skolepenge
Gymnasiet 53, 60
Skolepsykiater
Tilpasning 100, 168 f

Skolepsykologisk kontor
Tilpasning 24, 99 ff
Skolernes fritidsvirksomhed
Fritid 69 f, 96 ff, 202
Slutning 29
Skoletræthed
Arbejdsliv 61 f
Skoleuddannelse
Arbejdsliv 34 ff, 51 f
Ungdom 22 ff
Skotøjsarbejdere
Arbejdsliv 86
Skovene
Friluft 22 f, 54 ff, 132 ff
Slutning 32
„Skovsvin"
Friluft 86 f, 179 f
Skytteforeninger
Fritid 35, 66, 214 ff, 220, **222,** 268 ff, 291 f
Slagelse
Friluft 119 ff
Sløjd
se *Husflid*
Smalfilm
Fritid 88, 167 ff, 174 ff
Småbørnspsykologer
Tilpasning 92 f
Socialkontorer
Tilpasning 66, 122 ff
Sociallæger
Tilpasning 123
Socialpolitiske udvalg, det
Tilpasning 122
Socialrådgiveruddannelsen
Fagskoler 32 f
Socialt boligbyggeris ungdomsklubber
Fritid 87 ff
Sognegårde
Lokaler
Kommuner 19, 25 f
Boliger 15
Fritid 82 f, 165 f
Slutning 28
Soldaterløn
Værnepligt 27 f
Slutning 23
Soldatertiden
Værnepligt
Sovjetunionen
Beskyttelse 44
Studier 32 f
Arbejdsliv 58
Fritid 63

Spareklubber
Arbejdsliv 25
Sparepropaganda
Arbejdsliv 25
Specialarbejdere
Arbejdsliv **110,** 117, 122 f
Spejderkorps
Friluft 13 ff, 67, **70** f, 161 ff
Fritid 41, 66, 72 ff, 268 ff, 295 ff
Spil
Fritid 186 ff
Ungdom 94 ff, **161** ff, 208 ff
Spiritus
Fritid 47, 179, 182 ff, 262 ff
Ungdom 157 ff, 202, 208 ff
Spisepauser
Arbejdsliv 120
Sport
se *Idræt*
Spænding
Fritid 26 f, 28
Statens Filmcentral
Fritid 167 ff, 172, **174** f
Tilpasning 80
Stationsbyer
Fritid 36 f
Stipendier
Gymnasiet 40 ff, 75 ff
Studier 18 ff, 57 ff
Fagskoler 19 ff, 38
Straffesager
Tilpasning 146 ff
Strandbredder
Friluft 58 f
Slutning 32
Strandparker
Friluft 40 ff
Studenter
Studier
Fagskoler 9 f
Fritid 21
Slutning 21 f
Studentereksamen
Gymnasiet 13
Ungdom 22 ff
Studenterkursus
Gymnasiet 67 ff, 136 f
Studenterrådet
Studier 36 f
Studenterspisestuer
Studier 87 f
Studerendes boligforhold
Værelser 8, 11, 33 f
Studiefond
se *Dansk studiefond*
og *Ungdommens uddannelsesfond (tipsstudiefonden)*
Studiefonds, lokale
Slutning 44
Kommuner 8
Studiekredsbøger
Fritid 113 ff
Studiekredse
Fritid 88 f, 105, 113
Tilpasning 80
Studielån
Studier 20 ff, 57 ff, 80 ff
Fagskoler 19 ff
Styrmandsuddannelsen
Fagskoler 26
Sundhedskommissioner
Arbejdsliv 136
Sundhedsplejersker
Fagskoler 32 f
Tilpasning 66, 87 f
Svagtbegavede
Tilpasning 173 ff
Svendeproven
Arbejdsliv 78 f, 113
Fritid 40
Sverige
Tilflyttere 12 f, 85 f
Bosætning 38 ff
Beskyttelse 43 f, 119 ff
Værnepligt 66
Gymnasiet 38 f, 44 f, 126 ff
Boliger 16
Friluft 51 ff, 87, 90, 93, 181 ff
Studier 32 ff, 129
Arbejdsliv 25, 29, 57
Fritid 62, 147
Tilpasning 75, 139, 143, 161 f, 174, 192 f
Sværmerier
Fritid 23
Sygeforsikring
Beskyttelse 62
Slutning 14
Sømandsloven
Beskyttelse 13, 18, 57
Særundervisning
Tilpasning 101, 183 f, 195 ff

Tagetagen
Boliger 12
Talsmandsordningen
Værnepligt 44 ff
Tandlægehøjskolen
Studier
Tandpleje
Beskyttelse 81 f
Værnepligt 49
Teater
Fritid 39, 45 f, 145 ff
Kommuner 9
Ungdom 94 ff, 143 ff
Teatersale
Lokaler 39
Tegneserier
Fritid 127 f
Ungdom 176
Tegning
Fritid 206 ff
Ungdom 94 ff
Teknika
Fagskoler 28 ff
Tekniske skoler
Arbejdsliv 97 ff, 101 ff
Kommuner 7
Ungdom 26
Tidsskrifter
Fritid 122, 132 f
Ungdom **176** ff
Tilgangen på arbejdsmarkedet
Arbejdsliv 154 ff
Tilpasningsvanskeligheder
Tilflyttere
Tilpasning
Slutning 34 ff
Tilsynsværger
Tilpasning 66
Tiltalefrafald
Tilpasning 37, **135** f, 145
Tipning
Friluft 90 f
Fagskoler 11, 34 ff, 43 ff
Fritid 187, 219 ff
Tipsstudiefonden
se *Ungdommens uddannelsesfond*
Tivoli
Fritid 39, 147, 180 f, 187
se også *Markeds forlystelser*
Tjenestetid, værnepligtiges
Fritid 118 f
Tobak
Fritid 47, 185 f, 260 f
Ungdom 165 ff, 202, 208 ff
Totalisator spil
Fritid 187
Ungdom 165
Transporterhverv
Arbejdsliv 75 f, 108 f
Trivsel på arbejdspladsen
Arbejdsliv 28

Tryghedsbehov
Fritid 16 ff
Tilpasning 43, 72 ff
Træningsskolen
Tilflyttere 30 f, 74 ff
Tilpasning 25, 55
Tuberkuloseundersøgelser
Beskyttelse 80 f
Turistforeningen
Friluft 18, 86, 146 f
Typografer
Arbejdsliv 86, 95
Tyske demokratiske republik
Arbejdsliv 58
Fritid 63
Tyske forbundsrepublik
Friluft 84
Studier 30 f
Arbejdsliv 58
Fritid 63
Tømrerfaget
Arbejdsliv 84 f

Uddannelsesforhold
Arbejdsliv
Værelser 11 f, 33 f
Ungdom 22 ff
Udeinteresser
Fritid 44 f
Ungdom 92 ff
Udlejningspligt
Værelser 18 f
Tilflyttere 35 f
Boliger 7
Udlejningsvær eiser
Værelser
Boliger 15
Lokaler 26 f
Slutning 24 f
Udlejningsværelser i sognegårde
Lokaler 26 f
Boliger 15
Udlærlinges ferieret
Beskyttelse 41 ff
Arbejdsliv 101
Udstykning
Arbejdsliv 129 f
Udsættelse
Værnepligt 15 f
Ufaglærte
Arbejdsliv 76 ff, 108 ff
Ugeblade
Fritid 47, 122, 124 ff, 259
Ungdom 171 ff, 208 ff
Undervisningsafgifter
Studier 89 ff
Fagskoler 37
Undervisningspligt
Arbejdsliv 63 f, 169
Ungdommens uddannelsesfond
Fagskoler 34 ff, 43 ff
Slutning 22 f
„Ungdomsarbejde" som fag
Fritid 77 f
Ungdomsboliger

Ungdomsenqueten
Ungdom
Tilflyttere 9 f
Bosætning 83 ff
Beskyttelse 13, 101 ff
Værnepligt 31 f
Boliger 45 ff
Friluft 194 ff
Arbejdsliv 34 ff, 131 f, 144
Fritid 43 ff, 74 ff, 105, 121 ff, 145 f, 148, 156 ff, 177 f, 182 f, 185 ff, 193, 202, 210 f
Tilpasning 25, 32 ff
Slutning 11 f
Ungdomsfilmnævn
Fritid 163, 172
Ungdomsforeninger, De danske
Fritid 35, 65, 72 ff, 94, 292
Ungdomsforsorg
Tilpasning 135 ff
Ungdomsfængsel
Tilpasning 136 f, 145, 149
Ungdomsgårde
Lokaler 22
Kommuner 16 ff
Slutning 44 f
Ungdomshjem
Tilpasning 130 f, 137 ff
Ungdomskafeer
Fritid 185
Ungdomsklubber
Fritid 26, 45, 69 f, 87 ff, 169, 185, 202, 224 f
Kommuner 9
Tilflyttere 19 f
Arbejdsliv 54, 70
Tilpasning 94
Slutning 28 f, 44 f
Ungdomskollegier
Boliger 10, 13 f, 21 ff
Kommuner 7, 15, 20 f
Slutning 26, 45 f
Ungdomskommissionens arbejde
Slutning 7 ff
Ungdomskonsulenter
Fritid 81
Slutning 27
Ungdomskontorer
Tilflyttere 32 ff, 44 f
Kommuner 10
Slutning 34 f, 44 ff
Ungdomskostskoler
Arbejdsliv 54, 70
Ungdomskrisen omkring 1960
Arbejdsliv 158 ff
Slutning 19, 38 ff
Ungdomsopdragelse
Fritid 28 ff
Ungdomspensionater
Boliger 13, 38 f
Kommuner 15
Lokaler 26 f
Tilpasning 143
Ungdomspsykologi
Fritid 13 ff
Arbejdsliv 13 f, 28 ff
Ungdomsringen
Fritid 87 f
Ungdomsskolekommissionen
Slutning 16 f, 27 fif, 49
Ungdomsskolen for den ufaglærte ungdom
Arbejdsliv 53 ff, 60 ff, 146, 164 ff
Kommuner 7
Lokaler 14
Fritid 92, 98, 202
Tilpasning 98 f, 195 ff
Slutning 16 ff
Ungdomsskolenævn
Slutning 49 ff
Ungdomsudvalg
Slutning 42 ff
Kommuner 1 ff, 28 ff
Tilflyttere 32, 45
Bosætning 36 f
Friluft 34
Fritid 78ff, 135,147,165f, 181,189
Ungdomsvejledere
Slutning 27
Fritid 80
Universiteterne
Studier
Universitetskommissionen
Studier 36 f
U.S.A.
se *Forenede stater*
Usikkerhed
Fritid 15 ff
Uægteskabelige børn
Tilpasning 50 ff

Vagabondering
Tilpasning 27 f, 76 f
Vandløb og søer
Friluft 57 ff
Vandrerhjem
Friluft 60 ff
Kommuner 21 f
Slutning 32, 44
Vandringen fra land til by
Tilflyttere
Arbejdsliv 30 f, 45 fif, 126 fif, 142
Fritid 35, 40, 54
Tilpasning 25, 56 fif
Slutning 34 f
Varetægtsfængsel
Tilpasning 145
Velfærdssekretærer i forsvaret
Værnepligt 31, 33, 72 ff
Vejstrup pigehjem
Tilpasning 133
Videregående uddannelse
Fagskoler
Ungdom 25 fif
Arbejdsliv 35 f, 51 f, 55
Slutning 20 ff
Vold
Tilpasning 27 f, 32, 58
Vuggestuer
Tilpasning 83, 90
Værkstedsskoler
Arbejdsliv 106
Værktøjsmagere
Arbejdsliv 98
Værnepligtige
Værnepligt
Kommuner 10
Slutning 23 f
Værnepligtiges familier, hjælp til
Værnepligt 29 ff
Week-end
Beskyttelse 17, 38 f
Ungdom 56 f

Yndlingsfilm
Fritid 158, 303 fif
Ungdom 140 fif
Yndlingsforfattere
Fritid 129 tf
Ungdom 185 ff

Bosætning 85
Boliger 7
Ungdom 83 ff
Ægteskabshyppighed
Ungdom 44
Arbejdsliv 45
Ægteskabskursus
Slutning 45 f

Økonomauddannelsen
Arbejdsliv 147
Økonomisk hjælp fra børneværnet
Tilpasning 110 f
Økonomisk opdragelse
Arbejdsliv 24 f
Fritid 185 f

Aalborg
Tilflyttere 44, 89 ff
Friluft 114 ff, 174
Fritid 83, 147, 153
Åndssvageforsorg
Tilpasning 189 f, 194, 200
Århus
Tilflyttere 44, 87, 93 ff
Beskyttelse 87 ff
Friluft 39, 43, 128
Fritid 81 ff, 97, 111, 153
Tilpasning 123, 156
Århus universitet
Studier
Arbejdsliv 147
Fagskoler 32